

Slovo

ČASOPIS
GRÉCKOKATOLÍCKEJ CIRKVI

APRÍL
2025

Miluj blížneho svojho

GRÉCKOKATOLÍCI NA SLOVENSKU POČAS DRUHEJ SVETOVEJ VOJNY

Boh nám stačí

ROZHOVOR S MARTINOM WIŠNIEWSKÝM

Ako byť dobrým otcom

PRÍSNA VÝCHOVA – AKO NA TO

Obsah

- 4 SVÄTÝ OTEC**
Vedieť vycítiť
Božiu prítomnosť
- 5 BIBLIA**
Jonáš vo veľrybe
- 6 TÉMA**
Miluj bližného svojho
– gréckokatolíci
na Slovensku počas druhej
svetovej vojny
- 10 OTCOVIA**
Gregor Nysský
O stvorení človeka
- 11 MODLITBA**
Modlitba sv. Efréma
Sobranského
- 12 ROZHOVOR**
Boh sám stačí
- 16 IKONA**
Jaroslavlská ikona
Bohorodičky
- 17 SLOVO VLADYKU**
Milí čitatelia Slova
- 18 UNIVERZITA 3. VEKU**
Boh na kríži
- 20 SPOLOČNOSŤ**
Dokonalý štát a Ježiš
- 22 KATECHÉZA**
Chrám v jubilejnom roku
- 24 PRÍBEH**
Križová cesta k odpusteniu
- 25 SVÄTÝ MESIACA**
Náš prepodobný
otec Jozef Hymnograf
- 26 RODINA**
Päť C pre mediálnych
rodičov
Ako byť dobrým otcom:
prísna výchova – ako na to
Potrebuje láska pravidiel?
- 34 ROZHOVOR**
S modlitbou na korčuliach
- 36 REPORTÁŽ**
Na ceste k sv. Jurajovi
- 38 UDALOSŤ**
Spoločné výročné
zasadnutie Rady
hierarchov Maďarska
a Slovenska

MYŠLIENKA ČÍSLA

*Láska a obeta sú úzko prepojené ako slnko a svetlo. Nemôžeme milovať bez utrpe-
nia a nemôžeme trpieť bez lásky.*

SVATÁ GIANNIA BERETTA MOLLA

Slovo – oficiálny časopis
Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku
www.casopisslovo.sk; ročník 57
periodicita vydávania: mesačník; číslo 4

Adresa redakcie
SLOVO, Hlavná 3, 080 01 Prešov
tel.: 051/756 26 42, 0911 711 263

Číslo účtu
SK45 0200 0000 0032 1020 6959
SWIFT KÓD: SUBASKBX

Vydavateľia
Gréckokatolícka cirkev na Slovensku,
Hlavná 1, 081 35 Prešov, IČO 51311917
Petra, n. o., Hlavná 1, 080 01 Prešov,
IČO 37886622

Cirkevné schválenie
Gréckokatolícke biskupstvo v Prešove,
č. j. 3317/99

Šéfredaktor
PhDr. ThLic. Juraj Gradoš, PhD.
(sefredaktor@casopisslovo.sk)

Vedúci redaktor
Mgr. Richard Fučko
(priatel@casopisslovo.sk)

Redaktori
ThDr. Miroslav Dancák, PhD.
(cenzor@casopisslovo.sk)
PhDr. Adriana Matoláková, PhD.
(redakcia@casopisslovo.sk)
Dipl.-Theol. Univ. Ján Sabol
(spravodajstvo@casopisslovo.sk)

Mgr. Miroslav Chorenžák
(inzercia@casopisslovo.sk)

Jazyková úprava
PhDr. Adriana Matoláková, PhD.

Distribúcia a grafický návrh
PhDr. ThLic. Juraj Gradoš, PhD.

Grafická úprava
Mgr. Štefan Kerul-Kmec
(grafik@casopisslovo.sk)

Cenzori
ThDr. Miroslav Dancák, PhD.
ThDr. Milan Kuzmiak, PhD.

Redakčná rada
vL. SEODr. Jonáš Maxim, vL. prof. ThDr. ICDr.
Cyril Vasil SJ, PhD., vL. Peter Rusnák,
vL. SEODr. Milan Lach SJ, vL. Milan Chau-
tur CSsR, PhDr. Valéria Juričková, PhD., Kris-
tián Čintala, Mgr. Daniel Dzurovčin, Mgr. Sta-
nislav Gábor, PhDr. ThLic. Juraj Gradoš, PhD.,
Mgr. Ján Hreško, Mgr. Drahomíra Kolesárová,
Štefan Michalič, HELic. Martin Mráz,
prof. ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel Paľa, PhD.

Všetky informácie sú na casopisslovo.sk/
redakcia/. Za obsah inzerátov neručíme.
Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu
príspevkov. Zásady ochrany osobných
údajov sú uvedené na webovej stránke
<http://casopisslovo.sk/vyhlasenie/>.

Pri zasielaní príspevkov použite jeden
z týchto špecifických symbolov
700 (časopis, prípadne zverejnenie
príspevku)
1700 (iba časopis)
2700 (iba príspevok)
7700 (anonymný príspevok)
777 (priatel@casopisslovo.sk)
999 (eSlovo).

Variabilný symbol: vaše PSČ
Konštantný symbol: 0558

Tlač: Alfa print, s. r. o., Martin

Distribúcia: Mediaprint-Kapa
Pressegrosso, a. s., Bratislava

ISSN 1335-7492. EV 182/08

Dátum vydania: 13.04.2025

Uzávierka pre 2025/04: 15.04.2025

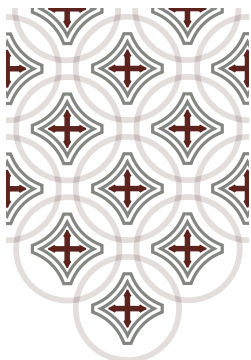
Titulná strana

Foto: Nóra Tóth / Eparchia Nyíregyháza

Moc kríža

» Juraj GRADOŠ

Už sme si zvykli na to – aspoň v podobe informácie –, že Božia moc, jeho kráľovstvo nie je z tohto sveta. Nemá ten druh moci, akú majú kráľovstvá na zemi. Nie je riadené rovnakými zákonitostami, pohnútkami a túžbami. V jeho kráľovstve nie tí najmocnejší sveta sú prví. Ani najmocnejší národov. Ani miest, obcí. Ba ani rodiny, ulice, triedy, zamestnania... Tí, ktorí sú tam najmocnejší, sú na zemi považovaní za slabochov, za „ovce“, nástroje, ktoré sa môžu ovládať, aby si niekto budoval moc. Svoje kráľovstvo. A často sú aj terčom pre iných. Terčom urážok, šikan, manipulácie, násilia, brutality. Tak ako Ježiš.

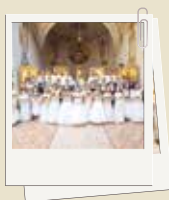
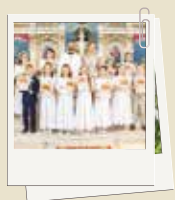
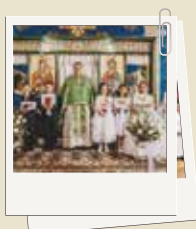
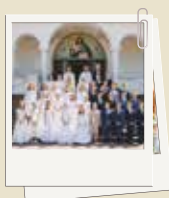
Zarazilo vás to? Vari ho neurážali? Nevysmievali sa mu, nešikanovali ho, lebo bol „slabší“? „Ešte nemáš ani päťdesiat rokov...“ (Jn 8, 57a) „... mu pľuli do tváre a bili ho päťami, iní ho zauškovali...“ (Mt 26, 67) Prečo? Lebo bol iní ako oni. Hovoril a spravil sa inak ako zvyšok národa. Ako väčšina. Bol menšinou. Minoritou. Azda tou najmenšou. Jediným človekom, ktorý bol aj Bohom. Vtedy i naveky. Manipulovali s ním ešte aj na kríži: „Je kráľom Izraela; nech teraz zostúpi z kríža a uveríme v neho.“ (Mt 26, 42b) Násilie a brutalitu tu azda nemusím uvádzať.

On trpel. Ticho. Bez šomrania. Ako baránok, ktorého vedú na zabitie. Vlastne nie. On vedel, čo ho čaká. Potil krv, prv než z neho tiekla. Prv než sa jeho telo namiesto šarlátového pláštá odelo do jeho krvi. To je iná moc. Nie moc tohto sveta. Moc, ktorú nie sme sami hodní zvládnuť. A možno ani po nej túžiť. Byť tichí i na kríži. Nešomrať. Nestážovať sa. Nevyčítať. Neprekliňať...

No dnes sú mu v tomto podobní mnohí. Možno nie v tom, ako dokonale dokážu v tichosti a pokore znášať vyčíňanie mocných tohto sveta. Ale v tom, čo sa im deje. A je jedno, na ktorej strane hranice. Unášaní, týraní, mučení, zabíjaní. I po smrti vystavovaní na výsmech a šírenie zla. A to len preto, lebo sú nejakej národnosti. Alebo preto, lebo nemali kam ujsť. Lebo nechceli nechať starých samých zomrieť pod čižmou útočníka. No rovnako sú to deti šikanované na školách, lebo nie sú „hodné obdivu“ tohto sveta. Lebo nemajú značkové hocičo. Lebo nie sú ako iní. Nejdú s prúdom. A na rovinu, je to úplne jedno, či ich názory a správanie vnímame ako kresťanské. To, že na to hľadáme inak, nám nedáva právo konať v rozpore s konaním Krista. Kedy zdvihol ruky na hriešnikov? Na tých, ktorí svoj hriech bez hanby a okolkov neskrývali pod rúškom „svätosti“?

Verím, že na tých, ktorí trpia ako Kristus, hoci ho nepoznali, bude mať Otec slabosť. Verím, že práve tí nás zbožných pravoverných tvrdých, no i tých premúdrených liberálnych kresťanov predídu. Im budú patriť prvé miesta v nebi. Lebo nerečnili. Nesúdili. A sami boli objektom rečí, súdov, pohrdania... Všetkého toho, čo tak s obľubou robí človek človeku. Lebo keď „sám Pán zostúpi z neba“, „tí, čo umreli v Kristovi, vstanú prví...“ (1 Sol 4, 16b) Tí, čo umreli ako on. Urážaní, šikanovaní, bití... A ja im to z celej duše prajem.

Gradoš

PODEL' SA S RADOSTOU!

Pošli spoločnú fotku
z prvej svätej spovede
na priatelias@casopisslovo.sk.

Vitráž z kostola v Cambridge – Simeon a Anna s malým Kristom | Lawrence OP / flickr.com

Vedieť vycítiť Božiu prítomnosť

» Marek BARAN

Pápež František v Jubilejnom roku 2025 počas stredajších katechéz približuje Ježiša Krista ako našu nádej: Dnes kontemplujeme krásu „Ježiša Krista, našej nádeje“ (1 Tim 1, 1) v tajomstve jeho predstavenia v chráme. Evanjelista Lukáš nám v rozprávaní o Ježišom detstve ukazuje poslušnosť Panny Márie a Jozefa voči Pánovmu zákonu a všetkým jeho predpisom.

Izraeli nebolo povinnosťou predstaviť dieťa v chráme, ale tí, ktorí žili v načúvaní Pánovmu slovu a chceli sa mu prispôbiť, to považovali za vzácnu tradíciu. Lukáš rozpráva o Ježišom prvom bohoslužob-

nom úkone, ktorý slávil vo svätom meste, v Jeruzaleme, ktorý mal byť cieľom celého jeho putovného pôsobenia od chvíle, keď sa pevne rozhodol, že tam vystúpi (porov. Lk 9, 51), aby naplnil svoje poslanie.

Mária a Jozef Ježiša nevštepujú len do rodinnej histórie, do dejín ľudu a zmluvy s Pánom Bohom. Starajú sa o jeho ochranu a rast a uvádzajú ho do atmosféry viery a kultu. A sami postupne rastú v chápaní povolania, ktoré ich ďaleko presahuje. V chráme, ktorý je „domom modlitby“ (Lk 19, 46), Duch Svätý oslovuje srdce staršieho muža: Simeona, člena svätého

Božieho ľudu pripraveného na očakávanie a nádej, ktorý túži po naplnení prisľúbení, ktoré Boh dal Izraelu prostredníctvom prorokov. Simeon cíti v chráme prítomnosť Pánovho Pomazaného, vidí svetlo, ktoré žiari uprostred národov ponorených „do tmy“ (porov. Iz 9, 1), a ide v ústrety tomu dieťaťu, ktoré sa, ako prorokuje Izaiáš, „narodilo pre nás“, je to syn, ktorý „nám bol daný“, „Knieža pokoja“ (Iz 9, 5).

Simeon objíma to dieťa, ktoré, malé a bezmocné, spočíva v jeho náručí; ale v skutočnosti je to on, kto nachádza útechu a plnosť svojej existencie tým, že ho drží pri sebe. Vyjadruje to v piesni plnej dojatej vďačnosti, ktorá sa v Cirkvi stala modlitbou na konci dňa: „Teraz prepustiš, Pane, svojho služobníka v pokoji podľa svojho slova, lebo moje oči uvideli tvoju spásu, ktorú si pripravil pred tvárou všetkých národov: svetlo na osvetlenie pohanov a slávu Izraela, tvojho ľudu“ (Lk 2, 29 - 32). Simeon ospieva radosť toho, kto videl, kto spoznal a môže odovzdať iným stretnutie so Spasiteľom Izraela a národov. Je svedkom viery, ktorú prijíma ako dar a odovzdáva ju iným; je svedkom nádeje, ktorá nesklame, je svedkom Božej lásky, ktorá naplňuje srdce človeka radosťou a pokojom. Naplnený touto duchovnou útechou starý Simeon nevidí smrť ako koniec, ale ako naplnenie, ako plnosť, očakáva ju ako „sestru“, ktorá nezahynie, ale uvádza do pravého života, ktorý už predvídala a v ktorý verí. V ten deň Simeon nie je jediný, kto vidí spásu, ktorá sa stala telom v dieťati Ježišovi. To isté sa stane aj Anne, viac ako osemdesiatročnej žene, vdove, ktorá sa celá venuje službe v chráme a je zasvätená modlitbe. Pri pohľade na dieťa Anna vlastne oslavuje Boha Izraela, ktorý práve v tomto dieťati vykúpil svoj ľud, a rozpráva o tom ostatnom, veľkoryso šíriac prorocké slovo. Pieseň o vykúpení dvoch starcov tak uvoľňuje ohlasovanie jubilea pre celý ľud a svet. V srdciach v jeruzalemskom chráme sa znovu rozpaľuje nádej, pretože doň vstúpil Kristus, naša nádej.

Drahí bratia a sestry, napodobňujme aj my Simeona a Annu, týchto „pútnikov nádeje“, ktorí majú jasné oči schopné vidieť ďalej ako na prvý pohľad, ktorí vedia „vycítiť“ Božiu prítomnosť v malom, ktorí vedia s radosťou prijať Božiu návštevu a roznieť nádej v srdciach svojich bratov a sestier. (úryvok z katechézy z 26. februára 2025)

Slová Svätého Otca Františka sú aj počas jeho hospitalizácie v nemocnici plné nádeje: Chcem sa s vami podeliť o tieto myšlienky, zatiaľ čo sám prechádzam obdobím skúšky, a spájam sa s mnohými bratmi a sestrami, ktorí sú chorí: sú krehkí, tak ako aj ja v tejto chvíli. Naše telo je slabé, no ani tak nám nič nemôže zabrániť milovať, modliť sa, darovať sa, pomáhať si navzájom, rásť vo viere, byť žiarivými znakmi nádeje. Koľko svetla žiari v nemocniciach a v miestach starostlivosti! Koľko láskyplnej pozornosti osvetľuje izby, chodby, ambulancie a priestory, kde sa vykonávajú tie najpokornejšie služby! Preto vás dnes pozývam, aby sme spolu chválili Pána, ktorý nás nikdy neopúšťa a ktorý nám v ťažkých chvíľach dáva do cesty ľudí, ktorí sú odrazom lúča jeho lásky. Zo srdca ďakujem vám všetkým za vaše modlitby a ďakujem aj tým, ktorí sa o mňa starajú s veľkou oddanosťou. Viem, že sa za mňa modlí mnoho detí, niektoré z nich dnes prišli sem do nemocnice Gemelli na znak blízkosti. Ďakujem vám, drahé deti! Pápež vás má rád a vždy sa teší na stretnutie s vami. (Marek Baran)

Vyrobenie, ako Jonáš vychádza z veľryby, v Mnichove mazanto / pixels.com

Jonáš vo veľrybe

„Pán priviedol veľkú rybu, aby pohltila Jonáša; a Jonáš bol vo vnútri ryby tri dni a tri noci.“ Prvé slová druhej kapitoly Knihy proroka Jonáša spontánne vyvolávajú aj v dnešnom čitateľovi rad otáznikov. Snažiac sa o bližšie pochopenie tejto scény môžeme na úvod načrieť do židovskej tradície, podľa ktorej niektorí verili, že Boh stvoril túto rybu počas prvých dní stvorenia sveta a držal ju pripravenú pre Jonáša ako exkluzívny nástroj na svoj plán. Originálny hebrejský text hovorí v jednoduchosti o „veľkej rybe“, pričom nešpecifikuje konkrétny druh. Či to autora textu nezaujímalo, alebo sám to nevedel špecifikovať, nevieme. Biblickí komentátori sa po stáročia snažia prísť s relevantnou teóriou, pričom najčastejšie túto rybu identifikujú so žralokom modrým či vorvaňom tuponosým. Autor biblického textu bol možno inšpirovaným starovekými príbehmi o veľkých morských monštroch, ktoré pohltili živých ľudí v celku. Podobne aj v tomto príbehu samotná ryba nemá iný účel než to, že prehltila Jonáša, čím bol paradoxne zachránený pred utopením sa a eventuálne bol prinesený späť na breh (porov. Jon 2, 11).

Samotné prehltnutie rybou vytvára výrazný kontrast oproti prvej kapitole. Zatiaľ čo prvá kapitola je dynamická a plná akcie: Jonáš povoláný Bohom a poslaný do Niniwe, Jonášovo odmietnutie a útek do Joppe, nastúpenie na loď smerom do Taršišu, búrka, panika na lodi, žrebovanie a následné hodenie Jonáša do vody. Toto všetko stojí v ostrom protiklade proti dru-

hej kapitole, ktorá je ohraničená prehltnutím Jonáša v prvom verši a jeho vydaním na suchú zem v poslednom verši. Celý text druhej kapitoly tak pozostáva z intímneho času modlitby a stíšenia sa. Prehltnutie rybou je teda prostriedkom na to, aby Jonáš zostal sám so svojím Bohom. Samotná ryba nekoná na základe svojho zámeru, ale je dokonalým Božím nástrojom. Je teda príkladom úplnej poslušnosti a podvoleniu sa Božiemu zámeru.

Extravagantnosť príbehu, samozrejme, stimulovala veľké otázky u čitateľov už odnepamäti. Židovský historik Josephus Flavius sa vo svojich komentároch preto tejto pasáži elegantne vyhol, na druhej strane sv. Augustín uvádza, že táto epizóda vyvolala medzi pohanským publikom veľký smiech. Tak či onak, je len na modernom čitateľovi, či bude túto epizódu z Jonášovho života vnímať ako exaktný historický opis, alegóriu či extravagantný príbeh, ktorý je zámerne skomponovaný hebrejským autorom tak, aby kontext Jonášovej modlitby bol zladený s doslovným významom jeho slov.

Z novozákonného pohľadu je Jonáš figúrou obklopenou hlbokou symbolikou. Je spomínaný v evanjeliách podľa Matúša a Lukáša. Práve v Matúšovom evanjeliu sa Ježiš odvoláva na Jonášovo znamenie, ktoré slúži ako mocný predobraz: „Lebo ako bol Jonáš tri dni a tri noci v bruchu veľkej ryby, tak bude Syn človeka tri dni a tri noci v lone zeme“ (Mt 12, 40). (Ľuboš Pavlišinovič)

Christi Matri

Ďalšia mariánska encyklika Pavla VI. *Christi Matri* (15. septembra 1966) bola venovaná modlitbe ruženca a druhému „mariánskemu mesiacu“ októbru. Jej vznik súvisí s politickou situáciou vo svete v tom čase: ohrozenie svetového mieru, preteky v zbrojení, nacionalizmus, rasizmus atď. Pápež vyzval k modlitbe za mier a k vynaloženiu všetkého úsilia, aby sa zabránilo „možnej strašnej katastrofe“. Pavol VI. povzbudzuje k vyzývaniu Kráľovnej pokoja, aby v takýchto veľkých a vážnych úzkostiach a súženiach hojne vylievala dary svojej materinskej dobroty. Pápež pripomína titul Márie ako Matky Cirkvi, ktorý vyhlásil na koncile, čím slávnostne schválil pravdu obsiahnutú v starobylej tradícii. Privilegovanou modlitbou v čase, keď „hrozia nebezpečenstvá“, má byť ruženec. Pápež vyjadruje presvedčenie, že ide o modlitbu „vhodnú pre mentalitu ľudí“, „milú Panne Márii a veľmi účinnú na vyprosenie nebeských darov“. Pripomenul, že koncil síce nie doslovne, ale jasne naznačil, že podnietil ducha všetkých synov Cirkvi k ružencu a odporučil, aby prax a bohoslužobné pobožnosti týkajúce sa Panny Márie veľmi uznávali, ako ich po stáročia odporúčal Učiteľský úrad Cirkvi.

pickpic.com

Encyklika *Christi Matri* vyjadruje záujem Pavla VI. o vernosť tradícii mariánskej úcty, ktorej modlitebným symbolom je ruženec. Pripomenutie a povzbudenie k vrúcnej modlitbe tejto modlitby, najmä v októbri, súvisí nielen s vtedajšou politickou situáciou, ale aj s pápežovou túžbou pamätať na formy mariánskej modlitby, ktoré sú blízke „jednoduchému ľudu“ v rámci prebiehajúcej liturgickej obnovy. (Miroslav Dancák)

Územie bývalého Československa v rokoch 1939 až 1945 | Juraj Gradoš

Miluj blížneho svojho – gréckokatolíci na Slovensku počas druhej svetovej vojny

» Peter BORZA

Slovenský štát sa na mape Európy objavil v marci 1939 z vôle Adolfa Hitlera, ktorý sa rozhodol presadiť svoju víziu budúcnosti sveta. Po mníchovskej zrade a Viedenskej arbitráži zostalo z Československa len torzo a aby smutný obraz nadobudol na dokonalosti, čoraz viac sa medzi obyvateľmi rozšírila nebezpečná epidémia.

Presne tak nacionalizmus nazval prešovský biskup Pavel Gojdič v pastierskom liste, ktorý napísal v januári 1939, aby varoval kňazov pred angažovanosťou v tomto nebezpečnom politickom smere. Následný rozpad Česko-Slovenska zname-

nal stanovenie nových hraníc a prerušenie voľného pohybu medzi územím bývalej Podkarpatskej Rusi s Mukačevským biskupstvom na jednej strane a jeho farnosťami na území slovenského štátu na tej druhej. Štyridsaťsedem farností sa ocitlo

pod správou Prešovského biskupstva ako administratúra. V Protektoráte Čechy a Morava sa farnosťi Praha ujalo Pražské arcibiskupstvo. Krátko na to 1. septembra 1939 zaútočilo Nemecko na Poľsko a po jeho boku kráčala aj slovenská armáda. V nových podmienkach vystali aj nové výzvy pre biskupa, duchovenstvo a veriacich.

Vládna kampaň proti biskupovi Pavlovi Gojdičovi

V druhej polovici roku 1939 sa biskup ocitol v nepriazni slovenských vládnych predstaviteľov. Kampaň za jeho odstú-

penie sa ho priamo dotýkala v podobe sledovania príslušníkmi Ústrednej štátnej bezpečnosti, ako aj sprostredkované prostredníctvom reštriktívnych opatrení namierených proti gréckokatolíckym vzdelávacím inštitúciám a duchovenstvu s tým, že príčinou takéhoto postupu je jeho osoba. Vzhľadom na tieto okolnosti biskup abdikoval. 22. novembra 1939 požiadal pápeža Pia XII. o zverenie správy biskupstva do rúk osoby, ktorá má absolútnu dôveru slovenskej vlády.

Vatikán pozadie rezignácie skúmal a zisťoval alternatívy riešenia. Napokon pápež prekvapujúco biskupa Gojdiča povýšil a vymenoval za sídelného prešovského biskupa bulou z 19. júla 1940. Napätie s vládou a štátnymi orgánmi nepoľavilo, a postupne sa stupňovalo. Prispelo k tomu aj sčítanie obyvateľstva v roku 1940, ktoré vyvolalo ďalšie opatrenia namierené proti gréckokatolíckom rusínskej národnosti. Biskup Gojdič vypracoval v októbri pastiersky list, ktorý vyvolal na strane režimu pobúrenie a protiopatrenia spojené so zákazom jeho čítania, ako aj tresty pre kňazov, ktorí tento zákaz porušili. Trestnému oznámeniu čelil aj samotný biskup Gojdič.

Došlo aj k v zastavení vyplácania kongruy a jej vyplácanie alebo nevyplácanie sa stalo formou nátlaku. Okrem kňazov bol zdržaním vyplatenia kongruy postihnutý aj samotný biskup. Ministerstvo školstva a národnej osvety vyplácanie dotácií pre cirkevné inštitúcie a kongruálnych pôžitkov podmieňovalo splnením svojich požiadaviek. Vláda prostredníctvom svojich orgánov podporovala slovenských

duchovných ako protiváhu biskupskej kúrii. Snažila sa o posilnenie ich vplyvu na Gréckokatolícku cirkev aj prostredníctvom vládnej poradnej komisie pre veci rusínske, gréckokatolícke a pravoslávne, ktorej predsedal minister Gejza Fritz, pôvodom z Prešova. Reálne fungovanie komisie a jej rozhodnutia však nie sú známe. Celkové vojnové pomery a postupné zhoršovanie hospodárskej situácie v štáte viedli k tomu, že v riešení rusínskej otázky až do pádu režimu neoficiálne panoval *status quo*.

Hlas, ktorý zaznel ako prvý

Na stranu židov sa prvýkrát verejne postavil gréckokatolícky biskup Pavel Gojdič už v januári 1939. Bol to dôsledok stupňujúcej sa agresívnej atmosféry v spoločnosti a vzrastu protižidovských nálad. 25. januára 1939 zverejnil už spomínaný pastiersky list o rasizme a medzinárodnej situácii. Odsúdil politiku zločinnej ideológie, ktorá pohŕda človekom pre jeho príslušnosť k inému národu alebo rase. Zaujal tým veľmi jasné politické stanovisko v čase, keď slovenská autonómna vláda 23. januára 1939 zriadila oficiálnu komisiu na riešenie židovskej otázky. V prvom rade cielil smerom k duchovným a apeloval na ich zdržanlivosť v angažovaní sa v škodlivom politickom smere. List jasne pomenoval morálne princípy vo vzťahu k druhým ľuďom. Upozornil na nezlučiteľnosť nenávisti s kresťanským životom. Zdôraznil hlavné prikázanie lásky: „Milovať budeš Pána svojho Boha celým svojím srdcom, celou svoju dušou, celou svojou myslou a bližneho svojho ako seba samého.“ Vyzval kňazov k aplikácii opravdivej

lásky voči svojim veriacim, lásky, ktorá nerozlišuje, ale je zameraná na každého človeka bez rozdielu. Ponúkol aj základné pravidlo, ako sa zachovať v pohnutých, neprehľadných časoch. Týmto princípom rozhodovania mali byť podľa Gojdiča spravodlivosť a láska.

Slová potvrdené činmi

Biskup Gojdič perzekvovaných židov osobne podporoval a zachránil minimálne tri desiatky židov, ktorých mená a osudy sú známe zo svedectiev a zachovaných dokumentov. Poskytovanie pomoci zo strany gréckokatolíkov malo veľa podôb, ktoré sa odvíjali od stupňujúcich sa opatrení zo strany režimu. Išlo o emigráciu, ukrývanie cenností; udeľovanie krstu alebo vystavovanie nepravých krstných listov gréckokatolíckymi kňazmi; vybavovanie prezidentských výnimiek a poskytovanie úkrytu pred prenasledovateľmi.

Zo strany kňazov prebiehala najrozsiahlejšia pomoc vo forme krstov a vystavovania pravých alebo nepravých krstných listov. Krst bola jedna z rozšírených foriem, ako sa zachrániť pred deportovaním v roku 1942. V prípade Slovenska uchránila pred prvou vlnou deportácií skoro 10 % židov. Prostredníctvom prijatia krstu alebo zabezpečenia nepravých krstných listov sa na Slovensku vyšlo transportom 8 002 židov, z toho ku Gréckokatolíckej cirkvi patrilo 886 osôb.

Vyšetovanie hromadných krstov v roku 1942 odhalilo niekoľkých kňazov, u ktorých bolo zistené udeľovanie krstu viacerým židom. Taktiež sú zdokumentované okolnosti, za akých k udeleniu krstu dochádzalo. Podľa zistení policajného riaditeľa v Prešove súhlas na pokrstenie židov vydával osobne biskup Gojdič. Prakticky to malo prebiehať tak, že po prejavení záujmu o krst podal dotýčny farár žiadosť biskupovi, ktorý mu udelil povolenie s tým, že má vykonať prípravu na krst. Tá mala trvať tri mesiace a po jej skončení mal kňaz znova informovať biskupa o mieste a dátume udelenia krstu. V skutočnosti sa dĺžka prípravy nedodržiavala. Pri mnohých krstoch bolo vydané povolenie písomne, ale v niektorých prípadoch ústne, ako napr. u Petra Dudinského pôsobiaceho vo farnosti Hodermark (dnes Ihlňany), kde pokrstil 210 židov. Niekedy kňazi krstili bez povolenia, ale z povolenia č. 2499/42 určenom farárovi Emilovi Husárovi v Soboši vieme aj o osobných dilemách pre nedodržiavanie cirkevno-právnych noriem. Biskup Gojdič mu vyšiel

Vladyka Gojdič a Vladyka Hopko na rybačke v Repašoch | Archív redakcie

v ústrety a v povolení uviedol poznámku *Servatis servandis*, ktorým ho v tomto prípade krstu dvoch židovských detí oslobodil od povinnosti zachovať dispozičné právne normy. Zjednodušene by sme mohli povedať: Pozoruj, čo sa okolo teba deje, a ak si to vážnosť situácie vyžaduje, prispôb svoj konanie situácii bez obavy, že budeš za porušenie cirkevnoprávných noriem potrestaný. Kvôli zachovaniu života židov biskup Gojdič dovolil niečo, čo by za normálnych okolností nebolo možné. Dal prednosť záchrane ich života, hoci nemal záruku, že raz budú kresťanstvo aj praktizovať. Tu treba dodať, že časť pokrstených preživších si aj po vojne ponechala kresťanské vierovyznanie, časť sa vrátila k judaizmu a niektorí po prežitých strastiach nedokázali praktizovať žiadne náboženstvo.

Zo strany veriacich prebiehala najrozsiahlejšia pomoc vo forme ukrývania a z uvedených foriem pomoci to bolo najriskantnejšie na prelome rokov 1944 – 1945. Zvlášť vysoký počet židov sa ukrývaním zachránil vo farnostiach Oľšavica a Nižné Repaše. Obce sa nachádzajú v Levočských vrchoch a úkryt si tu našlo približne sto židov vďaka ústretovosti kňazov a veriacich. Počet zachránených židov sa nedá s určitosťou uviesť, pretože ako poznamenali viacerí z potomkov záchrancov, nikto na to po skončení vojny nemyslel a záujem o židovskú problematiku v období komunizmu mohol byť v podmienkach totalitného štátu veľkým problémom. Zmeny po novembrovej revolúcii v roku 1989 umožnili skúmať problematiku holokaustu aj úlohu záchrancov. V slobodných podmienkach boli viacerí gréckokatolíci ocenení titulom *Spravodlivý medzi národmi*. Spomedzi kňazov Peter Dudinský (1992), Michal Mašlej (1997), biskup Pavel Gojdič (2007), Jozef Borovský s manželkou (2009) a z veriacich to boli Ján a Mária Hrončákovci (1994), Ján a Mária Krajňákovci (1996), Vojtech Kolenka (2008) a Ján a Anna Mackovjakovci (2012). Okrem ocenených poskytli pomoc aj ďalší kňazi a veriaci. Z rôznych dôvodov sa ocenenia nedočkali, ale o ich obetavosti sa zachovali niekedy len kusé, inokedy podrobné informácie prostredníctvom svedectiev alebo archívnych dokumentov. Bližšie údaje sú dostupné o tridsiatich ôsmich kňazoch a z Oľšavice pochádza zoznam dvadsaťjeden domácností, ktoré poskytli úkryt v dramatických rokoch 1944 až 1945.

Rozsiahly zoznam kňazov a veriacich naznačuje príčiny ich ústretového postoja k židom. Motívy konania môžeme hľadať

Vladyka Gojdič v Trebišove | Archív redakcie

tak vo všeobecných, teda nenáboženských pohnútkach, ako aj v kresťanskej viere. Verejné vyjadrenia a osobné konanie biskupa pomohli pri rozhodovaní ďalším kňazom a veriacim. Napriek počtu zainteresovaných bola pomoc židom vždy na individuálnom rozhodnutí. Nebola organizovaná a nikto k nej nebol nútený. Zdá sa, že vysoko morálna osobnosť biskupa viacerých pozitívne ovplyvnila a dôležitú úlohu zohral aj zdržanlivý až kritický postoj gréckokatolíkov k režimu slovenského štátu. Najdôležitejším motívom bol vplyv kresťanstva. Vo svedectvách zachránených aj záchrancov sa práve odkaz na hlavné kresťanské prikázanie lásky k Bohu a bližnému objavuje najčastejšie. Biskup Gojdič povzbudzoval farára Michala Mašleja z Oľšavice slovami o láske k bližnému, ktorá zaväzuje pomáhať. Podobne keď Zoltán Fleischer položil otázku svojim záchrancom z rodiny Krajňákovcov (Nižné Repaše) o finančnom vyrovnaní za záchranu, ak prežijú vojnu, odpoveď znela: „Ak Pán Boh bude chcieť, zachráni vás aj nás. To je naša povinnosť.“ Zoltánova dcéra Erika ich charakterizovala slovami: „Boli to hlboko veriaci ľudia.“ Dôležitý bol aj fakt, že ich záchrancovia vnímali v prvom rade ako bližných a až potom ako židovských spoluobčanov. Dialo sa to napriek masívnej propagande režimu na Slovensku. Samotní záchrancovia ako najčastejší dôvod pomôcť uvádzali princípy humanity a kresťanskú vieru. Ak definujeme tri základné motívy záchrancov z prostredia Gréckokatolíckej cirkvi, tak to boli tieto:

1. Zachovanie hlavného prikázania lásky k Bohu a človeku.
2. Príklad a vplyv prešovského biskupa Pavla Gojdiča.
3. Osobný vzťah so židovskou osobou.

K ďalším patrilo opozičný postoj voči režimu slovenského štátu a súcit s trpiacimi.

Gréckokatolíci v odboji

Slovenské národné povstanie patrí k najdôležitejším udalostiam histórie Slovenska v tragických rokoch druhej svetovej vojny, keď sa odporcovia autoritárneho režimu na Slovensku vzopreli moci a začali 29. augusta 1944 ozbrojené povstanie. K jeho podporovateľom patrili aj veriaci Gréckokatolíckej cirkvi žijúci v hornatých oblastiach najmä severovýchodného Slovenska, kde sa s blížiacim východným frontom sformovali odbojové skupiny partizánov. V polovici roka 1943 prichádzalo na územie východného Slovenska čoraz viac sovietskych utečencov, keďže táto oblasť bola vzdialená od centra i od bezpečnostného aparátu. Pozitívnu úlohu pri výbere miesta zohrávalo aj sociálne, národnostné a náboženské zloženie obyvateľstva. Vo veľkej miere sa do formujúcich partizánskych skupín zapájali aj miestni gréckokatolíci.

Gréckokatolícke farské úrady sa v mnohých farnostiach stali štábmí partizánskych odbojových skupín. Samotný prešovský biskup Gojdič sa v auguste 1944 stretol s partizánmi počas gréckokatolíckej púte v Lutine. Sprostredkovateľom stretnutia bol miestny farár Irenej Bačinský, ktorý ich počet odhadol na päťdesiat. Zo strany prešovského biskupa sa im dostalo aj finančnej pomoci, a to i napriek tomu, že boli pod sovietskym velením. Vyjadril im podporu a okrem finančnej podpory aspoň niektorým poskytol aj duchovnú útechu prostredníctvom sviatosti zmierenia. Pravdepodobne išlo o partizánov zo

skupiny Čapajev, ktorá operovala v pohorí Čergov.

V povstaní sa angažovali duchovní aj veriaci na rôznych úrovniach odboja. V povstaleckej armáde viedol katolícku duchovenskú správu gréckokatolícky kňaz, podplukovník Violand Andrejkovič a vojenský duchovný v zálohe Emil Zorvan bol dôležitým článkom v spolupráci príslušníkov armády s partizánmi na východnom Slovensku. Mária Gulovičová, dcéra gréckokatolíckeho kňaza, zohrala významnú úlohu v podpore americkej jednotky DOWES počas povstania a po skončení vojny získala vysoké vojenské vyznamenanie od armády USA – *Bronzovú hviezdu*, ktorú jej odovzdal generál Wild Bill Donovan. Aj ona istý čas poskytovala úkryt prenasledovaným židom. Zapojenie gréckokatolíckeho duchovenstva a veriacich do odboja počas druhej svetovej vojny na Slovensku prinieslo po jej skončení Gréckokatolíckej cirkvi veľmi dobré renomé. Za účastníkov odboja bolo uznaných tridsaťosem duchovných a veľké množstvo veriacich. Biskup Gojdič sa tešil všeobec-

nej úcte a ministerstvo obrany mu na jeho potreby darovalo priestranný osobný automobil. Prezident Československej republiky pri príležitosti tretieho výročia SNP 29. augusta 1947 udelil vyznamenanie devätnástim gréckokatolíckym kňazom za vynikajúce zásluhy o oslobodenie Československej republiky. Traja boli vyznamenaní Československým vojnovým krížom 1939 a ďalší šesťnásť Československou medailou za zásluhy I. stupňa.

Prechod frontu – devastácia a odvaha

Samotný prechod frontu zapríčinil rozsiahle materiálne škody, ale najmä straty na životoch vojakov a obyvateľstva. Gréckokatolícki duchovní vo viacerých prípadoch zostali po boku rodín veriacich aj počas prechodu frontu a boli im tak nablízku v období najväčšej núdze a strachu. Redemptoristi v Michalovciach dali svoj kláštor a chrám k dispozícii obyvateľstvu mesta. Napriek povinnej evakuácii v októbri 1944 vypočuli žiadosť biskupa Gojdiča. Redemptorista otec Alexej František Fiala vymohol u nemeck-

ých dôstojníkov povolenie na zotrvanie redemptoristov v Michalovciach, ako aj povolenie na návrat mužom, ktorí mali pomáhať pri evakuácii rodín. Počas samotných bojových operácií využívalo obyvateľstvo pivničné priestory kláštora ako úkryt. Podľa kronikára kláštora sa tu ukrývalo okolo sto ľudí a v čase náletov sa spolu modlili ruženec. V jednej miestnosti mali dokonca provizórne zriadenú kaplnku na bohoslužby. 26. novembra vstúpila do mesta Červená armáda a jej velitelia boli častými hosťami v kláštore. Krátky čas kláštor poslužil armáde ako lazaret. Postoj redemptoristov im priniesol zaslúžený obdiv a rešpekt. Otec Fiala bol dokonca v decembri zvolený za starostu mesta a neskôr aj za okresného predsedu. Tieto funkcie však v zmysle cirkevných predpisov neprijal. Svedčia však o prirodzenej autorite a popularite redemptoristov v Michalovciach. Podobný postoj ako redemptoristi zaujali aj mnohí kňazi vo farnostiach.

Vojnové udalosti v rokoch 1944 – 1945 zanechali v Prešovskej eparchii ľudské a materiálne škody. Skoro polovica eparchie bola úplne zničená, spálená a zbombardovaná, veriaci ožobráčení evakuovaním, bez striech, bez pokrmu a bez odevu živorili. Z 241 farností evidovaných v roku 1948 bolo 103 počas prechodu frontu poškodených. Došlo k zničeniu, poškodeniu alebo vyrabovaniu chrámu, farských budov, domov veriacich, prípadne k zničeniu archívov, matrík a stratám na ľudských životoch. V niektorých farnostiach sa začalo s obnovou hneď po skončení vojny, ale viaceré farnosti sa ešte aj v roku 1948 vyrovnávali s devastáčnymi škodami. Situácia Gréckokatolíckej cirkvi bola zložitá a nástup komunistického režimu v Československu priniesol nové prekážky v jej činnosti, s ktorými muselo duchovenstvo aj veriaci zápasíť nasledujúcich štyridsať rokov.

Na záver možno povedať, že činy gréckokatolíkov počas vojny sú nadčasovým svedectvom o sile ľudskosti. Stále platí, že v každej epoche a bez ohľadu na okolnosti existujú ľudia, ktorí sú ochotní stáť na strane dobra. Ich odvaha, morálna integrita a hlboká viera v ľudskú dôstojnosť nás vyzývajú, aby sme aj my konali podobne, keď čelíme výzvam a dilemám súčasnosti. Tento odkaz zostáva živou inšpiráciou a pripomienkou, že aj malé skutky lásky a solidarity môžu mať obrovský dosah na svet okolo nás.

Chrám v Nižnej Písanej | wikimedia.org

Gregor Nysský

O stvorení člověka (21)

Aký bol život v raji a čo znamenal zakázaný strom

Čím je strom, ktorý má poznanie dobra a zla a je ozdobený kvetmi potešenia? Myslím si, že sa neodchýlim od pravdy, ak za východisko [ďalších] úvah zvolím [povahu] intelektu, nakoľko je schopný poznania... Poznanie nie vždy znamená vedomosť, ale aj náklonnosť k tomu, čo je žiaduce, ako napríklad: „Pán pozná svojich (2 Tim 2, 19). Odsúdeným povie: „Nikdy som vás nepoznal.“ (Mt 7, 23)

Strom, ktorý prináša ovocie poznávania dobra a zla, je zakázaný. Toto ovocie, ktoré chráni had, pozostáva z protikladov, možno práve preto sa zlo neukazuje obnažene alebo také, aké je od prirodzenosti. Zlo by nebolo účinné, keby nepoužívalo žiadne dobro na vyvolanie túžby v tom, koho chce zviešť. Podstata zla je akási komplikovaná, má v sebe hlboko skrytú deštrukciu, zákerne sa skrýva a tvári sa ako zdanlivé dobro. Pre obdivovateľov striebra sa zdá zdravá podstata veci dobrom, ale chamtivosť je koreňom všetkého zla.

Kto by sklízol od smradľavého bahna zhýralosti, keby nepovažoval rozkoš za niečo krásne a cnostné, keby ho práve toto

vábenie nevlákalo do utrpenia. Podobne aj ostatné hriechy skrývajú zatratenie, hoci sa na prvý pohľad zdajú hodné výberu a vďaka tomuto zdaniu po nich neopatrní ľudia túžia viac ako po dobre... Ovocie zo zakázaného stromu nie je ani zlo (keďže je obklopené dobrom), ani čisté dobro (keďže pod sebou skrýva zlo), ale kombinácia oboch. [Písmo] hovorí, že jeho požívanie vedie k smrti tých, ktorí ho ochutnali.

Z toho vyplýva, že pravé dobro je vo svojej podstate jednoduché, ďaleko od akejkoľvek dvojznačnosti alebo blízkosti so zlom. Na druhej strane zlo je mnohoraké a má rôznu podobu: človek ho posudzuje rôzne a spoznáva ho prostredníctvom skúsenosti: jeho poznanie, teda jeho prežívanie, sa stáva začiatkom smrti a zániku. Preto had ukazuje zlé ovocie hriechu bez toho, aby otvorene ukázal, čo je zlo od prírody, lebo človek sa nechcel dať oklamať očividným zlom, ale prikrášľil ho nejakou krásou a vyvolal

zmyslový pôžitok z chuti, takže sa žene zdalo vierohodné: „A žena videla, že strom je na jenie chutný, na pohľad krásny a na poznanie vábivý, nuž vzala z jeho ovocia a jedla.“ (Gen 3, 6) Tento pokrm zrodil pre ľudí smrť.

Výsledkom je, že obraz Boha existuje v našej lepšej časti a že trápenia a starosti života nemajú nič spoločné s pripodobnením sa Bohu. (preložil a upravil Miroslav Dancák)

Eva je karhaná za jenie zakázaného ovocia | J.E. Ridinger / Wikimedia.org

JEDNOHUBKY VIERY

Spravodlivosť

Druhou kardinálnou čnosťou je čnosť spravodlivosti.

Marcus Tullius Cicero, hovoriac o čnostiach, povedal: „Spravodlivosť: už táto jedna čnosť je totiž paňou a kráľovnou všetkých cností.“ Marcus Aurelius, rímsky cisár a filozof, sa o spravodlivosti a pravde vyjadril jednoznačne: „Len jedna vec je cenná na svete: aby človek strávil život v pravde a spravodlivosti.“ Keby sme chceli citovať všetky vyjadrenia „chvály spravodlivosti“, ktorú nachádzame vo

Svätom písme, tak by toto naše zamyslenie nebolo jednohubkou, ale obrovskou hostinou plnou príkladov a pochvalných vyjadrení – veď o spravodlivosti sa vo Svätom písme hovorí na viac ako deväťsto miestach.

Základným princípom spravodlivosti podľa Tomáša Akvinského je priznať každému, čo mu patrí (*suum cuique tribuere*), alebo v rozvinutejšej forme: „Spravodlivosť je stála schopnosť človeka, vďaka ktorej cez stály a trvalý postoj vôle priznáva každému jeho práva.“

Každému, teda nielen človeku, ale predovšetkým Bohu. Čo však patrí Bohu? Všetko. Denne sa v liturgii modlíme: „Sami

seba, druh druhu i celý náš život Kristu, Bohu oddajme!“ Áno, odovzdávanie nášho celého života Bohu, ktoré nazývame čnosťou nábožnosti, nie je len samostatným citovým výlevom, ale požiadavkou spravodlivosti.

Spravodlivosť voči ľuďom robí človeka schopným, aby rešpektoval práva každého a vnášal do ľudských vzťahov súlad, ktorý podporuje primeraný postoj (*aequitas*) voči ľuďom a voči spoločnému dobru. (vladyka Cyril)

Svätý Efrém Sýrsky | flickr.com / Lawrence OP

Modlitba sv. Efréma Sobranského

Nie, nestal sa preklep, ktorý by v redakcii neodhalili. Ide o slovný zvrät, ktorý aktualizuje známu pôstnu modlitbu, ktorú sme sa modlili počas obdobia Veľkého pôstu, priamo do života človeka tu a teraz, možno i do môjho rodného okresného mestečka.

Pripomeňme si slovenský preklad tejto pôstnej modlitby: „Pane a Vládca môjho života, odním odo mňa ducha znechutenosti, nedbalosti, mocibažnosti a prázdnych rečí.

Daruj mne, svojmu služobníkovi, ducha miernosti, poníženosti, trpezlivosti a lásky.

Áno, Pane a Kráľu, daj, aby som videl vlastné prehrešenia a neposudzoval svojho brata, lebo ty si požehnaný na veky vekov. Amen.“

Vošli sme do Svätého a Veľkého týždňa. To znamená, že posledných 40 dní sme sa túto modlitbu modlili možno aj denne. Sústredili sme sa na veľké poklony, ktoré ju sprevádzajú. Otázne však je, ako sme vnímali jej slová a odkaz sv. Efréma pre človeka dneška. Predstavme si, že náš svätý Efrém Sobranský pracuje v nejakej firme – je skoro ráno, čaká ho ranná zápcha a ešte sa mu pokazí kávovar – znechutenosť je na stole. Nedbalo zaparkuje cez dve parkovacie miesta a prebehne okolo bezdomovca s vystretou rukou. Túžba po kariérom raste mu na rannej pondelkovej porade nedovolí pochváliť kolegu za dobrú prácu a víkendový projekt, lebo tím by

ho „predbehol“ v rebríčku najlepších pracovníkov na korporátnom súboji. Prichádza obedňajšia prestávka – niektorí veriaci kolegovia sa modlia *Anjel Pána* či šiestu hodinku, ale náš E. S. sa pridá k fajčiarskej prestávke, v ktorej sa obuje do aktuálnej sociálno-politickej situácie, pohľadajúc tými, ktorí ďakujú Bohu aj za obedné voľno a chutné jedlo. V utorok sa Efrém rozhodne prežiť v druhej slohe – na zelenej netrúbi na pomalého vodiča. Pripravil si do práce raňajky *to go*, odložíac aj jeden toast pre priateľa bezdomovca. V práci si všimne rozsypaný kôš v kuchynke, ktorý uprace, aj keď to „nie je jeho práca“. Trpezlivo čaká v rade na obed, dokonca sa pred jedlom pomodlí a vychutná si obedňajšiu prestávku. Lásky ho správa aj v rozhovoroch s kolegami, no nie o kolegoch, v pozdrave vrátnikovi pri dverách a nákupe v potravinách. Keďže láska ide cez žalúdok, prinesie domov niečo chutné. Streda prináša do jeho života tretiu slohu – oslovenie Boha ako Pána a Kráľa celého dňa, v dobrom i zlom. Pri porade uprostred týždňa prizná i svoje zlyhania a chybu manažovania času. Neobviňuje z toho kolegov či nevhodné postavenie Marsa a Jupitera. Keď čaká na pošte, pomodlí sa aj za tých ľudí pri okienku, ktorý až pri ňom vypisujú všetky potrebné štítky. Vyprosuje panej za okienkom ešte viac trpezlivosti ako samému sebe – ako jediný sa vo vestibule pošty tvári pokojne.

A čo budeš robiť zajtra ty? (Richard Fučko)

mamkakass / needpix.com

Modlitba tretej antifóny

LITURGIA

Znova a znova sa obraciame v prosbách k nášmu Pánovi prosbami malej ekténie. Počas nej sa kňaz potichu modlí modlitbu tretej antifóny: „Od teba máme dar tejto spoločnej jednomyselnej modlitby. Ty si nám prisľúbil, že keď sa dvaja alebo traja zhromaždia v tvojom mene, splníš ich prosby. Splň teraz prosby na úžitok svojich služobníkov. Daj nám v tomto čase spoznať tvoju pravdu a v budúcom veku večný život.“

Modlitba reflektuje tri skutočnosti.

1. Modlíme sa eucharistickú liturgiu, lebo sám Kristus si to prial, a tak to pochopili aj apoštoli. Sv. apoštol Pavol píše: „Veď ja som od Pána prijal, čo som vám aj odovzdal, že Pán Ježiš v tú noc, keď bol zrazený, vzal chlieb, vzdával vďaky, lámal ho a povedal: Toto je moje telo, ktoré je pre vás; toto robte na moju pamiatku.“ (porov. 1 Kor 11, 23 – 24; tiež Lk 22, 19)

2. Ježiš Kristus priamo chce, aby sme sa modlili spoločne: „Ak budú dvaja z vás na zemi jednomyselne prosiť o čokoľvek, dostanú to od môjho Otca, ktorý je na nebesiach. Lebo kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi.“ (Mt 18, 19 – 20)

3. Modlitba liturgie nie je na to, aby sme menili Boha a jeho vôľu, ale na to, aby sme spoznali (teda prijali, obsiahli, stotožnili sa) s Božou pravdou (pravdivou skutočnosťou, ako sa veci majú) a tak získali večný život. Náš Otec vie, čo potrebujeme, prv ako by sme ho prosili. (porov. Mt 6, 8)

Určite je namieste predkladať trápenia či plány svojho života Bohu. Jednoducho zdieľať svoj život so spoločenstvom i s Bohom celkom otvorene. Verme, že Boh nás chce obdarovať všetkými dobrami. No nielen tými podľa nášho zdania. Dôverujme mu, že on najlepšie vie, kedy a čo nám dopriať. (Michal Galmus)

BOH SÁM STAČÍ

» Mária CZERSKÁ; foto gorakrzyza.pl

Pustovník neuteká pred ľudmi. Odchádza do pustovne pre celú Cirkev. Má byť pre ostatných znakom, že k šťastiu nepotrebujeme nič iné ako Boha, hovorí Martin Wiśniewský, správca pustovne na Hore jubilejného kríža. Koordinuje stálu formáciu pustovníkov a kandidátov na pustovnícky život v Poľsku. V rozhovore pre KAI (Katolícku informačnú agentúru) vysvetľuje, v čom spočíva pustovnícke povolanie. Hovorí aj o tom, z čoho pustovníci žijú, či nakupujú a či môžu používať internet. .

Marcin Wiśniewski má výnimočné povolanie. Hoci je diecéznym kňazom, žije spiritualitu púšte a sám vedie akúsi pustovnícku pastoračiu. Slúži duchovným vedením, spovedaním a organizovaním formácie na Hore jubilejného kríža v Zmysłone Parzynowej. „Nie som teda pustovníkom podľa kánonického práva. Neskladal som pustovnícke sľuby. Ale žijem spiritualitu púšte,“ hovorí o sebe otec Marcin Wiśniewski.

■ Ste pustovník?

Som diecézny kňaz. Snažím sa žiť v duchu púšte a bojovať o každý moment púšte, ale zároveň do istej miery slúžim pastoračne prostredníctvom duchovného vedenia a v službe spovedníka. Často sa smejem, že som osol, na ktorého chrbte sa ostatní vezú do pustovne. To je moje povolanie. Nie som teda pustovníkom podľa kánonického práva. Neskladal som pustovnícke sľuby. Ale žijem spiritualitu púšte. Už roky ma fascinujú púštni otcovia a rôzne formy pustovníckeho života v Cirkvi. V duchu poslušnosti Cirkvi a rozlišovania Božej vôle som si však vybral inú cestu. Pri výbere životnej cesty je dôležité nesledovať len sebeckú túžbu, ale svoje túžby podriadiť aj verifikácii zo strany Cirkvi. Nie som tu preto, aby som poskytoval duchovné vedenie či rekolekcie, hoci sa im do istej miery venujem. Som tu, aby som žil charizmu púšte. Na Hore jubilejného kríža je vyhradený čas na púšť. Vtedy tam nie sú žiadne návštevy. Som však otvorený zdieľať svoj život aj s inými.

■ V čom spočíva táto úloha?

Na horu už dlho prichádzajú pustovníci, aby tu prežili osobné duchovné cvičenia, ako aj ľudia, ktorí chcú viesť pustovnícky život a hľadajú formáciu. Máme tu vhodné podmienky, v lese je niekoľko pustovní. Ako pustovník má človek vo svojej pustovni ideálne

podmienky na to, aby bol denne s Bohom. Treba však konfrontovať svoj duchovný život s inými, pozeráť sa naň z odstupu. Z toho vznikla myšlienka organizovať raz ročne duchovné obnovy pre pustovníkov. Takéto dni sa konali už dvakrát. Prišli na ne ľudia z Poľska, zo Slovenska a z Rakúska. Je to čas formácie, konferencií, ale predovšetkým výmeny skúseností. Vraciame sa k veľmi starobylej tradícii otcov, ktorí vôbec nežili v izolácii. Navštevovali sa. Aspoň raz týždenne sa stretávali na spoločnej eucharistii a agapé. Tento rozmer spoločenstva nemôže byť príliš častý, no je dôležitý, pretože chráni pred upadnutím do duchovných ilúzií, anomálií a čudáctiev.

■ Kto sú kandidáti na pustovnícky život?

Je to veľmi rôznorodá skupina. Sú to rehoľné sestry, ale aj laici, väčšinou ženy. Sú tu aj kňazi. Niektorí z nich už skúsili život v kontemplatívnych kláštoroch. Preto ľuďom, ktorí uvažujú o pustovníckom živote, vždy odporúčam, aby sa v rámci rozlišovania pozreli na život v kongregáciách, ktoré majú ducha púšte. Väčšina kandidátov sú ľudia v zrelom veku, ktorí sa neriadia romantickým impulzom srdca, ale majú už nejaké životné skúsenosti a volanie na púšť sa im vracalo. Niektorí z nich sa rozprávali s biskupom a ten ich sem nasmeroval. Niektorí túto cestu ešte len rozlišujú vo

svojom srdci. Minulý rok sa nám to podarilo formalizovať a začali sme dvojročnú formačnú školu pre tých, ktorí rozlišujú pustovnícky život.

V čom spočíva formácia v tejto škole?

Cieľom našej školy je poskytnúť týmto ľuďom solídne nástroje na rozlišovanie, či je forma kánonického pustovníckeho života skutočne ich povoláním. Určite nie je cieľom „vyprodukovať“ čo najviac pustovníkov. Je veľmi dôležité rozlíšiť, či túžba odísť do púšte nie je pokusom o útek pred vlastnými problémami. Takéto individuálne formy života budú vždy priťahovať ľudí s psychickými problémami, so zraneniami, ktorí majú ťažkosti s nadväzovaním vzťahov. V štádiu formácie to preto treba veľmi dôrazne prehodnotiť. Ponúkame nástroje. Okrem iného využívame skúsenosti pustovníkov, ktorí dlhé roky žili v pustovni, a delia sa o ne s kandidátmi. Ako hovoria samotní kandidáti, má to veľkú hodnotu. Predtým ako sme začali s formačnou školou, sa pustovník musel formovať na vlastnú päsť, prípadne využíval pohostinnosť klauzúrnych kláštorov, hoci život za klauzúrou je úplne iná forma.

Pustovníci sú v Cirkvi stále novinkou, hoci majú starobylú tradíciu.

Pustovníci existovali vždy. V staroveku to bolo akési hnutie zdola, nie úplne formalizované v kánonickom zmysle. Neskôr sa vyvinulo do kon-

gregácií pustovničského charakteru, čo súviselo s Regulou svätého Benedikta. Vzhľadom na to, že sa objavovalo mnoho čudákov, ktorí boli buď potulnými kazateľmi, alebo tulákmi v habite, Cirkev poukazovala na hodnotu formácie a istého poriadku, ktorý kongregácie zabezpečovali. Napriek tomu sa ľudia po stáročia utiekali do pustovne. Bola to forma života, ktorá nebola kánonicky regulovaná, hoci zvyčajne biskup alebo farár o týchto ľuďoch vedeli a dávali im svoje požehnanie. Niekedy to boli ľudia, ktorí zložili súkromné sľuby svojmu spovedníkovi alebo duchovnému vodcovi. Až Ján Pavol II. v novom *Kódexe kánonického práva* túto formu zasväteného života oficiálne obnovil.

V čom spočíva osobitosť pustovničského povolania?

Nie je to povolanie do života v komunite. Nie je tu žiadny predstavený. Predstavený je biskup a ním vymenovaná osoba – zástupca biskupa zodpovedný za túto formu života. Ak niekto vstúpi do rehole, vníma vo svojom srdci konkrétne povolanie, ktoré je obsiahnuté v regule a spája všetkých členov daného rádu. Pustovníci si sami píšú vlastnú regulu života. Jediným spoločným prvkom pre všetkých je kánon 603 *Kódexu kánonického práva*, ktorý hovorí o pustovničskom živote. Toto povolanie spočíva v tom, že Pán Boh dáva každému pustovníkovi jeho vlastnú, jedinečnú cestu,

ktorá nezapadá do žiadnej existujúcej reguly. Je to dar určitej individuálnej, jedinečnej charizmy. Je veľmi dôležité všimnúť si rozdiel medzi individualizmom, ktorý je chorobou našej doby a pochádza z pýchy, a individualitou, ktorá je darom od Boha. Regula života, ktorú si pustovník píše, zahŕňa prácu, každodenný život a duchovný život. Musí tu byť prvok odlúčenia, mlčania, pokánia, samoty a modlitby. Existujú pustovníci, ktorí žijú v úplnej samote v lese. Sú takí, ktorí sa starajú o rôzne svätyne, trochu v ústraní. V súčasnosti je čoraz bežnejšie, že pustovníci žijú v budovách pri kostoloch, kde kedysi bývali kňazi. Ale sú aj takí – a je to nový dar Ducha Svätého –, ktorí žijú v duchu púšte a ústrania v centre miest a modlia sa za ľudí okolo seba.

Pustovňa. Každý sa nejakým spôsobom dotýka púšte.

Ako sa človek stane pustovníkom?

Určite nie hneď. Kandidát na pustovníka so súhlasom biskupa začína svoju počiatočnú formáciu najprv vo svojom doterajšom prostredí, potom v pustovni. Po určitom čase skladá dočasné sľuby na jeden rok, ktoré obnovuje počas ďalších piatich rokov. Neskôr môže so súhlasom biskupa zložiť večné

Pustovničný život vznikol predovšetkým na Východe

Brána sv. Jana Pavla II. upozorňuje tých, ktorí vstupujú na horu, že ide o posvätné miesto, ktoré je osobitne spojené s pápežom poľskej národnosti a je ním požehnané.

sľuby. Pustovník skladá sľub čistoty, chudoby, poslušnosti a vernosti regule, ktorú si sám napísal, a pustovníckemu spôsobu života. Ľudia si niekedy myslia, že ak uniknú pred tým, čo ich konfrontuje, zrazu začnú žiť hlboký duchovný život. Nie je to tak. Púšť je boj. V pustovni si musia sami narúbať drevo, opravovať rôzne veci. Musia zápasiť s určitými ťažkosťami, fyzickou námahou. To je často aj forma overenia tohto povolania. Boj je však predovšetkým bojom so sebou samým. Preto je taká dôležitá stála formácia a duchovné sprevá-

dzanie. Medzitým sa v diecézach často ponúka pustovníkom formácia spolu so zasvätenými pannami alebo vdovami. Aj to sú individuálne formy zasväteného života, ale celkom odlišné; ich špecifikom je ich prítomnosť vo svete.

Ako to vyzerá v praxi? Z čoho pustovníci žijú?

Starobylá zásada Cirkvi a skúsenosti púštnych otcov ukazujú, že pustovník by mal žiť z práce vlastných rúk. Zvyčajne je to nejaká forma ručných prác – písanie ikon, výroba ružencov, keramika, drobné stolárske práce, napríklad výroba kľačadiel. Niektorí pustovníci sa venujú bylinkárstvu, pripravujú zmesi bylín, chovajú včely, vyrábajú med. Sú podporovaní aj almužnou. Ľudia žijúci v okolí vnímajú tento spôsob života, berú pustovníka ako dar pre toto miesto. Niektorí prichádzajú a prosia o modlitbu, o duchovný rozhovor. Nechávajú nejaké milodary. Pán Boh sa o pustovníkov stará. Ale vzhľadom na kajúcný spôsob života nemajú osobitné finančné potreby. Práca v pustovníckom živote je súčasťou duchovného života. Tento život nemožno podriaďovať práci a jeho povaha je prísne zapísaná v regule a musí ju schváliť biskup. Rovnako musí byť stanovené to, ako pustovník distribuuje svoje výrobky, aby mohol zostať skrytý a v ústraní.

Aké práce môže pustovník vykonávať? Môže napríklad pracovať na diaľku ako programátor?

S tým by súvisela ďalšia otázka – či môže mať pustovník vo svojej pustovni internet, telefón. Pri súčasných technických možnostiach treba k téme práce pristupovať veľmi individuálne. Je to vec rozlišovania a rozhodnutia biskupa. Iste možno spojiť s pustovníckym životom aj intelektuálnu prácu, napríklad redigovanie duchovných kníh či iný druh práce, kde by bol kontakt s ľuďmi jednoznačne obmedzený. V skutočnosti ide o čistotu srdca, o to, aby bolo zamerané na Boha. Preto je dôležité sledovať, do akej miery k tomu práca vedie. Do reguly pustovníckeho života by sa určite nehodila intenzívna zárobková činnosť. Treba si takisto uvedomiť, že pustovník trávi mnoho hodín modlitbou a rozjímaním. Fyzická práca môže byť prospešná na udržanie psychickej rovnováhy, a to takisto treba pri výbere práce zohľadniť.

Môže mať teda pustovník v pustovni internet?

Áno, v obmedzenom rozsahu. Určite by ho nemal používať tak ako ľudia vo svete, surfovať a tráviť čas na internete. Dnes sú to formy vážnych závislostí, dokonca aj medzi duchovnými. Pustovník by mal byť znakom, že sa dá žiť aj bez toho. Vedome, nedémonizujúc tieto pomôcky by sa ich mal vzdať alebo ukázať, že ich vie používať v malom rozsahu. Kandidátom posielam formálne materiály cez internet. Ale stiahnutie týchto materiálov trvá len chvíľu. Vďaka technologickým možnostiam sme mohli uskutočniť stretnutie s pustovníkom v rámci školy formácie bez toho, aby sme ho vytiahli z pustovne. Niekedy je potrebný telefón na kontakt s biskupom alebo duchovným vodcom. Určite by však takýto kontakt mal byť možný len s veľmi obmedzeným okruhom ľudí a na krátky čas.

Kto je vlastníkom pustovne? Diecéza? Pustovník? Mal by ju kúpiť on sám?

Je to rôzne. Vo všeobecnosti cirkevné dokumenty naznačujú, že pustovník by si mal zabezpečiť pustovňu sám. V praxi však pustovníci často využívajú podporu rôznych dobrodincov, ktorí im umožňujú niekde doživotne bývať. V súčasnosti

**Pustovník neuteká pred ľuďmi.
Nesústred'uje sa len na svoj
osobný rozvoj. Pustovník musí byť
človek s veľmi širokým srdcom.
Volí si túto formu života kvôli
svojej spáse, ale aj kvôli spáse
iných, pretože verí, že to, čo môže
pomôcť dnešnému svetu, nie je len
činnosť, pastoračný aktivizmus.
Práve to je podstata pustovníckeho
života. Pustovník je znakom pre
iných, že Boh sám stačí.**

sa čoraz viac využívajú aj cirkevné budovy, malé kostolíky, kaplnky na vrcholoch kopcov, prázdne fary, ktoré zostali po zlúčení farností, niekde v malých obciach, v ústraní. Pustovníkovi takéto miesto poskytnie biskup. Môže tam bývať. Stará sa aj o kostol, kde má priestor na modlitbu. To odráža aj ekleziálne chápanie pustovníckeho života – vidno, že pustovník je súčasťou miestnej cirkvi.

Chodí pustovník do obchodu, na nákupy?

Pustovnícky život nie je životom v klauzúre. Nie je to tak, že pustovník nemôže vôbec vychádzať. Chodia na svätú omšu, zvyčajne niekam do farnosti. Niekedy je v tom aj prvok askézy, námaha, keď je pustovník napríklad na kopci, treba prekonať niekoľko kilometrov a ísť napríklad najprv dole a potom stúpať hore. Pri takýchto príležitostiach sa dá aj nakúpiť. Ale o to sa zvyčajne postarajú ľudia. Skúsenosť je taká, že pustovníkom nič nechýba. Ľudia im prinesú zeleninu, ovocie. Pustovník si môže pripraviť vlastné zaväraniny, zásoby. Okrem toho má často aj vlastnú malú záhradku. A pustovnícka strava je veľmi jednoduchá, nenáročná. So zásobami naozaj nie sú problémy.

Keď sme už pri strave – je v pustovníckom živote dôležitý pôst?

Áno, ale musí byť prijatý v rámci duchovného vedenia. Otcovia upozorňujú, že démon obžerstva má dve tváre: ľudia, ktorí žijú vo svete, sú pokúšaní k nadbytku, askétov vedie k druhému extrému, k nadmernému, nerozumnému, autoagresívnemu pôstu. Ak by sa k takémuto životu odhodlal človek, ktorý má problém s prijatím vlastného tela alebo s anorexiou, mohol by si pod zámienkou hlbokého duchovného života veľmi ublížiť. Duchovný život sa nerodí z agresie k sebe, k svojmu telu a jeho potrebám, ale z otvorenosti voči Božej milosti. Preto existujú svedectvá, že veľkí askéti duchovným rastom zjemneli a nedovoľovali svojim žiakom prísnosť pôstnych praktík. Zistili, že oveľa dôležitejšie je zachovanie správnej miery a slobody vo všetkom a zdravú miernosť voči sebe

samému. Medzi laikmi stretávam veľa púštnych romantikov plných ducha radikalizmu. V skutočnosti je to móda. Nie sú to zdravé postoje. Niekedy sa za nimi skrýva pýcha, sústredenie sa na vlastné úsilie na ceste spásy. Ale my sme spasení z Božej milosti. Púštni otcovia pri vykonávaní askézy prežívali svoju úbohosť a to, že jediný, na koho sa možno spoľahnúť, je Boh.

Ako sa pustovníci vyrovnávajú s krízou alebo chorobou?

Vidíme, že Pán Boh sa o pustovníkov naozaj stará. Ale mám aj skúsenosť, že som v posledných mesiacoch života sprevádzal brata Elizea. Ochorel tak vážne, že potreboval stálu lekársku starostlivosť. Nemohol zostať v pustovni a nakoniec zomrel v diecéznom hospici. Pod vplyvom tejto skúsenosti sme začali uvažovať o podpore pustovníkov v starobe a chorobe. Samozrejme, sú situácie, v ktorých je nemocnica alebo hospic nevyhnutný. Ale zrodila sa aj myšlienka prispôsobiť niekoľko pustovní tak, aby sa pustovník, ktorý už nemôže žiť samostatne, mohol pripojiť k inému pustovníkovi a aby mohol zomrieť v pustovni tak, ako žil, a nemusel odchádzať do nejakého domu sociálnych služieb. Zatiaľ to funguje na princípe lásky k bližnému. Medzi pustovníkmi zažívame skutočne veľkú solidaritu. Ak niekto ochore, všetci sa snažíme navzájom podporovať. Samozrejme, krásnu otcovskú starostlivosť prejavujú

aj biskupi, ktorí sú za daného pustovníka zodpovední.

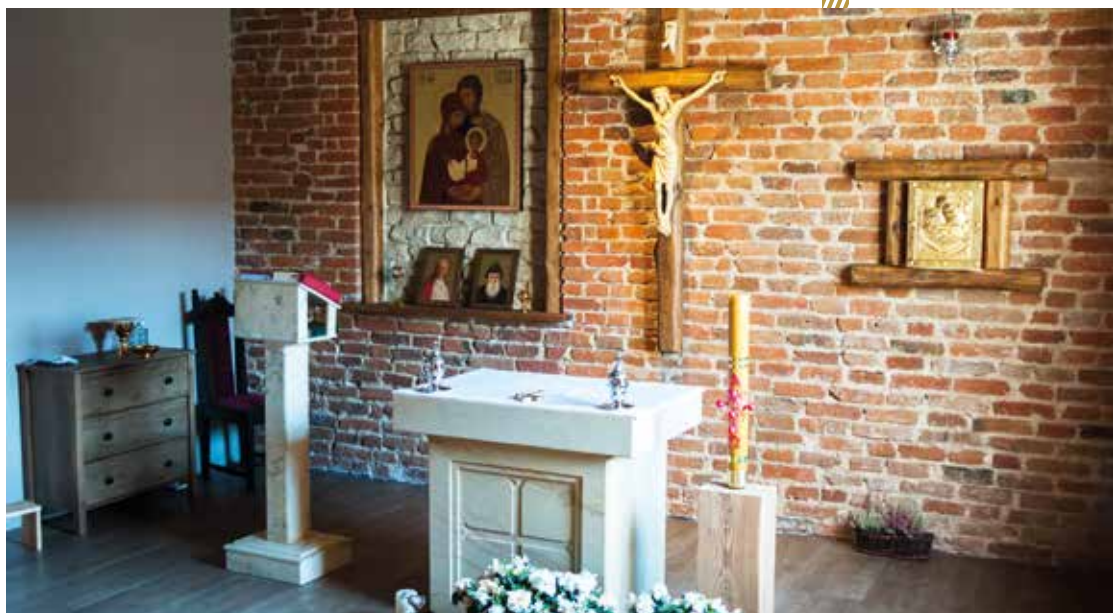
Medzi pustovníkmi je rozhodne viac žien. Prečo? Mužov to menej táhne do púšte?

Neviem, musíte sa spýtať Boha. On je darcom povolania. Človek si ho nevymyslí sám. Možno je to aj tým, že v Poľsku sú dva kamaldulské kláštory, ktoré ponúkajú možnosť žiť v pustovni, a muži, ktorí uvažujú o tejto forme života, sa tam môžu nájsť. Dnes však ženy v Cirkvi dominujú. A tieto pomery sa odrážajú aj medzi pustovníkmi. Iná vec je, že mnohé pustovníčky začali cestu svojho povolania v kláštoroch a pokračujú v nej, hľadajúc hlbší duchovný život. Možno to svedčí o určitej kríze duchovného života v niektorých rehoľných komunitách. Dnes nás zabíja aktivizmus. Nie je to len choroba laikov, ale aj kňazov a rehoľných sestier. Potreba vykonávať rôzne druhy prác spôsobuje, že sa to, žiaľ, deje na úkor duchovného života.

Pustovník môže pomôcť?

Tak to bolo od začiatku dejín Cirkvi. Pustovníci sa objavili ako určitá odpoveď na krízu, keď sa skončilo obdobie mučeníkov. Skončilo sa obdobie prenasledovania, Cirkev získala slobodu a privilégia, začala počtom rásť. Stratila však na „kvalite“. Vtedy Boh poslal pustovníkov.

Kaplnka v dome sv. Jána Pavla II. na Hore jubilejného kríža

Jaroslavl'ská ikona Bohorodičky

» Milan GÁBOR

Jaroslavl'ská ikona Bohorodičky (Veľká Panagia, po rus. Ярославская Богоматерь Великая Панагия) bola namaľovaná v roku 1224 pre jaroslavl'ský preobraženský monastier (monastier zasvätený sviatku Premenenia Pána). Podľa niektorých historikov umenia ako I. Grabara, D. Ajnalova a V. I. Antonovej bola ikona namaľovaná začiatkom 12. storočia a jej autorom bol mních Kyjevsko-pečerskej lavry Alipij. Alipij je prvým mníchom Kyjevskej Rusi známym podľa mena. Naopak, V. N. Alpatov a V. N. Lazarev datujú ikonu do obdobia dvadsiatych – tridsiatych rokov 13. storočia a spájajú ju s vladimírsko-suzdaľskou školou. Táto ikona Bohorodičky je považovaná za jedno z najstarších a najvýznamnejších diel tejto školy. Ikona s rozmermi 193 x 120 cm namaľovaná na lipovej doske sa od roku 1930 nachádza v Tretiakovskej galérii v Moskve.

So zobrazeniami ženy s otvoreným náručím a dľami obrátenými k nebesiam sa stretávame už v prvokresťanskom umení katakomb. Keďže išlo o zobrazenie ženy v modlitebnom geste, nazýva sa *Opánvra* (Oranta, lat. Orans) – Modliaca sa. V rámci rímskych katakomb je takýchto výjavov, ktoré boli v tom čase symbolickým zobrazením kresťanskej duše chváliacej Boha, okolo päťdesiat. Ale veľmi rýchlo, len čo ju začali zobrazovať s dieťaťom na hrudi, začala predstavovať Božiu Matku Máriu.

V prípade, že je Bohorodička zobrazená v celej postave s dieťaťom Kristom

na hrudi, ktorý je zobrazený po pás a umiestnený v kruhu, sa takáto ikona nazýva *Παναγία Οράντρα* (Panagia Oranta), po rus. Всесвятая (Vsesvataja) – Najsvätejšia.

Výjav z 3. storočia, ktorý sa nachádza v katakombách na *Cimitero Maggiore* v Ríme –monogram XP (Christós), spresňuje, že na hrudi Bohorodičky je zobrazený Kristus. V Konštantínopole bola Oranta v centre ľudovej úcty, v Blachernách sa v chráme v jednej z kaplniek nachádzal prameň, ktorý vyvierať z rúk mramorovej sochy Panny modliacej sa s pozdvihnutými rukami. Ako uvádza kniha ceremónií Konštantína Porfýrogeneta (912 – 959), niektoré ikony s výjavom modliacej sa Oranty sa v onom chráme uctievali. Aj keď nám texty nedovoľujú s istotou určiť typy týchto ikon, predsa však na základe mincí a pečatí z daného obdobia môžeme približne usudzovať, nakoľko sú na nich podobizne Panny, ktorá sa modlí, s nápisom *BLA-CHERNITISSA*. Okrem toho totožnosť Oranty potvrdzujú aj gr. nápisy *MP ΘΥ* (*Méter Theu* – Božia Matka) nachádzajúce sa zväčša po stranách zobrazenej Oranty. Jej gesto pozdvihnutých rúk vyjadruje nielen to, že je Pannou, ktorá sa modlí, ale je Pannou, ktorá prosí: „Vystiera nad svet svoje nepoškvrnené ruky, aby bránila naše záujmy,“ ako to uvádza patriarcha Fótiος,

wikimedia.org

keď opisuje Bohorodičku – Orantu v Nea, v konštantínopolskej bazilike, ktorú dal postaviť Bazil Macedónsky (867 – 886) vnútri Veľkého paláca.

Ako uvádza N. P. Kondakov, ikonografický typ Bohorodičky s pozdvihnutými rukami a dieťaťom Kristom v medailóne na hrudi sa spája s dávnym presláveným obrazom blachernského chrámu v Konštantínopole – Božej Matky Blachernitissy. Najpresnejšie pomenovanie tohto ikonografického typu je *Veľká Panagija*. Ak je Bohorodička zobrazená len po pás, s dieťaťom Kristom na hrudi, ktorý je umiestnený v kruhu, kompozícia sa po csl. nazýva *Зна́мение* (Známénie) – Znamenie. Jeden z významov slovanského slova *známénie* je zázrak. A skutočne, zobrazenie dieťaťa Krista v lone Bohorodičky je symbolom veľkého zázraku – Božieho vtelenia, keď sa bezpočiatočný a beztelesný Boh zaodel ľudským telom. Zobrazenie Bohorodičky ako „Panny Znamení“ vychádza z videnia proroka Izaiáša, na základe ktorého dostala ikona toto pomenovanie: „Preto vám sám Pán dá znamenie: ‚Hľa, panna počne a porodí syna, a dá mu meno Emanuel!‘“ (Iz 7, 14) Takto je ikona v skutočnosti prorockou víziou, ktorá poukazuje na Pannu a jej božského Syna. Dieťa Kristus má otvorenú náruč a tým, že žehná pravicom, vyjadruje všetko, čím je, lebo on je Emanuel – Boh s nami a zároveň „znamenie“ pre výnimočnosť danú od Boha. Preto sa v Rusku táto ikona nazýva Panna Znamení.

ČASOSLOV

Tebe, Bohorodička, mocná Vládkyňa, spievame víťaznú pieseň. – Vyslobodila si nás od zlého, preto ti vŕúčne ďakujeme, – hoci sme len nehodní služobníci. Ty si nepremožiteľná, – zbav nás všetkých bied, aby sme ti mohli spievať: Raduj sa, panenská Nevesta!

CAS Z MODLITBY AKATISTU K BOHORODIČKE

Milí čitatelia Slova

» vladyka PETER

Niet azda ťažšieho zadania ako to, ktoré som dostal na napísanie tohto príhovoru. Citujem: „Vladyka Peter, srdečne Vás pozdravujem! Chcel by som Vás poprosiť o článok do rubriky *Slovo vladyku*, ktorý vyjde v apríli. Témou tejto rubriky nech sú Vaše slová povzbudení, rady, možno nejaký komentár k situácii dnešných dní, ktoré by ste chceli venovať čitateľom. Redaktor.“

V čom je háčik? Nuž, rozumiem, že vydanie treba pripravovať s predstihom, ale chápte ma. Každý z nás by sa chcel prezentovať, už keď nie priamo ako prorok, tak aspoň ako futuroológ, prognostik a podobne. Dnes, keď sa vám prihováram, by som rád napísal: je už spravodlivý mier na Ukrajine, dane sú nízke, rýchlosť na diaľniciach vysoká, hokejový majster je z východného Slovenska, colná vojna je zažehnaná, Grónsko zostalo Grónskom... Takto by sme mohli s úsmevom či – mohli by sme povedať – s trpkým úsmevom pokračovať donekonečna. V štýle krčmových, vlakových či iných podobných diskusií sa človek vždy chce blysnúť povestným: Ja som to hovoril...

Krištáľovú guľu nemám, astrológiu sa nevenujem, karty nevlastním, z kávovej usadeniny veštiť neviem, horoskopy nečítam

tam a tí, čo z televíznej obrazovky (so silným ruským prízvukom) zabezpečujú anjelskú energiu, vyvolávajú vo mne skôr smútok.

Niektorým ľuďom sa tieto praktiky môžu zdať neškodné. Ale snaha preniknúť do budúcnosti, poznať tajomstvá nášho – ako sa hovorí – osudu je stará ako ľudstvo samo. Nie je to nič iné ako snaha vyrovnať sa Bohu. Na našej ceste životom poznať, čo nás čaká, dobré či zlé, a prípadne to zlo už vopred odstrániť alebo sa mu aspoň vyhnúť. V konečnom dôsledku je to vlastne túžba mať pevne pod kontrolou svoj život a riadiť ho bez Boha. A to už nie je neškodné. Písmo na mnohých miestach varuje pred týmito praktikami a hrozí tak časnými, ako aj večnými trestami: „Lživé videnie, ničomné veštenie, výmysly svojho srdca vám prorokujú. Nech niet medzi vami nikoho..., kto by sa pypytoval hádačov, dával pozor na sny a na znamenia; nech niet čarodejníkov, zaklínačov, nikoho, kto by sa radil duchov alebo vešt-cov, alebo by sa pýtal mŕtvych na pravdu.

Všetky tieto věci sa ošklivia Pánovi a pre tieto nešlachetnosti ich vyhubí.“

Odpoveď kresťana: „Tvoje oči ma videli, keď som ešte nebol stvárnený, a v tvojej knihe boli zapísané všetky moje dni.“

Prepáčte, dosť bolo moralizovania a poukazovania na to negatívne. Budeme prežívať Paschu. Ježiš Kristus vstupuje alebo – lepšie povedané – chce vstúpiť do života každého z nás a zasadiť tam istotu a vieru: Otec ma vždy miluje!

Brat a sestra, čo iné ešte potrebujete vedieť?! Boh ťa miluje viac, ako si vieš predstaviť. Ukázal nám to na svojom Synovi. Nie slovami, ale na vlastnom tele vyniesol naše hriechy na kríž. A nielen to, vrátil nám odpustenie, ktoré potvrdil tým, že ho vzkriesil z mŕtvych. Čo sa deje v apríli, keď teraz sú na trávě vonku ešte zvyšky snehu? Nevie. Jedno však viem – Ježiš Kristus je ten istý. Včera dnes a naveky.

Vstal z mŕtvych. Skutočne vstal!

Archív redakcie

OSOBNOSTI

Ján Rabatin (1925 – 1986)

Otec Ján Rabatin sa narodil 4. júna 1925 v Zemplínskom Jastrabí. Po stredoškolských štúdiách absolvoval teologické štúdiá ako pravoslávny bohoslovec a 6. decembra 1953 prijal kňazskú vysviacku. Neskôr pôsobil rok v Banskom, odkiaľ bol 1. novembra 1955 preložený do Michaloviec za predstaveného katedrálneho chrámu. Zároveň pôsobil ako správca farnosti pri katedrále. V tomto období ho vyšetroval Slovenský úrad pre veci cirkevné a dokonca bol odsúdený na trest väzenia. V Banskom, kde boli v otázke prestupu na pravoslávie veľmi napäté vzťahy medzi veriacimi, nabádal na hľadanie pokojných riešení. 29. septembra 1957 vykonal posviacku kríža pred Cerkvou Nanebovstú-

penia Pána vo Vojčiciach, kde v tom roku aj začal pôsobiť. V budúcom roku 1958 bol aj oficiálne vymenovaný za správcu farnosti a pôsobil tu až do roku 1986. V roku 1963 dlhobodnejšie zastupoval farnosť Sečovce.

Po obnovení Gréckokatolíckej cirkvi v roku 1968 sa spolu s veriacimi vrátil do rodného cirkevného spoločenstva. Pre zdravotný stav ho od roku 1984 vo farnosti Vojčice zastupoval vtedajší trebišovský dekan Pavel Dancák z Nového Ruskova. Jeho stavu nepomohol ani vek farskej budovy. Zomrel po krátkej, no ťažkej chorobe 18. januára 1986. Žádusnú svätú liturgiu a pohrebné obrady vykonal 23. januára vo Vojčiciach vtedajší ordinár Ján Hirka a jeho telo bolo uložené na miestnom cintoríne. (Juraj Gradoš)

Pixabay / pexels.com

Boh na kríži

» Radovan ŠOLTÉS

Kríž bol v čase rodiaceho sa kresťanstva nesmierne zvláštnou udalosťou. Ako hovorí biblista Joseph Lagrange, prví kresťania sa zdráhali predstavovať Ježiša na kríži. Na vlastné oči totiž videli tie nešťastné, úplne nahé telá zavesené na trámoch. Videli pribité nohy, telo padajúce vlastnou váhou, s nachýlenou hlavou, psy rozdráždené pachom krvi a obhryzujúce chodidlá ukrižovaného, supy krúžiace nad popraviscom a odsúdenca vyčerpaného utrpením, spaľovaného smädом, narietavo vyzývajúceho smrť. Bol to trest otrokov a zločincov.

Pochopiteľne, že apoštol Pavol napíše, že Kristov kríž bol pre pohanov bláznovstvom a pre Židov pohoršením (1 Kor 1, 23). V pohanskom svete bol kríž ako výraz bezmocnosti, slabosti a poníženia totálne nezlučiteľný s majestátnosťou božského. Ani židovská komunita nechápala, ako by bolo možné zlúčiť smrť mesiáša s oslobodzujúcim prisľúbením. Kríž sa stal veľkým otáznikom visiacim nad mesiášstvom Krista. Ešte aj učeníci, odchádzajúci po ukrižovaní z Jeruzalema do Emáuz, frustrovaní skonštatujú: „A my sme dúfali, že on vykúpi Izrael.“ (Lk 24, 21) Majúc

pred očami celú dlhú tradíciu hovoriacu o prejavoch moci Boha v dejinách Izraela prirodzene pochybujú.

Premena obrazu Boha

V kríži sa ukazuje zvláštny obraz Boha, ktorý ostáva trvalým otáznikom aj pre teológiu. Stotožňuje sa s tým, čo je „svetu slabé“ (1 Kor 1, 27). Skutočne, Kristovo kráľovstvo nie je z „tohto sveta“, a preto ostáva otvoreným tajomstvom. Významný teológ Karl Rahner poznamenáva, že i teologicky nie je ľahko zrozumiteľné, prečo nás Boh miluje práve spôsobom Kristovej smrti. Prečo urobil jeho smrť prejavom svojej lásky, takže je nám v poslednej inštancii koniec koncov daná len touto smrťou?

Kristov kríž však odhaľuje to, čo svet skrýva sám pred sebou, že vo svojej šialenej zaslepenosti hriechu strháva do svojej priepasti i Božieho Syna. Muž na kríži víťazí v tom, že rozbíja naše ilúzie o ňom a vovádza nás do reality jeho lásky k nám. Moc Boha, ako aj jeho kráľovstvo vo svetle kríža ukazuje Božiu logiku odlišnú od tej ľudskej. Kríž znamená koniec jedného

obrazu Boha, hoci starý obraz ostane trvalým pokušením pri uvažovaní o Bohu, vyplývajúcim z našej mocenskej mentality.

Boh sa na kríži zjavuje úplne odlišne, než ho chápú pohanovia aj Izraeliti. V Izraeli aj v pohanských kultúrach bolo úplne prirodzené, že obety pojedali bohovia, no zrazu prichádza Ježiš a povie učeníkom: „Ak nebudete jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať v sebe život.“ (Jn 6, 53) Všetko je to naopak. Kríž preto nie je len symbolom, ale zjavením sa Boha ako obetujúceho sa daru. Nie je to gesto akéhosi obchodníka so spásou, ktorý disponuje monopolom vymeniť našu dušu za svoj život. To skôr my máme sklony neustále obchodovať, zamieňať dobré skutky za vstupenku do neba. A možno máme bližšie veriť skôr tomuto obchodu než vykupiteľskej láske Boha. Ale kríž nie je obchod, je to výkrik Boha po láske človeka: „Veď Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodného Syna, aby nezahynul nik, kto v neho verí.“ (Jn 3, 16)

Obraz Boha Otca, ktorý akoby stál na „druhej strane“ a čakal, ako to s nami

dopadne, bol na kríži rozbitý. Utrpenie už nie je niečo, s čím Boh nemá skúsenosť, čo sa ho netýka, ale vstupuje doň rovnako ako matka, ktorá vidí svoje dieťa trpieť a hovorí: „Mňa to bolí tiež.“ Boh teda nie je nezaujatým pozorovateľom ľudského utrpenia, ale je s ním stotožnený ako otec a matka. Trpí s človekom tak ako matka a otec so svojím dieťaťom. V kontemplácii Božej lásky, ktorá nie je oddelená od našich krížov, môžeme zlomiť pokušenie nedôvery a strachu, ktoré nás nútia uvažovať o Bohu ako o vzdialenom a abstraktnom, ktorý je niekde na „druhej strane“, lebo, povedzme si úprimne, často je v strede nášho života presvedčenie, že Boh je len na druhej strane.

Preto na kríž už nemožno nazerať ako na nejakú súkromnú záležitosť medzi Otcom a Synom a čakať, ako to dopadne a čo z toho budeme mať. Kríž je udalosť, v ktorej sa Božie stávanie sa človekom završuje a vstupuje do celej našej utrpením poznačenej reality. Kríž nám ukazuje, že bolesť a utrpenie človeka sa Boha dotýka omnoho viac, než si to vieme predstaviť. Veď on ako náš princíp a stvoriteľ v nás neustále žije svoj život, i keď sa radujeme alebo trpíme. Nič nás od neho nemôže oddeliť.

Utrpenie a mlčanie Boha

V každej historickej dobe sa modlitby kresťanov obracali k Bohu, pripomínajúc si slová Ježiša: „A dostanete všetko, o čo budete s vierou prosiť v modlitbe.“ (Mt 21, 22) No nemôžeme povedať, že by sa dalo hovoriť o nejakom pevnom princípe, akomsi „fyzikálnom zákone“, ktorý zaisťuje vyslyšanie našich prosieb. Koľko bolesti, týrania, zabijania, ponižovania ostalo napriek zúfalým prosbám o pomoc, pohltených tmou bolesti, smrti a ticha, či už išlo o znevažovanie hodnoty života, alebo prenasledovanie pre vieru a pravdu.

Zvykne sa argumentovať, že Boh dáva každému slobodu, a tú plne rešpektuje, a zlo je len dôsledok jej nesprávneho využitia. Otvára sa však potom otázka, či je rešpektovanie slobody tyrana cennejšie než zúfalstvo, hrôza, bezmocnosť a bolesti jeho obetí. V tomto zmysle sa žiada spomenúť Dostojevského poznámku o zverstvách človeka v románe *Bratia Karamazovci* alebo aj zverstiev súčasných vojen vo svete. Dostojevskij však vážne varuje, aby sme takýto výraz nepoužívali, pretože tým urážame zvieratá. To, čoho je človek vo svojej slobode schopný, prevyšuje možnosti a variabilitu v trápení druhého v živočíšnej ríši.

Ako teda rozumieť utrpeniu? Pomáha teda Boh tým, ktorí sa k nemu utiekajú? Pre pokoj duše je vždy lepšie veriť, že je to nielen možné, ale aj reálne. Dejiny však ukazujú aj inú stranu mince – Boha, ktorý mlčí. Toto mlčanie Boha v celej hĺbke zachytiť aj Ježiš na kríži v zvolaní „Prečo si ma opustil?“ (Mt 27, 46) Toto zdanlivé mlčanie musíme zobrať veľmi vážne, pretože nám o Bohu hovorí viac než akékoľvek slová.

Príbeh noci a mlčania Boha je nám všetkým predsa len bližší než príbehy Biblie o mocenskom zasahovaní Boha, ktoré sa nám páčia a radi na nich spomíname, hoci boli vždy napísané až po udalostiach. Len Boh vie, koľko neúspešných udalostí zaznamenaných nebolo.

Zdá sa, že naša predstava o Božej všemohúcnosti a pôsobení sa musí zmeniť. Nejde totiž o všemohúcnosť v zmysle hrubej sily, ktorá sa prejavuje v tomto svete a patrí k pokušeniu moci. Veď takto interpretovali moc Boha vždy víťazi vojen. Ak sme zvíťazili, Boh bol určite na našej strane. Ježiš sa od takéhoto Boha dištancuje. Ak sa pozrieme na kríž, môžeme skonštatovať, že Boh nevstupuje do politického diania mocensky, ale je prítomný v každom trpiacom človeku. Židovské nábožensko-politické authority odmietli Krista, pretože nesplnil predstavy revolučného a politického mesiáša. A navyše sa im ho podarilo dostať na kríž, čo samo osebe znamenalo potvrdenie ich teologickej teórie: „Niečo také sa Bohu nemôže stať!“ A keďže Kristus skončil na kríži, nebol Božím Synom.

Ježiš sa nebráni, ale stáva sa súčasťou represie. V kríži však vstupuje do utrpenia každého človeka a stáva sa solidárny s našimi bolesťami. Ukazuje tvár Boha, ktorá sa stotožňuje s tvárou najslabších, ubitých, ponížených, a vraví: „Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších, mne ste urobili.“ (Mt 25, 40) Preto ak urážaný a vysmievaný Ježiš je Božím Synom, je zrušená každá hranica, ktorá nás od neho oddeľuje, a každá slabosť, ktorá držala človeka od neho v dostatočnej vzdialenosti. Porážka, samota a výsmech ľudí sa stávajú Božou skutočnosťou a sú vtiahnuté do tajomstva spásy – utrpenie sa končí vzkriesením. Zomiera starý spôsob myslenia a falošného chápania vlastnej identity a vstáva nový premenený človek, ktorý sa konečne podobá na Boha. Povolať k tejto premene je najväčšou udalosťou života každého z nás.

Konstantinos Paleokapas: Ukrížovanie | Tzim78 / wikimedia.org

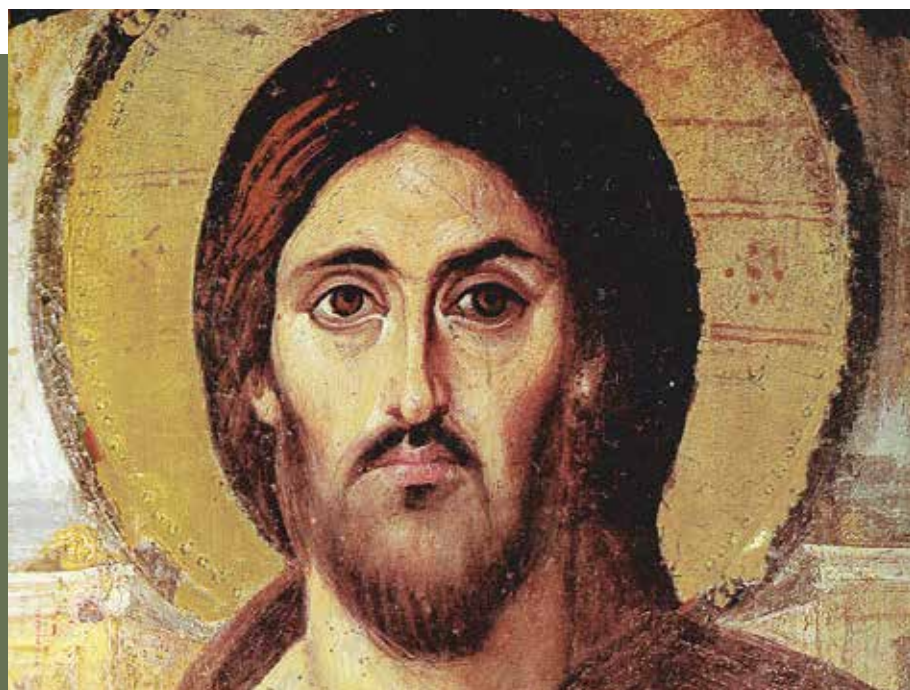
Inflačný strašiak

Človek sa občas pozastaví nad tým, že to ovocie či čokoláda, ktoré má v nákupnom košíku, je rádovo drahšie než pred dekadou. Jeden americký humorista napísal, že „inflácia je, keď dáte 15 dolárov za ostrihanie v hodnote 10 dolárov, za ktoré ste platili 5 dolárov, keď ste ešte mali vlasy“. Je to však o niečo komplexnejšie. Ceny nerastú z ľubovôle obchodníkov, ale najmä vtedy, keď ľudia viac míňajú. Ak dopyt po tovare prevýši ponuku, idú nahor. Vidina zárobku potom motivuje firmy, aby vyrábali viac. Drahšie potraviny či oblečenie však každý pocíti vo svojej peňaženke. A preto chce viac zarábať. Vyššie mzdy však pre podnik znamenajú vyššie náklady. A tie sa opäť prejavujú do cien produktov. Ide tak o akýsi začarovaný kruh. Časť ekonómov rolu inflácie

Pohľad na správu účtovníctva | Ken Teegardin / flickr.com

oceňuje. Tvrdia, že podniky vďaka nej investujú, zvyšujú výrobu a následne aj mzdy. Iní ju kritizujú – najmä pre vlády je prostriedkom, ako si nekonečne požičiavať a „ľuďom brať majetok bez nutnosti otvorene zvýšiť dane“. Inflácia totiž dlžníkom pomáha, ak je vyššia ako úrok, za ktorý si peniaze požičiali. Všetci sa však zhodujú na tom, že ju treba držať na uzde. Ak ceny rastú príliš rýchlo, stráca sa dôvera v peniaze, ktorá stojí v centre dnešnej ekonomiky. Destabilizuje sa systém. Centrálné banky preto infláciu strážia pomocou úrokových sadzieb – keď sú vyššie, ľudia sa nehrnú do pôžičiek, viac šetria a menej míňajú. A ceny potom rastú podstatne pomalšie. (Samuel Kolesár)

Najstaršia známa ikona Pantokrator zo 6. st. z kláštora sv. Kataríny na Sínaji | wikimedia.org

Dokonalý štát a Ježiš

Situácia vo svete už opäť pripomína obdobia súperenia veľmocí o vedúce postavenie vo svete. Čias, keď krajiny medzi sebou nažívali v mieri a vzájomnej solidarite, bolo podstatne menej ako období naplnených vojnami o rozširovanie územia na úkor politicky slabších krajín. Európa čelí bezpečnostným otázkam po narušení pravidiel stanovených po druhej svetovej vojne. Arabský polostrov zasa roky čelil vo svojom strede ozbrojeným konfliktom nebývalých rozmerov. Územia Iraku a Sýrie lemujú na oboch stranách krajiny s odlišným politickým zriadením. Kým krajiny na severozápade, najmä Turecko, inklinujú k demokratickému spôsobu vládnutia, na juhozápade na ropu bohaté územia okolo Perzského zálivu fungujú zväčša ako absolutistické monarchie s islamom ako štátnym náboženstvom.

Irak a Sýria síce oficiálne fungovali ako republiky, ale veľké časti územia ovládajú islamské militantné skupiny, ktoré propagujú ešte politicky prísnejšie štátne zriadenia, aké majú krajiny v okolí Perzského zálivu. Robia to na základe prísneho výkladu islamu. Aj v židovstve existovala predstava štátneho zriadenia, ktoré malo svoj základ vo výklade náboženských spisov. Podobne, ako sa v islame vykladá postava hlavného politického a náboženského predstaviteľa v osobe kalifa, tak sa v židovstve vykladal titul mesiáša. Ako ideálny kráľ mal zabezpečiť

začiatok Božieho kráľovstva, dokonalej monarchie, kde by vládol mier a pokoj. Možno si aj preto rybár Peter z chudobnej Galiley zadovážil na tú dobu veľmi drahý meč, ktorý potom vytasil v Getsemanskej záhrade.

Ale Ježišovo zajatie, odsúdenie a smrť znamenali koniec všetkých nábožensko-politických predstáv o dokonalom pozemskom kráľovstve. Nie div, že sa všetci rozprchli. Hoci to nedopadlo podľa predstáv apoštolov, ktorí sa možno videli už ako mesiášovi spolutálcovia, zoslanie Svätého Ducha a vznik Cirkvi dali apoštolom aj čiastočnú odpoveď na otázku, ako podporovať na zemi také politické zriadenie, kde by vládol – aj keď nie dokonalo – pokoj a mier. Zreteľné sa to stalo cez skutky členov prvej cirkvi, ktorej Ježiš odovzdal úlohu pokračovať v jeho poslaní. Okrem ohlasovania evanjelia to bol najmä dovtedy neznámy značný záujem o najchudobnejšie a najodkázanejšie časti spoločenstva kresťanov, ako aj ostatnej spoločnosti, vtedy takisto neznámu snahu o úctu a rešpektovanie práv každého jednotlivca vrátane otrokov, a potom aj riešenie sporov v Cirkvi dialógom a následným hlasovaním. Tak ako Ježiš ani apoštoli si nikdy počas života nenárokovali prevziať štátnu moc nad určitým územím, pôsobili v krajinách, oživovali okolie, pracovali na zmiernení. (Ján Sabol)

Potulky po Košiciach

Milan Kolcun je už trinásť rokov známy svojou humoristickou talkshow *Bez šepkára* na Malej scéne Národného divadla v Košiciach, kam si pozýva hostí od celebrit (najbližšie to bude Jozef Banáš či Zdena Studenková) po bežných ľudí. Okrem toho každý prvý víkend v mesiaci sprevádza miestnych i cezpoľných po Košiciach. Vždy na inú tému, vždy po inej trase. Jeho výklad nie je akademický, skôr humorný, založený na zaujímavostiach, príbehoch a legendách. Ak na jeho potulky prídete, zavedie vás aj na bežne neprístupné miesta.

V rámci svojich potuliek Košicami predstavujete návštevníkom aj košické chrámy. Prezradíte, čo je na nich také zaujímavé, aby sme sa do Košíc vybrali a navštívili ich?

Chrámy sú to najkrajšie, čo v Košiciach máme. Sú prehliadkou duchovnosti mesta, jeho ekumény, boli postavené v najrôznejších štýloch, v rozličných obdobiach, dejú sa v nich už po stáročia rôzne rituály, a hlavne, pobyt v nich povznáša. Duchovne, umelecky, ľudsky.

Jedným z prezentovaných chrámov bola aj naša gréckokatolícka katedrála. Zistili ste o nej niečo, čo bežný veriaci nepozná, nevidí, netuší?

Vedeli ste napríklad, že obraz na pravom bočnom oltári je dielom maliara Elemíra Halásza-Hradila a že na ňom spodobil seba samého ako jedného zo svätcov pod Ježišovou pravou rukou?

V apríli už vaše potulky, žiaľ, nestihneme. Kde sa budete potulovať ďalej?

V máji ukážeme židovské chrámy, v júni nás čaká židovský cintorín a sídlisko Kuzmányho a v júli zasa vila sochára Jána Mathého. V októbri sa vyberieme na Luník IX a v novembri plánujeme *Anjelskú potulku*. Témy nájdete na www.potulka.sk. Na potulku stačí prísť, netreba žiadnu registráciu ani rezerváciu. (Adriana Matoláková)

František Život: Můj příběh uprostřed dějin V rozhovore s Fabií Marchesem Ragonom

KULTÚRA

V úplne prvej autobiografii bilancuje pápež František svoj život v kontexte historických milníkov. Knihu napísal v spolupráci s talianskym vatikanistom Fabií Marchesem Ragonom. Autor si vybral štrnásť dejinných udalostí od začiatku druhej svetovej vojny až po dnešok a v ich kontexte hovorí pápež František o svojom živote. V knihe tak zisťujeme, ako vnímal Jorge Bergoglio koniec druhej svetovej vojny alebo vstup prvého človeka na Mesiac; kde bol, keď padol Berlínsky múr alebo čo pociťoval v okamihoch pápežskej voľby. Vďaka publikácii sa čitateľ viac dozvie o pápežovej rodine, postojoch, no predovšetkým o jeho nesmiernej ľudskosti. (Martina Jokelová Ťuchová)

Mimi Matthews: Perla umenia

Vo vydavateľstve i527.net vyšla kniha *Perla umenia*. Philly Satterthwaiteová, ukrytá na vidieku v Devonshire, bola vždy považovaná skôr za zvláštnu než krásnu. V Londýne však upútala pozornosť zlovestného vojvodu z Morelandu – známeho zberateľa umenia posadnutého získavaním jedinečných pokladov. Aby unikla z vojvodových pazúrov, bude potrebovať malú pomoc. Časy hrdinstva kapitána Arthura Heywooda sú už dávno preč. Ťažko zranený v polostrovnej vojne už nedokáže chodiť bez pomoci, nieto ešte strieľať z pištole. Ako by mohol byť užitočný pre dámu v núdzi? Môže manželstvo z rozumu zachrániť Philly pred pomstychtivým vojvodom? (i527, Martin Švikruha)

Dominik Chmielewski: Kecharitomene

Vo vydavateľstve Zachej.sk vyšlo druhé, upravené vydanie bestselleru *Kecharitomene* od otca Dominika Chmielewského. Ide o poetickú a duchovne inšpiratívnu knihu, ktorá hovorí o nadpozemskej kráse Panny Márie na základe hlbkej znalosti mariológie. Vedie čitateľa k rozjaniu o mariánskych dogmách, ako sú Božie materstvo Márie, jej nepoškvrnené počatie a účasť na Kristovom diele spásy. Autor zdôrazňuje význam Márie ako Matky a prostredníčky milosti v duchovnom zápase kresťanov proti hriechu. Kniha reflektuje aj aktuálnosť „mariánskej éry“ späté s posolstvami z Fatimy, ktoré predpovedajú víťazstvo a konečný triumf Boha nad satanom prostredníctvom Panny Márie. Kniha je cirkevne schválená. (Martina Bednáriková)

Vavrinec Žeňuch: Vladyka Milan

Táto kniha prináša jedinečný pohľad na život a pôsobenie vladyku Milana Chautura. Autor, historik Vavrinec Žeňuch, ju spracoval v úzkej spolupráci s vladykom, ktorý poskytol cenné osobné spomienky dopĺňajúce archívne výskumy. Publikácia vznikala v spolupráci s odborníkmi a vyvážené prepája vedecké spracovanie s čitateľsky prístupnou formou. Kniha mapuje vladykov život od rodinných koreňov až po jeho pôsobenie ako prvého exarchu a eparchiálneho biskupa. Zdôrazňuje jeho kľúčovú úlohu pri budovaní Košickej eparchie a jeho zaniechanie pre duchovný i administratívny rozvoj cirkvi. Kniha je dostupná vo farnostiach Košickej eparchie, v predajni Ekumena a na e-shope obchod.grkatke.sk a filokalia.sk. (obchod.grkatke.sk)

Chrám v jubilejnom roku

» Lubomír PETRÍK

Kresťanské vnímanie chrámu

„Zaradoval som sa, keď mi povedali: „Pôjdeme do domu Pánovho.““ (Ž 121/122)
Aj my s radosťou spievajme túto Dávidovu pútnickú pieseň, pretože nás Cirkev v jubilejnom roku pozýva, aby sme sa stali pútnikmi nádeje. Čo má byť cieľom nášho putovania?

Tak ako náš život je putovaním do chrámu nebeského Jeruzalema, pozemským fyzickým cieľom našich pútí sú chrámy. Nielen baziliky v Ríme, ale aj niektoré chrámy v miestnych cirkvách, medzi nimi aj osem jubilejných chrámov v Prešovskej archieparcii: katedrála v Prešove, bazilika minor v Lutine, chrámy v Poprade, na hore Zvir v Litmanovej, Zosnutia Presvätej Bohorodičky v Humennom, Božej múdrosti vo Svidníku, monastiersky chrám v Krásnom Brode a chrám otcov redemptoristov v Stropkove.

Sú v rôznych častiach archieparcie kvôli dostupnosti a okrem úplných odpustkov ponúkajú pútnikom aj bohatý duchovný program, sviatosť zmierenia, eucharistické a iné slávenia. Jubilejné brány sú v podstate vchodom do chrámu, ktorý pre nás nie je len posvätným priestorom, do ktorého vstupujeme s úctou, ale aj znakom spoločenstva s Kristom, miestom stretnutia a dialógu, zmierenia a pokoja, priestorom Cirkvi ako spoločenstva (www.jubileum2025.sk). Naše jubilejné chrámy sú vzácnou svojou duchovnou históriou. V Katedrále sv. Jána Krstiteľa sú predovšetkým relikvie našich blahoslavených biskupov mučeníkov, mariánske svätyne v Lutine a na hore Zvir sú spojené putom duchovného príbuzenstva s pápežskou bazilikou Santa Maria Maggiore v Ríme, monastiersky chrám v Krásnom Brode stojí na mieste dávnej a pohnutej histórie našej cirkvi, v cyrilo-metodskom chráme otcov redemptoristov v Stropkove sa nachádza prvá kópia vzácnnej ikony Matky ustavičnej pomoci, je to miesto spojené s blahoslaveným Metodom Dominikom Trčkom CSsR a sú v ňom uložené telesné ostatky Božieho služobníka Jána Ivana

Mastiliaka CSsR. Chrámy v Poprade, kde sú relikvie sv. Petra a Pavla, v Humennom, kde ku chrámu vedie krížová cesta vo forme kalvárie s ikonami Mikuláša Klimčáka a sú v ňom relikvie našich blahoslavených, a vo Svidníku, kde sú relikvie našich blahoslavených biskupov mučeníkov, sa stali centrami pre jednotlivé oblasti našej archieparcie. Staňme sa pútnikmi nádeje do jubilejných chrámov.

Chrám je znakom Krista a Cirkvi

Ježiš pri pohľade na jeruzalemský chrám povedal: „Zborte tento chrám a za tri dni ho postavím.“ (Jn 2, 19) Kým jeruzalemský chrám bol predobrazom Krista, kresťanský chrám je už jeho znakom. V našom obraze poznáme liturgický sprievod (obchod) okolo chrámu, ktorý sa tak ocitá v strede sprievodu, ako je Ježiš v strede nášho života. On je naše Slnko, ku ktorému smeruje náš život.

Keď chrám symbolizuje Krista, tak aj jeho mystické telo Cirkvi. Sv. Augustín učí, že Kristus a Cirkev sú „úplný Kristus“. On je ženich a Cirkev jeho nevesta. Preto kresťanský chrám čoskoro nadobudol názov dom Cirkvi (*domus ecclesiae*), ktorý spoločenstvu dáva prístrešie (Ratzinger, J.: *Duch liturgie*, s. 50). V Gréckokatolíckej cirkvi výstižne nazývame chrám cerkvou. Tvoríme teda Cirkev, ktorá sa zhromažďuje v cerkvi.

Pohľad kresťana na chrám

Samaritánke Ježiš hovorí: „Ale prichádza hodina, ba už je tu, keď sa praví ctiteľia budú klaňať Otcovi v Duchu a pravde.“ (Jn 4, 23) A sv. Pavol píše: „Vy ste chrám živého Boha.“ (2 Kor 6, 16)

My však chrám ešte stále vnímame skôr tak, že je to posvätný priestor vo výlučnom zmysle, teda, že všetko ostatné je profánnym priestorom a chrám je z neho vytrhnutý ako Boží príbytok na zemi. Preto sa v chráme dokážeme modliť, ale mimo chrámu máme s modlitbou problém.

„Kresťania nemali
hneď svoje chrámy,
chodili do jeruza-
lemského chrámu
a do synagóg, ale
predovšetkým sa
začali schádzať
po domoch.“

Vydúť z chrámu tvrdíme, že sa vo svete
nedá žiť kresťansky. Nepripomína to skôr
iba prirodzenú nábožnosť? Kresťan sa
na chrám predsa pozerá ináč, hlbšie.

V Inštrukcii na aplikáciu bohoslužobných
predpisov Kódexu kánonov východných
cirkví čítame: „Chrám stráca svoju hodno-
tu ako centrum kultu, pretože Ježišovou
smrťou sa jeho opona roztrhla vo dvoje
odvrhu až dospodku (Mt 27, 51). Chrám
získal plnosť zmyslu v Novej zmluve
(Mt 5, 17). Cirkveľ je tým novým chrámom,
postaveným zo živých kameňov. V nebes-
kom Jeruzaleme už chrám nebude, ale
uprostred neho bude ,trón Boha a Barán-
ka (Zjv 22, 3) a Pán, všemohúci Boh a Ba-
ránok, budú jeho chrámom (Zjv 21, 22).“
(čl. 102)

Jozef Ratzinger – Benedikt XVI. píše, že
ešte nenastalo nové nebo a nová zem.
Nádej je ešte nenaplnená. Nový Jeruza-
lem, ktorý nepotrebuje žiaden chrám,
lebo jeho chrámom je sám Boh – to ešte
nenadišlo (*Duch liturgie*, s. 43 – 44).

Teda potrebujeme chrám. Podľa Ratzin-
gera kresťanské spoločenstvo potrebuje
miesto, kde by sa mohlo zhromažďovať.
Budova kresťanského chrámu sa vysvet-
ľuje viac vo funkčnom ako sakrálnom
zmysle, pretože umožňuje liturgické
stretnutie, stretáva sa v ňom spoločenstvo
bratov a sestier. Toto je podstatná úloha
cirkevného chrámu. Odlišuje sa tým
od klasickej podoby chrámu vo väčšine
iných náboženstiev, v ktorých je chrám
iba miestom kultu.

Napr. obrad krstu sa v Gréckokatolíckej
cirkvi končí uvedením do Cirkvi. Kňaz
prináša alebo sprevádza novopokrsteného
kráčajúc chrámom, ale v skutočnosti nie
je uvedený do budovy, ale do spoločenstva
Cirkvi.

Pohľad na chrám prehľbujú cirkevní
otcovia. Napr. sv. Maxim Vyznávač hovorí
o byzantskom chráme, že je ikonou Boha,
ikonou sveta (vesmíru) a ikonou človeka.
A keď sv. Gregor Nazíánsky hovorí o vý-
zname slávenia spomienky na posvätenie
chrámu, zdôrazňuje, aby sa predovšetkým
obnovili tí, ktorí doň prichádzajú.

Chrám presahuje sakrálnu budovu

Kresťan aj svoju rodinu nazve domácou
cirkvou (*Lumen gentium* 11) a svätýňou
lásky (*Apostolicam actuositatem* 11). To
má svoje korene už vo viere Izraela, pre
ktorý popri chrámovej a synagógálnej je
veľmi dôležitou aj rodinná bohoslužba,
napr. pri slávení paschálnej večere. Pri
posviacke nového chrámu napr. vidí-
me, že jednotlivé modlitby poukazujú
na starozákonný stánok zjavenia a chrám.
Ale kresťanský chrám a bohoslužba po-
ukazujú aj na kontinuitu s bohoslužbou
v synagóge a v židovskej rodine.

Kresťania nemali hneď svoje chrámy, cho-
dili do jeruzalemského chrámu a do syna-
góg, ale predovšetkým sa začali schádzať
po domoch. „Deň čo deň svorne zotrvá-
vali v chráme, po domoch lámali chlieb
a s radosťou a úprimným srdcom požívali
pokrm.“ (Sk 2, 46)

Čoskoro sa kresťania prestali modliť
smerom k chrámu v Jeruzaleme a začali
sa modliť smerom na východ, k vychá-
dzajúcemu Slnku, ktorým je Kristus. Teda
modlitba smerom na východ znamená
ísť v ústrety prichádzajúcemu Pánovi.
„Východ ako symbol nahrádza jeruzalem-
ský chrám.“ (*Duch liturgie*, s. 55) Preto sa
chrámy zvyčajne stavajú smerom na vý-
chod. Tu vidíme aj zmysel slávenia v by-
zantskom obrade, ktoré nie je „chrábtom
k ľudu“, ale tvárou ku Kristovi.

Putovať ďalej ako „len“ do budovy chrámu

Fyzicky tu na zemi síce putujeme
do chrámov, ale duchovne putujeme
ďalej, ako „len“ do budovy chrámu. „Keď
Ježiš vychádzal z chrámu, jeden z jeho
učenikov mu povedal: „Učiteľ, pozri, aké
kamene a aké stavby!“ Ježiš mu vrazil:
„Vidíš tieto veľké budovy? Nezostane tu
kameň na kameni; všetko bude zborené.“
(Mk 13, 1 – 2) Vieme, ako túžil kráľ Dávid
postaviť chrám, ale až jeho syn Šalamún
postavil prvý jeruzalemský chrám. Po ba-
bylonskom zajatí bol postavený druhý
chrám a za Ježiša to bol, po rozsiahlej pre-
stavbe, už Herodesov chrám. Ale v roku

70 bol tento chrám rímskym vojskom
úplne zničený.

Preto Ježiš povie: „Tu je niekto väčší než
chrám.“ (Mt 12, 6) Čo to znamená pre
nás? Že každý deň sme tu na zemi pútnici
nádeje na ceste k spoločenstvu s Kristom
a spoločenstvu s bratmi a sestrami, aby
sa raz naša púť zavíšila v spoločenstve
svätých v nebi. Sme pozvaní, aby sme
si nanovo uvedomili, že Boh „nebýva
v chrámoch zhotovených rukou“ (po-
rov. Lk 17, 24), ale ako hovorí sv. Pavol:
„Boží chrám je svätý – a ním ste vy“
(1 Kor 3, 17). Sv. Cezár Arleský, biskup, ho-
vorí: „Veď Kristus prišiel a vyhnal z našich
srdiec diavla, aby si v nás pripravil chrám.
Chceš mať baziliku nádhernú? Nepoškvr-
ňuj si dušu špinou hriechov. Ak ty chceš,
aby bola bazilika svetlá, aj Boh chce,
aby tvoja duša nebola temná, ale aby sa
stalo to, čo hovorí Pán, aby v nás svietilo
svetlo dobrých skutkov a bol oslávený ten,
ktorý je na nebesiach. Ako ty vchádzaš
do tamtoho chrámu, tak chce Boh vstúpiť
do tvojej duše, ako to sám prisľúbil: „A bu-
dem v nich prebývať a chodiť.“ (2 Kor 6, 16;
porov. Lv 26, 11 – 12)“

Božími chrámami sme sa stali krstom.
Prosme o Božie požehnanie a milosť, nech
nám putovanie do jubilejných chrámov,
ale aj každodenné putovanie do chrámov
v našich farnostiach pripomína náš krst,
aby sme ho nenechali zakrpať, ale aby
sme rozvíjali krstnú milosť a obrátili sa.
Nech sa chrám nášho vnútra a nášho
kresťanského života nestane pustým, ale
nech je stále žiarivejšou ikonou Krista
a jeho Cirkvi.

Jozef Kudzej

ISTOTA

Raz v avti blízko Zalužan
zlostiť sja žena na muža:
„Povidž, čom ty mene, Koľa,
ne pustiš sisti za volant
našoj felicii – škody?“
Povidž cholem tri dovody!“

A muž na to: „Tri? No dobri –
havarija, špytaľ, pohrib.“

Za karambol može neraz
slaba avtoškola –
ne každýj chto mať šoferak
sposobnyj za volant.

pxhere.com

Krížová cesta k odpusteniu

» Peter

Chcem sa s vami podeliť o veľmi silné svedectvo, ktoré ma ešte viac upevnilo vo viere, že *Extrémna krížová cesta* dokáže premieňať naše životy. Prešiel som ju už štyrikrát a všetky cesty som absolvoval na trase Zborov – Bardejov. Teším sa na každý ročník, lebo táto cesta ma dokáže posilniť na naozaj dlhý čas. Zakaždým je niečím novým a zakaždým ma posúva ďalej.

Od lídra trasy som prijal tú najťažšiu úlohu – aby som išiel ako posledný pútnik, takzvaný zberač. Je totiž veľmi dôležité, aby sa vedelo, že na trase nik nezostal. Mojou úlohou je pomôcť pútnikovi, ktorý už ďalej nemôže. Dostať ho na miesto, odkiaľ si môže zavolať auto, poskytnúť mu zdravotnú aj psychickú podporu. Je to pomoc i pre dobrovoľníkov na *občerstvovačkách*, lebo vedia, že za mnou už nikto nejde, a môžu sa presunúť ďalej.

Nastal deň D. Po svätej omši čakám na posledného účastníka, ktorý vyjde z kostola, a idem pomaly za ním. Ešte raz kontrolujem, či nik nezaostal, a pripájam sa k poslednej skupinke. Asi po dvoch kilometroch prichádzame k prvému zastaveniu, ktoré je na vojenskom cintoríne z prvej svetovej vojny. Šliapeme do kopca cez obrovský kríž z faki, ktorý je nádhorne vysvetlený na celej lúke. Zimomriavky. Po veľikánskej lúke je roztrúsených vyše

päťsto pútnikov. Niektorí kľčia, niektorí sedia, niektorí stoja a niektorí už odchádzajú ďalej smerom na Stebnícku Maguru. Magura je najväčší kopec, cez ktorý prechádza 42 km dlhá trasa sv. Dona Bosca. Pozorovať takú masu modliacich sa ľudí je niečo nádherné. Uvedomujem si, že každý z nich si nesie svoje bremeno. S partiou skautov, čo pripravovali tento horiaci kríž, skontrolujem okolie a pohýnam sa vpred. Čaká nás najprudšie, vyše päťkilometrové stúpanie a pre mnohých tá najväčšia skúška. Previerka, či to myslíme vážne a ako veľmi chceme priniesť obeť. V jej polovici sa začína písať tento príbeh.

Prišiel som k skupinke mladých ľudí, v ktorej bol aj Janko. Sedel na krajnici a opravoval si ponožku. Videl som, že si nezobral vôbec dobrú obuv. Mal staré, ťažké robotnícke topánky. Hneď som sa mu prihovril: „Priateľu, s tým ďaleko nezájdeš. Nechceš sa vrátiť alebo nemáš niečo na prezutie?“ Odpovedal, aby som sa netrápil, že je to v poriadku. Pokračovali sme hore aj s jeho partiou, no stále pomalšie a pomalšie, a tak sme sa vzdalovali od ostatných čím ďalej, tým viac. S Božou pomocou sme sa dostali až na Maguru a Janko si vyzul topánky. Bol som pri ňom a videl som to. Nohy mal doslova a dopísmena také skrivené, akoby ich hrýzla divá zver. Prišlo mi zle. Ale Janko sa správal, akoby žiadnu bolesť necítil,

napil sa vody, opravil si ruksak a opýtal sa, na koho čakáme. Videli sme, že kríva a nedostupuje na chodidlá, a viackrát sme mu navrhovali pomoc, ale on vždy rázne odmietol a odpovedal, že jediné, čo potrebuje, je ísť ďalej. Nerozumel som tomu. Cestou do Bardejova mi povedal, že presne vedel, čo ho čaká, a že tak je to v poriadku. „Mohol som si zobrať kvalitnú obuv, ale naschvál som si ju nezobral. Vieš, ja mám so svojím otcom veľmi zlý vzťah. Je alkoholik, bije nás a ja ho nenávidím. Spovedal som sa z toho, že mu neviem odpustiť, a kňaz mi povedal, že tu pomôže len obrovské pokánie. Nevedel som, čo tým myslí, ale keď som sa dozvedel o tomto projekte, ani na sekundu som nezaváhal. Vedel som, že práve to môže naštartovať zmenu v našom vzťahu. Chcem mu vedieť odpustiť a zase ho mať rád. Chcem prosieť o jeho vyliečenie z alkoholizmu.“ Keď som jeho príbeh počúval, plakal som. Devätnásťročný chlapec chce priniesť takúto obrovskú obeť. Rozhodne sa prejsť 42-kilometrovú trasu v noci po lese, po blate, v daždi a s obrovskými bolesťami. Prečo? Preto, lebo mu tak veľmi záleží na vzťahu s vlastným otcom. Niečo neuveriteľné. Keď som ho pozoroval, miestami som mal pocit, že nesie na pleciah skutočný Kristov kríž. Vyhovuje mi rýchlejšie tempo a toto pomalé s šťastnými prestávkami na mňa pôsobilo veľmi vyčerpávajúco. No zakaždým, keď som sa pozrel na Janka, som sa spamätal, vystrel a šliapal ďalej. Takto sme pokračovali krok po kroku od jedného zastavenia k ďalšiemu. K tomu poslednému sme prichádzali až skoro pred obedom.

Pri kostole nás ešte čakali dobrovoľníci a kamarát Vincent, ktorý je lídrom tejto nádhornej trasy. Po poslednom rozjímaní sme sa všetci postavili do kruhu a Vincent mi začal ďakovať ako hrdinovi. Hneď som ho stopol: „Musím ťa zastaviť. Ja nie som žiaden hrdina, ale musím ti niekoho predstaviť. Tým hrdinom je Janko, to jemu sa poďakuj. To on ťahal nás všetkých, asi desiatich, do cieľa. To jeho obrovská obeť a jeho silný úmysel nás všetkých posúvali vpred.“ Nemo stál, so slzami v očiach na nás hľadel a iste pochopil, že sme na trase zažili niečo, čo sa nedá opísať. Jankovi sme venovali obrovský potlesk a každý sa dojatý a šťastný pobral domov. Pre mnohých z nás to bola najkrajšia noc v živote. Vďaka ti, Pane, za ňu.

Náš prepodobný otec Jozef Hymnograf

» Ján SABOL

Gréckokatolícka cirkev si štvrtého apríla pripomína prepodobného otca Jozefa Hymnografa. Jeho meno má hebrejský pôvod a znamená „Boh doplnil, miloval“.

Prepodobný Jozef sa narodil okolo roku 816 v Palerme alebo v Syrakúzach na Sicílii v Taliansku. Jeho rodičia Photinos a Agathe pochádzali z tradičného sicílskeho rodu a Jozefovi zabezpečili dôkladné vzdelanie. Vo veku pätnástich rokov Jozefova rodina utiekla pred africkými Arabmi na Peloponézsky polostrov. Jozef vtedy prišiel na kláštora Soter, neskôr nazývaného Latomos, do Solúna. Tam sa stal mníchom a pracoval ako kaligraf. Okolo roku 840 bol vysvätený za kňaza. V kláštore sa spoznal s Gregorom Dekapolitom, ktorý sa stal jeho učiteľom. S ním šiel do Konštantínopola, aby tu žil ako mních pri Chráme svätého Antipasa.

Gregor Dekapolita ho na podnet kruhov uctievajúcich ikony poslal do Ríma k Gregorovi IV., aby tam obvinil obrazoborcov, no počas cesty ho chytili krétski Saraceni a uväznili ho na Kréte. Tam posilňoval vo viere spoluväzňov a dozvedel sa podrobnosti o životoch krétskych svätcov, ktoré ožili v jeho neskoršej poézii. Okolo roku

842 dosiahol slobodu, skôr cez výkupné ako cez zázrak svätého Mikuláša.

Počas návratu do Konštantínopola získal do vlastníctva relikvie apoštola Bartolomeja. Vo februári 843 sa začal jeho druhý pobyt v Konštantínopole. Pretože Gregor Dekapolita už pred štvrtrokom zomrel, časť jeho bývalých žiakov sa pridala k Jozefovi. S nimi začal prevádzkovať písársku dielňu. Najsamprv pri Chráme Jána Zlatoustého, neskôr vo vlastnom kláštore, ktorý bol založený neďaleko chrámu. Do tohto kláštora preniesol ostatky Gregora Dekapolitu a jeho žiaka Jána. Neskôr postavil Chrám apoštola Bartolomeja a Gregora Dekapolitu.

Ako predstavený kláštora sa Jozef stal učiteľom hymnografa Euodia a Theophana, jeho biografa. V tom čase sa taktiež venoval tvorbe poézie. V súvislosti so zosadením konštantínopolského patriarchu Ignácia ho cisár Michal III. vyhnal do Chersonu, o niekoľko rokov ho cisár Bazilej I. povolal s poctami naspäť. Potom čo sa vrátil do kláštora, vykonával dvadsať rokov úrad skeuophylaxa, správcu Chrámu Hagie Sofie v Konštantínopole. Krátko pred svojou smrťou sa tohto úradu vzdal. Tento tretí pobyt v Konštantínopole, ktorý

Joachim Schäfer: Ökumenisches Heiligenlexikon

stál v znamení priateľstva s patriarchom Ignáciom a Fóciom, bol druhým obdobím vrcholu jeho poézie. Jozef Hymnograf zomrel 3. apríla 886 v Konštantínopole.

Prostredníctvom svojho obrovského hymnografického životného diela, ktoré je presýtené kláštornou spiritualitou, lyrickosťou a rétorikou, a skrze konzervatívne slovné vyjadrenie mal Jozef veľký vplyv na vývoj liturgických kníh Oktoicha, Triodiona (pôstna trióda), Pentekostariona (u nás nazývaného kvetná trióda) a Miney. Časť jeho práce je vo východnej Cirkvi stále živá.

Po Romanovi Sladkopevcovi patrí pravdepodobne k jedným z najvýznamnejších byzantských hymnografov. Jeho skladateľská práca sa vysoko cení. Jozefovo hymnografické dielo obsahuje 385 kánonov pre Mineu, 68 kánonov pre Oktoich, 6 kánonov a 34 triodií – tetraodií pre Pôstnu triódu a 2 kánony a 24 triodií – tetraodií pre Kvetnú triódu. Mimo liturgických kníh sa zachovalo niekoľko kánonov Krista a Bohorodičky, ako aj trinásť stichír. A okrem toho dve oslavné reči na apoštola Bartolomeja.

Svätý rok 2025 nadväzuje na predchádzajúce udalosti milosti. Ostatné riadne jubileum sa nieslo v znamení dvojtisícého výročia narodenia Ježiša Krista. Potom som 13. marca 2015 vyhlásil mimoriadny svätý rok s cieľom zjaviť ľuďom Božiu „tvár milosrdenstva“ a umožniť im stretnúť sa s ňou. Božie milosrdenstvo je ústrednou zvesťou evanjelia pre každého človeka v každom veku. Teraz nastal čas slávania ďalšieho jubilea, v ktorom sa opäť otvorí svätá brána, aby ponúkla živú skúsenosť Božej lásky, ktorá v srdci vzbudzuje pevnú nádej na spásu v Kristovi. Nech je putovanie do katedrály z niektorého chrámu znakom cesty nádeje, ktorá – ak je osvetlená Božím slovom – spája veriacich. Počas tejto púte sa čítajú niektoré úryvky z tohto dokumentu a oznamujú sa ľuďu jubilejné odpustky, ktoré možno získať podľa usmernení obsiahnutých v spomínanom rituáli na slávenie jubilea. Nech svetlo kresťanskej nádeje zasiahne každého človeka ako posolstvo Božej lásky adresované všetkým! A Cirkev nech je verným svedkom tohto ohlasovania v každej časti sveta! (Svätý Otec František: *Nádej nezahanbuje*, 6; krátil R. Fučko)

Kaboompics.com / pexels.com

Päť C pre mediálnych rodičov

» Veronika VERBOVÁ

Rodičovstvo v digitálnom svete môže byť náročné. Technológie sa vyvíjajú rýchlo a mnohí rodičia nevyrastali so sociálnymi sieťami a videoplatformami, ktoré dnes v životoch ich detí dominujú. Prinášame preto sériu otázok a odporúčaní, ktoré vám ako rodičovi pomôžu zorientovať sa v téme a dajú námety, ako sa s dieťaťom rozprávať o digitálnych technológiách tak, aby ste ho lepšie ochránili pred online rizikami. Tieto rady vychádzajú z najnovších odporúčaní Americkej asociácie pediatriov, ako aj z materiálov vytvorených odborníkmi z Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie v spolupráci s výskumným tímom zameraným na digitálne rodičovstvo na Univerzite Karlovej v Prahe.

1. Dieťa (Child)

Každé dieťa je jedinečné a médiá naň vplyvajú rozdielnym spôsobom. Pri rozhodovaní o tom, aký obsah a návyky v digitálnom svete podporovať, zväžte individuálne charakteristiky dieťaťa a zamyslite sa nad týmito otázkami:

Vek a osobnosť: Ako ovplyvňuje vek a osobnosť vášho dieťaťa jeho interakciu s médiami? Je citlivé na emocionálne

podnety alebo sa viac zaujíma o kreatívne či technické témy?

Obsah: Priťahuje ho neprimeraný obsah na videoplatformách alebo mu médiá pomáhajú rozvíjať jeho talent?

Zdravotný stav: Má vaše dieťa špeciálne potreby, ako je ADHD (porucha pozornosti s hyperaktivitou), špecifické poruchy učenia (dyslexia, dysgrafia, dyskalkúlia a iné) alebo iné zdravotné ťažkosti, ktoré môžu ovplyvniť, ako reaguje na digitálny obsah? Deti s ADHD môžu potrebovať častejšie prestávky, jasne stanovené časové limity na používanie médií a aktivity, ktoré podporujú koncentráciu. Deti so špecifickými poruchami učenia môžu vyžadovať prispôsobený obsah alebo terapeutické aktivity, ktoré podporujú ich učenie a vývoj. Tieto faktory je dôležité zohľadniť pri vytváraní rodinného mediálneho plánu. Je vaše dieťa aktuálne choré? Ak áno, zväžte nahradenie aktívneho (vzdelávacie aplikácie a videá) a akčného obsahu obsahom, ktorý je skôr upokojujúci a pri ktorom môžu oddychovať.

Tip pre vás: Porozmýšľajte nad tým, aké aktivity vyhľadávate vy, keď ste chorí, a spýtajte sa dieťaťa, čo by chcelo robiť,

aby malo pocit kontroly a podpory z vašej strany.

Rodinná situácia: Ako vaša rodinná dynamika ovplyvňuje používanie médií? Napríklad ak rodina prechádza ťažkým obdobím, môže dieťa vyhľadávať viac útechy v online prostredí.

Spoločenská situácia: Majú aktuálne udalosti, ako bola pandémia či vojnové konflikty, vplyv na emocionálny stav vášho dieťaťa a jeho používanie médií? Pri plánovaní používania digitálnych technológií je dôležité brať do úvahy tieto faktory a prispôbiť výber obsahu a čas pred obrazovkou konkrétnym potrebám vášho dieťaťa.

2. Obsah (Content)

Kvalita obsahu určuje, či majú deti pozitívny alebo negatívny vzťah k médiám. Pomáhajte deťom identifikovať a vysvetliť riziká obsahu, ktorý obsahuje násilie, nesprávne vzory správania alebo nereálne štandardy krásy. Viete, aké videá vaše dieťa sleduje alebo aké hry hrá? Obsahujú násilie, nevhodné správanie alebo nereálne štandardy krásy? Zvyšujú sociálne siete jeho úzkosť alebo podporujú pozitívne interakcie s priateľmi online?

Pomáhajte deťom rozpoznať tento obsah a diskutujte s nimi o jeho vplyve. Tu sú nástroje, ktoré vám môžu pomôcť pri hľadaní zdravších alternatív: platformy s hodnotením obsahu: nástroje ako *Common Sense Media* poskytujú recenzie a hodnotenia na filmy, hry, aplikácie a webové stránky. V slovenčine nájdete

odporúčania na hry na blogu *Impact Games* (Predtým web *Vlčatá.sk*). Tip: Môžete spolu s deťmi prechádzať tieto hodnotenia a hľadať alternatívy, ktoré podporujú ich pozitívny rozvoj.

Vzdelávacie aplikácie a hry: Existuje množstvo aplikácií a hier, ktoré sú navrhnuté tak, aby boli nielen zábavné, ale aj vzdelávacie. Napríklad aplikácie ako *Khan Academy Kids* alebo *Duolingo* ponúkajú interaktívne učenie v zábavnom formáte. Tip: Diskutujte s deťmi o tom, čo sa im na týchto aplikáciách páči, a povzbudzujte ich, aby sa k nim vracali.

Kreatívne projekty: Podporujte deti vo vytváraní vlastného obsahu, ako sú videá, blogy alebo umenie. To môže pomôcť rozvíjať ich kreatívne schopnosti a umožniť im lepšie porozumieť tomu, aké hodnoty by mali byť v obsahu prezentované. Tip: Môžete im navrhnúť, aby vytvorili vlastné videá alebo podcasty o témach, ktoré ich zaujímajú.

3. Upokojenie (*Calm*)

Mnoho detí používa médiá ako spôsob na upokojenie silných emócií. Ak sa toto stane dominantnou stratégiou, diskutujte o iných spôsoboch, ako zvládať stres, napríklad pomocou odporúčaní od pediatrov alebo terapeutov. Používa vaše dieťa médiá na upokojenie silných emócií alebo na zaspávanie? Sú preň médiá hlavnou stratégiou zvládania stresu? Ak áno, skúste sa opýtať, či by nebolo vhodné preskúmať iné možnosti uvoľnenia sa. Máte pripravené iné spôsoby, ako by sa vaše dieťa mohlo upokojiť bez obrazovky? Na tomto mieste zohráva dôležitú úlohu rodič ako vzor. Mali by ste ísť príkladom v tom, ako používať médiá. Vaše správanie má obrovský vplyv na to, ako budú vaše deti médiá vnímať a používať. Dodržiavanie rovnakých pravidiel pomáha vytvárať zdravý mediálny návyk.

4. Vytlačanie (*Crowding Out*)

Nadmerné sledovanie médií alebo trávenie času online môže zaberať čas, ktorý by inak mohol byť venovaný rodinným aktivitám, fyzickej aktivite, hrám vonku, hrám so zvieratami alebo dostatočnému spánku. Namiesto toho, aby ste sa pýtali, koľko hodín deti trávia pri médiách, skúste sa zamyslieť, či tento čas nezasahuje do iných aktivít, na ktorých rodine záleží. Zamysleli ste sa nad tým, či používanie médií nevytláča iné dôležité aktivity, ako je spoločný čas s rodinou, hry vonku alebo

kvalitný spánok? Uvažovali ste, čo by ste mohli vrátiť do rodinného života, keby sa čas strávený online zredukoval? Digitálne médiá majú mnoho „háčikov“, ktoré nás udržiavajú online dlhšie, než sme plánovali. Preto je dôležité vedome si plánovať, kedy a kde budete médiá každý deň používať. Tip: Urobte si plán, kedy a kde sa budú médiá používať, aby ste mali čas aj na iné dôležité veci. Tu je príklad toho, čo by takýto plán mohol obsahovať:

Časové limity na médiá: Určte, koľko času denne alebo týždenne môžu jednotliví členovia rodiny stráviť pred obrazovkami. Tieto limity by mali byť primerané veku dieťaťa.

Zóny bez médií: Vytvorte konkrétne miesta v domácnosti, kde sa médiá nebudú používať, napríklad jedáľenský stôl, spálne alebo rodinné stretnutia. To podporuje kvalitu osobnej komunikácie a znižuje rušivé vplyvy médií.

Čas bez médií: Stanovte konkrétne časy, keď sa médiá nebudú používať, napríklad počas jedla, pred spaním alebo počas rodinných aktivít. Tieto pravidlá pomôžu vytvoriť rovnováhu medzi online a offline svetom. Vyváženie online a offline aktivít: Plán by mal podporovať rovnováhu medzi časom stráveným online a offline aktivitami, ako je pohyb, hry vonku, spoločné aktivity a osobný rozvoj. Nezabúdajte na to, že pravidlá by ste mali mať vytvorené aj pre seba, aby ste mohli byť pre dieťa vzorom.

5. Komunikácia (*Communication*)

Pravidelná komunikácia o médiách pomáha deťom budovať mediálnu gramotnosť a umožňuje rodičom rozpoznať problémy, s ktorými môžu deti zápasiť. Diskutujete s deťmi pravidelne o tom, ako používajú médiá a čo na nich sledujú. Pýtate sa na ich skúsenosti online, aby ste pochopili ich vzťah k médiám? Tip: Vytvárajte otvorený dialóg a kladte otázky, aby ste pochopili ich vzťah k médiám a pomohli im vytvárať zdravé návyky. Atmosféra otvoreného dialógu pomáha deťom cítiť sa bezpečne a tým reagovať na diskusiu o digitálnych technológiách bez odporu alebo podráždenia.

Ak by ste sa chceli dozvedieť viac o rôznych témach z oblasti psychológie detí, nájdete ich v podobe dokumentov, vedeckých časopisov, webinárov, podcastov či videí na stránke <https://vudpap.sk/>.

waL_172619/ pixabay.com

Rovnováha medzi rodinou, prácou a osobnými ambíciami

V súvislosti s touto témou mi prichádza na um jedna múdrosť, nie moja, a to, že ak hovoríme niečomu áno, inému musíme povedať nie. Znie to príťažlivo a veľmi logicky. Ako to však žiť v našich životoch? Dlhodobu hovoriť áno rôznym veciam je neudržateľné. Ako to máte vy? Kedy hovoríte nie? A kedy áno? Čo sa vo vás deje, keď povieť niečomu áno, a viete, že nemôžete na nič povedať nie?

Teraz by som mohla skončiť, lebo tu nasleduje príbeh každej z vás. Ako naozaj fungujem? Idem na doraz? A čo bude, keď narazím? Nepokoj, choroba, hádka? Kam ma priviedlo hovorenie áno? A čo sa deje, keď hovorím nie? Ako chce Boh, aby sme fungovali?

Napadá mi verš z tretej kapitoly Knihy Kazatel: „Všetko má svoj čas a svoju chvíľu každé úsilie pod nebom.“

Znamená to, že Boh stvoril náš svet taký, že tam má svoje miesto naše áno i naše nie. Je teda úplne v poriadku, ak v istom čase nerozvíjам svoje talenty v práci, lebo mojou prioritou sú malé deti. Je úplne v poriadku, že keď odrastú, postupne začnem hovoriť viac áno svojmu duchovnému, duševnému i telesnému ja. Je úplne v poriadku, že keď sú deti malé, menej času trávim s manželom, lebo je to na tento čas potrebné a nevyhnutné. A je úplne v poriadku, keď nechám malé deti s babkou, aby som sa mohla plne venovať manželovi. Je úplne v poriadku, ak si pri malých deťoch vyjdem na hodinu sama do lesa a len tak sa budem pozeráť okolo – lebo práve to je ten čas.

Ako do toho vstúpiť? Potrebujem si to pomenovať. Potrebujem si to všímať. Potrebujem sa na to naladiť. A to chce čas. Pomôžem si názvom jednej knihy: *Dopraj duši raj!* (Eva Zuzana Jenčušová)

StockSnap / pixabay.org

Ako byť dobrým otcom: prísna výchova – ako na to

» Richard VAŠEČKA

V minulom čísle sme sa začali hovoriť o prísnej výchove; čím je a čím nie je. Vychádzame pritom z Božieho slova, ktoré je dokonalou a pevnou normou na výchovu detí: „A vy, otcovia, nedráždite svoje deti k hnevu, ale vychovávajte ich prísne a napomínajte ich v Pánovi.“ (Ef 6, 4) Otec chce, aby sme jeho deti vychovávali prísne. Dnes sa preto pustíme do konkrétnych krokov, ako správne prísne vychovávať svoje deti.

Prísna výchova nie je vecou momentálneho popudu

Nestačí sa raz za čas zatvárať prísne, zamračiť sa a zakričať na deti. To vyvoláva skôr zmätok. Raz vyvolá nejaký čin dieťa takúto reakciu, inokedy hentakú, ale najčastejšie žiadnu. Výchova však nemá byť reakciou, ale akciou. Rodičia nemôžu byť

v defenzíve a odvracať výchovné problémy, ktoré sa „z ničoho nič“ objavujú a rúčia sa na nich. Rodičia potrebujú víziu a plán. Výchova je vecou poriadku, nie náhody. Iste, niekto je viac spontánny typ, iný viac systematický. Rodičia však potrebujú mať jasno v tom, o čo im ide. Aký je cieľ ich výchovy. Preto sa o tom potrebujú pravidelne rozprávať (najlepšie vopred, nie až po vzniknutí výchovného problému), radiť sa s inými rodičmi (aj s tými svojimi), naštudovať si veci (literatúry, prednášok a kurzov je dostatok).

Prísna výchova je prejavom autority. Nie ste v pozícii my verzus deti. Nie je to o presadzovaní svojej vôle proti vôli detí. Rodičia majú poslanie a autoritu od Boha. Preto Písmo hovorí: „Deti, poslúchajte svojich rodičov v Pánovi, lebo

je to spravodlivé.“ (Ef 6, 1) „Deti, poslúchajte rodičov vo všetkom, lebo je to milé Pánovi!“ (Kol 3, 20) Nepleťme si však vystupovanie v Božej autorite s autoritárstvom. Boh nás neustanovil do pozície autority preto, lebo sme dokonalí alebo lepší ako naše deti, ale preto, lebo sme rodičia. Vo výchove sa preto môžeme oprieť o Boha a autoritu, ktorú nám dal. Ak nenaučíš svoje deti ctiť si teba ako rodiča, budú mať veľké problémy aj s úctou voči Bohu. Preto Boh spája príkaz ctiť si rodičov s prisľúbením: „Aby ti dobre bolo a aby si dlho žil na zemi“ (Ef 6, 2 – 3).

Najprv sme rodičia, až potom priatelia. Keď to prehodíme, podávame deťom falošný pohľad na rodinu i na Boha. Tvoje deti ťa potrebujú v prvom rade ako rodiča. Priateľov môžu získať aj inde.

V dnešnej dobe je množstvo detí, ktorým nechýbajú kamaráti, ale poriadni otec a matka.

Prísna výchova je priama a zrozumiteľná

Dieťa nepotrebuje názory rodičov („bolo by dobré vyniesť smeti“), ale jasné a priame slová („Marek, počuješ ma? Prosím ťa, choď hneď teraz vyniesť smeti!“). Povedať deťom, čo od nich očakávame. A prie- bežne a postupne sa snažiť, aby dieťa porozumelo aj tomu, prečo to od neho očakávame. K výchove k zrelosti patrí bezpochyby aj porozumenie. Ak chceme, aby sa naše dieťa stotožnilo s hodnotami, ktoré vyznávame, musíme sa s ním často a primerane veku o nich rozprávať. Najmä, keď sa na ne pýta: „A pleco?“ Môže to byť veľmi únavné, ale ja osobne mám veľmi rád, keď si po takejto otázke posadím dieťa na koleno alebo vedľa seba a úprimne, zo srdca, hľadajúc primerané slová, sa mu pokúšam vysvetliť svoj pohľad a dôvody. Je to jeden z momentov, keď sa najviac cítim otcom. Veľmi často po inštrukcii, čo má dieťa urobiť, nasleduje otázka prečo, ktorá nie je snahou o porozumenie, ale vyhováraním sa a pokusom vyhnúť sa povinnosti. Ako prejav dobrej vôle môže rodič jednou vetou zopakovať odôvodnenie. Ak sa však dieťa pokúša debatovať ďalej, a tak oddialiť vykonanie rodičovského príkazu, treba jasne debatú ukončiť s ponukou, že sa o tom môžeme porozprávať po splnení príkazu (o čo však v takomto prípade už väčšinou nie je záujem). A nezabudnite, že dôvodom poslušnosti dieťaťa nemá byť vaša argumentačná výhra, ale vaša rodičovská autorita!

Prísna výchova je dôsledná

„Toto je dobré a má to také dôsledky, toto zasa zlé a má to takéto dôsledky. Vždy.“ Jasné hranice, pevná niť. Mnohokrát sa tieto dôsledky nedostavia samy, ale vyžadujú pozornosť a aktivitu rodičov. „Nedodržanie stanoveného času na počítači. Dôsledok: Nasledujúci deň bez počítača.“ Ak si to rodič niekedy všimne a skontroluje, a inokedy nie, alebo niekedy sa sankcia dostaví, a inokedy nie, dieťa je zmätené a časom frustrované. Navyše to bude nabudúce skúšať s nádejou, že mu to vyjde a nebude to mať dôsledky. Skúsenosť, že zlé správanie sa často (zdanlivo) zaobíde bez (okamžitých) dôsledkov, má zhubný vplyv na charakter dieťaťa. Nestačí sa len dookola vyhrážať. Treba prikročiť k trestu. Aj keď nás to neteší a nie je to ľahké. Byť

„ Veľmi často po inštrukcii, čo má dieťa urobiť, nasleduje otázka prečo, ktorá nie je snahou o porozumenie, ale vyhováraním sa a pokusom vyhnúť sa povinnosti. Ako prejav dobrej vôle môže rodič jednou vetou zopakovať odôvodnenie. Ak sa však dieťa pokúša debatovať ďalej, a tak oddialiť vykonanie rodičovského príkazu, treba jasne debatú ukončiť s ponukou, že sa o tom môžeme porozprávať po splnení príkazu (o čo však v takomto prípade už väčšinou nie je záujem). A nezabudnite, že dôvodom poslušnosti dieťaťa nemá byť vaša argumentačná výhra, ale vaša rodičovská autorita!“

dôsledným je náročné a únavné. Byť nedôsledným však oveľa, oveľa viac!

Prísna výchova sa zameriava na srdce, nielen na správanie

Lebo znútra, z ľudského srdca, vychádzajú zlé myšlienky, smilstvá, krádeže, vraždy, cudzoložstvá chamtivosť, zlomyseľnosť, klamstvo, necudnosť, závišť, rúhanie, pýcha, hlúposť.“ (Mk 7, 21 – 22) „Toto poškvŕňuje človeka; ale ješť neumytými rukami, to človeka nepoškvŕňuje.“ (Mt 15, 20) Niekedy sa príliš venujeme vonkajším skutkom svojich detí a nevnímame si ich srdce. Sústredíme sa na to, čo vidia ľudia – slušné správanie, pekný vzhľad, milé slová, skutky služby. „Človek hľadá na výzor, ale Pán hľadá na srdce.“ (1 Sam 16, 7) Ježiš sa nehneval na cudzoložnicu ani na Zacheja, ani na zločince na kríži. Hneval sa na farizejov a zákonníkov, na tých, „čo si namýšľali, že sú spravodliví, a ostatnými pohŕdali“ (Lk 18, 9). Skutočná výchova musí ísť oveľa hlbšie, aby odhalila zlé myšlienky, chamtivosť, zlomyseľnosť, klamstvo, závišť, pýchu či hlúposť. Nehnevať sa na svoje deti, lebo sa správajú ako deti a nerobia, čo si prajem ja, ale radšej byť ako Ježiš „zarmútený nad zaslepenosťou ich srdca“ (Mk 3, 5). Príkladom dieťaťa so vzorným správaním, ktoré má však problém v srdci, je starší syn z podobenstva o márnotrátom synovi: „Už toľko rokov ti slúžim a nikdy som neprestúpil tvoj príkaz, a mne si nikdy nedal ani kozliatko, aby som sa zabavil so svojimi priateľmi. No keď prišiel tento tvoj syn...“ (Lk 15, 29 – 30)

Prísna výchova umožňuje deťom byť deťmi

Benevolentná výchova kriví osobnosť dieťaťa tým, že ho predčasne stavia pred príliš veľké množstvo rozhodnutí: „Čo chceš papať? Čo si chceš obliecť? Chceš ísť do kostolíka?“ Sloboda a s ňou spojená ťarcha rozhodnutí a zodpovednosti je náročná aj pre dospelých. Dieťa musí do nej postupne dorásť. Ak mu otvárame príliš skoro priveľa možností, nevychováme z neho samostatného zrelého človeka, ale nestáleho svojvoľníka.

Dieťaťu treba poskytnúť pevnú kostru rodičovských rozhodnutí týkajúcich sa podstatných vecí, ktorú môže dotvárať svojimi drobnými, veku primeranými rozhodnutiami. Napríklad: „Keď sme poupratovali izbičku, môžeš sa hrať. Chceš si kresliť? Podám ti pastelky.“

Prísna výchova deti nerozmaznáva

Máloktorý rodič by priznal, že má rozmazané deti. To vždy len tí „druhí“. Ak však dávate svojim deťom takmer vždy to, čo chcú a kedy to chcú, lebo ináč budú zlé, tak sú jednoznačne rozmazané. Prísna výchova učí deti vďačnosti, t. j. oceniť každé dobro, ktoré dostali, a tešiť sa z neho. Vedie ich k tomu, aby si veci nenárokovali a nevyžadovali, ale aby ich vedeli prijať ako dar. Vychováva ich k vyrovnanému a pokojnému prijatiu odmietnutia ich požiadavky – aby nezačali plakať či zúriť, keď im poviete nie alebo teraz nie.

Rodičia sa potrebujú naučiť pokojne odkomunikovať aj negatívne veci.

Povedať deťom nie, aj keď sa im to nebude páčiť, a žiadať od nich veci, ktorým sa vyhýbajú. Negatívne emócie, ktoré sa pritom objavujú u detí, sa často prenášajú postupne aj na rodičov. Opakované odmietavé reakcie spôsobujú, že rodičia v podobných situáciách už predpokladajú odpor a sami prichádzajú s negatívnym nábojom. Hnev, irónia, útoky, obviňovanie detí, ospravedlňovanie či ľutovanie seba. Rozhodnite sa to zastaviť a zmeniť tento trend vo vašej komunikácii. Vedome si znova a znova zauímeňte, že vyslovíte svoju požiadavku alebo naformulujete svoje odmietnutie pozitívne. Láska je na prvom mieste trpezlivosť (1 Kor 13, 4). A ovocie Ducha je láska, radosť, pokoj, zhovievavosť, láskavosť, dobrota, vernosť, miernosť a zdržanlivosť (Gal 5, 22 – 23). Prísnosť a napomínanie nie je zlo, ale dobro. Nie je to skutok tela, ale ovocie Ducha.

CENTRUM PRE RODINU
ZLATÁ BAŇA – SIGORD
centrumsigord.sk, 0903 983 316 – 7

CENTRUM PRE RODINU SIGORD
Spoločná cesta
2. – 4. MÁJ 2025

PRÍJTE NA NOVÝ KURZ PRE MANŽELOV, KDE MÔŽETE:

- PREHLÍDŤ JEDNOTU VO VAŠOM MANŽELSTVE,
- NAUČIŤ SA HOVORIŤ SO SVOJÍM MANŽELSKÝM PARTNEROM TAK, ABY VÁM POROZUMEL,
- NAUČIŤ SA POČÚVAŤ A OCENIŤ SVOJHO

02. – 04.05. **Kurz Spoločná cesta** (Príspevok na kurz je 160 eur za manželský pár.)

08. – 11.05. **Kurz prípravy na manželstvo** (Príspevok na kurz je 100 eur za osobu.)

15. – 20.05. **Seminár Otcovo srdce s manželmi Hoxarovcami** (Príspevok na seminár je 230 eur za osobu.)

Prísna výchova nie je vždy zábavná, ale prináša radosť a pokoj

Pravda, každá výchova v prítomnosti sa nezdá radostná, ale krušná; neskôr však prináša upokojujúce ovocie.“ (Hebr 12, 11) Niektorým ľuďom sa zdá prísnosť v rozpore s pohodou a dobrou náladou v rodine. Skúsenosť však vraví, že tá správna prísnosť prináša poriadok a disciplínu, ktoré neskôr umožňujú vychutnať si čas radosti a pokoja. Iste, niekedy dobre padne „uliat sa“ a „povoliť uzdu“. To však vieme oceniť práve vtedy, keď poznáme, aj čo je to „pritiahnuť uzdu“. Ak chcete mať doma pohodu, buďte prísní!

Pavol bol vychovaný prísne: „Pri Gamalielových nohách som sa naučil prísne žiť podľa zákona otcov.“ (Sk 22, 3) A práve preto sa z neho stal hlásateľ evanjelia o Božej milosti a Božom milosrdenstve: „Kristus Ježiš prišiel na svet zachrániť hriešnikov; a ja som prvý z nich. Ale dosiahol som milosrdenstvo, aby na mne na prvom ukázal Kristus Ježiš všetku zhovievavosť.“ (1 Tim 1, 15 – 16) Veľmi sa mýlime, ak sa nazdávame, že nedôslednosťou, benevolentnosťou a prehliadaním hriechov našich detí im zvestujeme milosrdenstvo. Milosrdenstvo dostáva pravý zmysel iba v spojení s prísnosťou toho, kto vychováva s pravou láskou a úctou. V Knihe Sirachovho syna sa píše o Bohu: „Jeho milosrdenstvo je veľké, ale veľká je aj jeho prísnosť.“ (Sir 16, 12 Botekov preklad)

Na prísnu výchovu a napomínanie si treba vytvoriť čas

Veľa rodičov má problém s výchovou, lebo nemá čas. To sa však nedá oklamať. Ale dá sa tomu pomôcť. Práve prísna výchova – láska s jasnými a vyžadovanými pravidlami – výrazne šetrí čas a sily. Najťažší je začiatok. To je však podobné, ako keď začínate s akoukoľvek vážnou zmenou života – serióznou osobnou modlitba, rozbiehanie podnikania, cvičenie, zdravá strava. Potrebujeme, aby sa z našej výchovy stala čnosť: Čnosť je trvalá a stála dispozícia konať dobro (KKC 1803). Čím skôr sa s tým začne, tým ľahšie. A naopak. Na to, aby ste svoje deti skutočne a úspešne výchovne formovali, potrebujete s nimi tráviť dostatok času – pasívne (byť v dosahu, byť k dispozícii) i aktívne (robiť niečo spolu s nimi). Ak sú však jasné pravidlá, ktorých dodržiavanie sa dôsledne vyžaduje a kontroluje, nemusí byť značná časť tohto spoločného času (napr. doma večer v rodine) premárnená a naplnená ťažaním sa a bojom. Ak potrebujete a chcete zmeniť niečo dôležité vo svojej

výchove, rezervujte si na to v najbližšej dobe (minimálne niekoľko mesiacov) dostatok času. Jednoducho, buďte doma, buďte s deťmi.

Prísna výchova vyžaduje jednotu rodičov

Dobre vychovávať dieťa je taká závažná a náročná úloha, že sa dá úspešne zvládnuť, len keď rodičia ťahajú za jeden povraz. Ako sme si už povedali, nejde o súboj vôľa rodičov verzus vôľa dieťaťa, ale o podriadenie ľudskej svojvôle vôli Otca. Ak rodičia nie sú jednotní, vyvolávajú v dieťati pochybnosti, že im ide o Božiu vôľu. Takmer vo všetkých rodinách jestvujú medzi manželmi rozdielne pohľady na výchovu, vychádzajúce z toho, že pochádzajú z rozličných výchovných prostredí a sú odlišného temperamentu. Mnohí sú v silnom pokušení považovať výchovný model zo svojej pôvodnej rodiny za jediný správny. Ďalší zasa pristupujú k výchove inštinktívne, riadiac sa podľa toho, čo je pre nich prirodzené, nedbajúc príliš na to, či je to správne a dobré pre ich deti. Ak sa však manželia v dôvere v Otca rozhodnú podriaďovať svoje cesty a svoje myšlienky tým Božím, Boh dokáže z tejto „komplikačie“ urobiť „komplementáciu“ (čiže doplnenie sa). Pretože ich dokonale pozná, pomôže im nájsť model výchovy, v ktorom sa uplatnia osobnosti i skúsenosti oboch, postavený na Božom výchovnom modeli, platnom vo všetkých rodinách.

Martuška pochádza z tradičnej gréckokatolíckej rodiny z malej dedinky na východnom Slovensku. Ja som panelákové dieťa z bratislavského sídliska. Rozdiely medzi nami však považujem za veľmi obohacujúce pri výchove našich detí. Zároveň to však na nás kladie vysoké osobné nároky. Navzájom sa prijať, poriadne spolu komunikovať, kajať sa zo svojej pýchy a egoizmu. Ak to rodičia nechcú alebo nedokážu urobiť, povedie to k neustálym sporom (čo vyvoláva u detí zmätok) alebo k stiahnutiu jedného z rodičov z výchovy (čo spôsobí nevyváženosť vo výchove). Hra na dobrého a zlého možno funguje u policajtov, ale v prípade rodičov narúša jednotu v rodine a najmä jednotu manželov, ktorí sú povolani byť dvaja v jednom tele (Ef 5, 31).

Súčasťou prísnej výchovy je aj napomínanie v Pánovi. O tom si povieme viac nabadúce.

Viac o výchove detí nájdete v knihe *Budem ťa milovať a ctiť* na www.milovatactit.sk.

Príbehy poslušníka

Vít'azný sprievod

Píše a kreslí Dada Kolesárová.

Ahoj, deti, ak cestujete s nejakou skupinou ľudí na neznáme miesto na výlet alebo púť, veľmi pomôže, keď ste viditeľne označení, napríklad šatkou alebo šiltovkou rovnakej farby. No a ten, kto skupinu vedie alebo ju sprevádza, má so sebou na tyči umiestnenú nejakú cedulku alebo vlajočku. Tieto jednoduché znaky udržia skupinu pohromade a nikto sa len tak nestratí.

V chrámoch východnej aj západnej Cirkvi nájdeme podobné predmety, ktoré okrem toho, že sú súčasťou výzdoby, používajú sa aj pri rôznych liturgických sláveniach a obradoch. Voláme ich zástavy a vybraní muži – kurátori, ministranti alebo iní veriaci ich nesú v čele počas sprievodov okolo chrámu, v rozličných verejných sprievodoch a procesiách.

Putovanie

Boj

Zástavy (skôr by sme ich mali nazvať koruhvy), ktoré sa stali súčasťou liturgických sprievodov, krajčíri vyrábajú z rôznych druhov látok, najčastejšie z brokátu, v bežných liturgických farbách. Bordové sa používajú v pôstnom čase pri smútočných sprievodoch, modré počas mariánskych sviatkov, biele a zlaté počas sviatkov Krista. Majú obdĺžnikový tvar, ktorý je v dolnej časti rozdelený na tri pásy alebo oblúky, ktoré pripomínajú Najsvätejšiu Trojicu. Sú obojstranné a v strede sa nachádzajú ikony (alebo obrazy) napísané na plátne. Zástavy sú podobne ako oltárne plachty ozdobené lemovkami a strapcami. Symbolizujú Božiu slávu, Kristovo víťazstvo, putujúcu Cirkev, vieru aj úctu k svätým. Úloha: Priradiť farbu zástavy k ikone, ktorá sa k nej hodí.

E/1	n/7	a/10	u/4
K/9	t/5	t/3	o/6
i/8	n/2		

Zástavy sa používali (a dodnes používajú) pri rôznych príležitostiach, najčastejšie ako základné symboly štátnosti, no špeciálne aj počas vojen a bojových operácií. Tí, ktorí niesli zástavy, boli na čele vojska. Historicky významná zástava vznikla vtedy, keď cisár Konštantín v roku 312 po Kr. zvíťazil nad nepriateľom. Pred bitkou mal zjavenie kríža na Slnku, pri ktorom videl nápis: „V tomto znamení zvíťazíš!“ Na všetky zástavy vo vojsku dal upevniť a na štíty vyryť dve písmená: XP – chrismon, monogram Krista. Nato dal vyrobiť z dvoch prekřížených žrdí, ktoré pripomínali kríž, a purpurového plátna ozdobeného zlatými niťami a drahokamami víťaznú zástavu.

Úloha: Ak správne zoradiš písmená, odhalíš, ako nápis znie v gréčtine.

Pápež František sa v ďalšej kapitole rozhodol venovať pohľad realite mladých v dnešnom svete. Niektoré ďalšie aspekty sa objavujú v nasledujúcich kapitolách. „Ako som už povedal, nemám v úmysle podať vyčerpávajúcu analýzu. Vyzývam komunitu, aby s rešpektom a vážnosťou skúmali realitu mládeže vo svojom najbližšom prostredí; aby zistili, aký bude najvhodnejší postup pri jej pastoraácii. Nechcem však uzavrieť túto kapitolu bez toho, aby som neadresoval niekoľko slov každému z vás.

Pripomínam ti dobrú správu, ktorú sme dostali ako dar ráno po vzkriesení: že zo všetkých temných a bolestných situácií, o ktorých hovoríme, jestvuje východisko. Napríklad je pravda, že digitálny svet ťa môže vystaviť riziku, že sa uzavrieš sám do seba, do izolácie alebo do prázdneho pôžitku. Ale nezabúdaj, že sú mladí, ktorí sú aj v tomto priestore kreatívni a dokonca geniálni. Je to prípad mladíka, ctihodného Carla Acutisa. Veľmi dobre vedel, že mechanizmy komunikácie, reklamy a sociálnych sietí možno použiť tak, že z nás urobia ľudí zaspávaných, závislých od konzumu a novostí, ktorých si možno kúpiť, ľudí posadnutých voľným časom, uzavretých do negatívosti. On však vedel používať novú komunikačnú techniku na odovzdávanie evanjelia, hodnôt a krásy.“ (Richard Fučko)

Gerd Altmann / pixabay.com

Potrebuje láska pravidlá? (21)

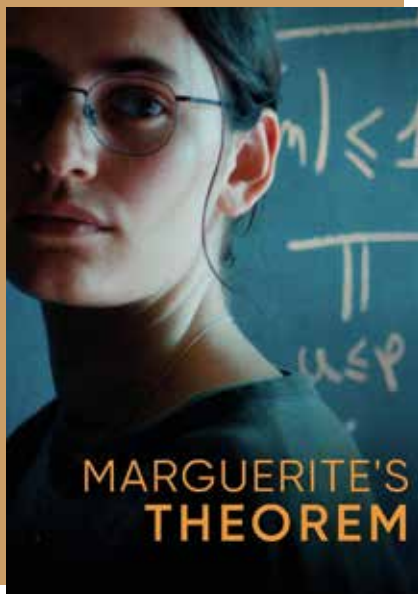
A čo ak predsa niekto bojuje s krízou identity?

Ak poznáš niekoho, kto má pocit, že by chcel svoje pohlavie prispôbiť tomu, ako sa cíti, vysvetli mu, že to nie je možné, že pohlavie sa nedá zmeniť. Môže sa podávaním opačných hormónov niečo potlačiť alebo spustiť, chirurgicky sa môže niečo odstrániť alebo vymodelovať, geneticky sa však pohlavie zmeniť nedá. Dá sa len niečo napodobniť. Dnes je už známych veľa príbehov, svedectiev ľudí, ktorí v období dospievania prechádzali krízou identity a nechali sa pomýliť natoľko, že si nechali vyoperovať pohlavné orgány a dali si nasadiť opačné

pohlavné hormóny. Malo to pre nich tragické následky a obrovské zdravotné komplikácie. Úplne si pokazili život, pretože si nechali zmrzačiť zdravé telo. Dnes to veľmi ľutujú a varujú mladých ľudí predtým, aby sa nedali pomýliť. Nikdy nesiahni po myšlienkach na zmenu pohlavia, aby si nebol nešťastný, aby si nebola nešťastná. Pomôž svojim priateľom, ak s tým bojujú. Porad' im a vysvetli, že tzv. tranzícia je pre človeka veľká životná komplikácia, ktorá sa niekedy končí až tragédiou. A nikdy nie je riešením. Môže sa však stať, že človek

Margueritina teoréma

Marguerite je trocha svojská, ale vynikajúca študentka matematiky na prestížnej parížskej univerzite *École normale supérieure*. Spolu s vedúcim svojej dizertačnej práce pracujú na probléme, ktorému matematici čelia už niekoľko storočí – Goldbachovej hypotéze. Aj keď sa zdá, že Marguerite vo svojej práci tento problém vyriešila, pri prezentácii výpočtov je poslušným upozornená na výpočtovú chybu a celé jej riešenie padá. Marguerite je touto situáciou zlomená a rozhodne sa odísť zo školy. Jej život sa radikálne mení, pretože sa snaží úplne odlúčiť od matematickej kariéry a začať žiť nový život. Ako to však býva, nebude to také jednoduché. (Slavomír Gereg ml.)

Daša Žabenská: *Dva:tu*

Koncom roka 2024 nadviazala Daša Žabenská na úspešný projekt *jedno:tu*, v ktorom išlo o unikátne spojenie viacerých autorov, ďalším albumom s názvom *dva:tu*. Aktuálny projekt spája päť producentov a dvanásť autorských skladieb spomínanej autorky. Názov albumu odkazuje na spojenie dvoch svetov – na stretnutie Boha a človeka. Ja tam však vidím ešte jedno unikátne spojenie textov Svätého písma s kvalitnou hudbou. Na albume pracovalo päť producentov: Alexandra Dugasová, Marián Púčík, Jozef Šarišský, Martin Turčan a Lukáš Zubaj. Album si môžete vypočuť na známych streamovacích platformách. (Dominik Petrík)

prechádza takou životnou krízou, že to prerastie do krízy identity. Tejto kríze však musí niečo predchádzať. Väčšinou tomu predchádza smutný príbeh alebo zranenie, alebo nedostatok lásky, či prijatia, chýbajúca vzťahová väzba v detstve s rodičom (s mamou, s otcom) až po veľkú traumu, akou je úmrtie blízkej osoby či sexuálne zneužitie. Najkrajšie na tebe je to, že si sa narodila ako žena alebo že si sa narodil ako muž. Určite to postupne objavíš. Veľmi ti to prajem. My predsa veríme v dobrého a múdreho Boha, ktorý nás stvoril, povolal k životu a vie, ktoré pohlavie je pre nás to najlepšie, najkrajšie. Je prirodzené, že ľudia v období dospievania potrebujú potvrdzovať svoju pohlavnú identitu – chlapci v mužovi (v mužoch) a dievčatá v žene (v ženách). Omnoho silnejšie je však poznanie, že my si nemusíme svoju identitu donekonečna potvrdzovať v ľuďoch, pretože naša identita je potvrdená v Bohu. Boh nás stvoril na svoj obraz – ako muža a ženu. Sme teda obrazom Boha. Naša identita je potvrdená v Bohu. A naša hodnota je v cene krvi Ježiša Krista. My sme mu stáli za to, aby za nás vylial svoju presväť

krv. Do poslednej kvapky. A vylial (by) ju za každého jedného z nás osobitne a menovite. Duša človeka má hodnotu akoby celého sveta, akoby všetkých duší. Preto hovoríme, že sa oplatí zachrániť čo i len jedného človeka, jednu dušu. Boh o tebe vie. A vedel o tebe dávno pred stvorením sveta, keď si ešte ani nebol/-a počatý/-á. Už vtedy ťa poznal po mene. Zavolať ťa k životu po mene. „Neboj sa, veď som ťa vykúpil. Zavolať som ťa pomene, ty si môj.“ (Iz 43,1) Preto je pre našu identitu dôležité naše pohlavie a naše meno – lebo o tom rozhodol Boh ešte pred stvorením sveta. Keď si nás vysníval a naplánoval pre svoj veľký Boží plán spásy. „Veď ty si stvoril moje útroby, utkal si ma v živote mojej matky. Chválim ťa, že si ma utvoril tak zázračne; všetky tvoje diela sú hodny obdivu a ja to veľmi dobre viem. Moje údy neboli utajené pred tebou, keď som vznikol v skrytosti, utkávaný v hĺbinách zeme. Tvoje oči ma videli, keď som ešte nebol stvárnený, a v tvojej knihe boli zapísané všetky moje dni, len pomyselné, lebo som ešte ani jeden neprežil.“ (Ž 139, 13 - 16) Chválim ťa, že si ma utvoril tak zázračne! (Renáta Ocilková)

Len niekoľkí svätci nosia za svojim menom prívlastok Veľký. Napríklad svätí pápeži Gregor a Lev, kappadócky biskup svätý Bazil alebo otec mnišstva svätý Anton. Okrem svätcov môžu byť veľkými aj dni v liturgickom kalendári. A to jedine vtedy, keď vedú k tej najväčšej udalosti: vzkrieseniu nášho Pána. Počnúc pondelkom Strastného týždňa nazývame tieto dni svätými a veľkými, nedávame im rôzne farebné prívlastky: Svätý a Veľký pondelok až sobota. Vrcholom všetkého je svätá Nedela Paschy, ku ktorej všetko smeruje a v ktorej nachádza zmysel celý náš život. Tu sa môžeme pristaviť pri zaujímavom dvojito pomenovaní: kým slovenčina hovorí o Veľkej noci, cirkevnoslovanský jazyk ju pomenúva *Velikdeň*, teda veľký deň. Ten sa začína nocou, v ktorej Ježiš Kristus opustil hrob a otvoril človeku cestu k novému životu. Veď v udalosti zmŕtvychvstania je dôležitejším momentom svetlo, a nie tma, ktorú prežaruje úplná novinka: Boží Syn, ktorý bol zabitý, sa vzoprel ľudskému hriechu a seba samého ukázal ako nepremožiteľné svetlo. Apoštol Pavol nás upozorňuje a vyzýva: „Kedysi ste boli tmou, ale teraz ste svetlom v Pánovi. Žite ako deti svetla!“ (Ef 5, 8) Čo znamená žiť ako dieťa svetla? Prijat' v tomto veľkom dni, ktorý nepozná západ slnka, Krista a učiť sa žiť po novom, vzkrieseným životom.

PODPORTE PRÍPRAVU UČEBNÍC NÁBOŽENSTVA

RADA HIERARCHOV GRÉCKOKATOLICKEJ CIRKVI NA SLOVENSKU

IČO: 56642555

HĽAVNÁ 2870/1, 080 01 PREŠOV

IBAN: SK71 0900 0000 0052 2543 0629

Som jediná kresťanka v triede, väčšina je liberálnych a taktiež sú v LGBTQ+ komunite. Akým spôsobom by bolo najlepšie priblížiť im Krista? (Nina)

Jedine osobným svedectvom. Nemoralizovať, nevyhadzovať na oči zlé konanie, necitovať Božie prikázania ani nevnucovať učenie Cirkvi nasilu. To všetko vyvoláva odpor. Je veľa skúseností kresťanov, ktorí pritiahli ľudí zo sveta ku Kristovi. Títo ľudia sami začali hľadať odpovede na otázky práve u kresťanov, a to práve pre ich príkladný kresťanský život.

Člen LGBTQ+ komunity aj liberálny je len človek, ktorý v prvom rade potrebuje zakúsiť prijatie. Kresťan v takomto prostredí musí jasne ukázať svojím postojom, že on nie je zástanca týchto ideológií, ale neodsudzuje iných, naopak, rešpektuje ich a prijíma ich, lebo Cirkev odsudzuje hriech, ale miluje hriešnika tak ako aj Boh. (Richard Harvilko)

ADAM HĽADÁ EVU

Príbeh starý ako stvorenie sveta. S mesiacom majú za rohom sa pozornosť mnohých mladých obracia k láske a nadväzovaniu vzťahov. Prím hrajú sociálne siete a rôzne aplikácie určené na randenie, ale ťažko povedať, či sa práve tam spoznávajú dvaja kresťanský zmýšľajúci ľudia. Existujú aj katolícke online zoznamky s príznačným názvom *katrande* alebo *verímžesi* – prvá je platená, druhá je zdarma. (Richard Fučko)

PbublicDomainPictures / pixabay.com

S modlitbou na korčuliach

» Adriana MATOLÁKOVÁ; foto: Adriana Matoláková

Či už hokej sledujete radi, alebo je vám ľahostajný, keby ste 1. marca 2025 zavítali na Zimný štadión do Levíc, zamilovali by ste si ho. Konal sa totiž deviaty ročník Charitatívneho turnaja kňazov a rehoľníkov, ktorý tohto roka zastrešovala Banskobystrická diecéza pod záštitou diecézneho biskupa Mariána Chovanca a primátora mesta Levice Jána Krtíka. Priamy prenos z finálových zápasov o tretie a prvé miesto vysielala ako už tradične aj televízia Lux.

Hoci v sobotu ráno pôsobí 30-tisícové mesto Levice ospalo a pusto, pred zimným štadiónom počuť smiech i prvé zvuky bubnov a rapkáčov. Na miesto konania obľúbeného benefičného hokejového turnaja sa schádzajú prví fanúšikovia od najmenších detí po staršie ženy v tmavých kabátoch a občas i s palicou či barlou v ruke. Nielen z okolia Levíc, ale aj z ostatných kútov Slovenska sem prichádza v to krásne slnečné ráno množstvo áut s veriacimi, ktorí prišli povzbudiť svojho kňaza, kaplána, učiteľa náboženstva alebo svedníka a zároveň podporiť dobrú vec. Dobrovoľné vstupné i výťažok z bufetových

Východniarske derby medzi Spišom a Košicami sa skončilo víťazstvom tímu zo Spišskej diecézy.

stánkov totiž každoročne putujú na dobročinné účely v meste, kde sa turnaj koná, tentoraz na Územný spolok Slovenského Červeného kríža v Leviciach.

Chladný štadión sa pomaly naplňa a vedľa stojaci pán poznamenáva, že takúto účasť Levice, mesto s dvoma hokejovými klubmi v prvej aj druhej slovenskej lige, ešte nezažilo. Zloženie publika spočiatku pôsobí, akoby sa chystalo modlitbové stretnutie, veľkolepá vysviacka alebo minimálne celonárodný odpust – na sedadlá usadajú rehoľné sestry, kňazi v kňazskom civile i staršie panie, ktoré sú na hokeji zjavne prvýkrát a hokejové tretiny nazývajú prvé a druhé kolo. 😊 No len čo sa začne prvý zápas, atmosféra sa zmení a pohltení dianím na ľade zabúdame, že pod športovým výstrojom a v prilbách nie sú hokejisti, ale kňazi, ktorých vídavame pred oltárom.

Turnaj otvára bubnová šou Campana Batucada a po nej moderátori Dana Grmanová a Roman Mihálka oboznamujú divákov s pravidlami hry a vítajú vzácných hostí – banskobystrického generálneho vikára Branislava Koppala, pomocného spišského biskupa Jána Kuboša, spišského diecézneho biskupa Františka Trstenského, zástupcov mesta Levice, riaditeľku Sloven-

ského Červeného kríža v Leviciach Michaelu Chmelovú, predsedu Prešovského samosprávneho kraja Milana Majerského, generálneho sekretára SZLH Miroslava Laža a hokejovú legendu Dáriusa Rusnaka. Vzhľadom na amatérsky status hráčov sa zápasy hrajú na dvakrát pätnásť minút a čas na trestnej lavici je skrátený na minútu. V konečnom dôsledku sa dvere trestnej lavice za celý deň zápasov otvoria iba tri- či štyrikrát, hrá sa veľmi disciplinovane, ohľaduplne a s bratskou láskou. Ako v prestávke prezrádza hráč domácej diecézy Jozef Petrik: „Zahrešiť máme povolené, ale iba slušne, napríklad dokelu.“ A Alojz Šeliga, člen misijnej spoločnosti vincentínov, pôsobiaci v Česku a hrajúci v tíme rehoľníkov, dokresľuje priateľskú atmosféru na ľade slovami: „Ak sa niekedy zrazíme, nie je to úmysel, ale neschopnosť zabrzdiť.“ 😊

Prvý zápas jednoznačne vedie mužstvo HK Neosolium (čo je historický názov Banskej Bystrice) nad tímom rehoľníkov a skandovanie na ľade po každom zo šiestich gólov domácich pripomína atmosféru extraligových zápasov. Medzi rehoľníkmi púta pohľad divákov šikovný hráč drobnej postavy s číslom osemnásť, v ktorom po chvíli identifikujeme ženu – profesionálnu hráčku Andreu

Badíkovú, majsterku Slovenska, reprezentantku vyhlásenú na ME v hokeji B kategórie za najlepšiu hráčku turnaja a hokejistku roka 1996. Dnes rehoľná sestra saleziánka ani po päťdesiatke nezaprie svoj talent a výbornú kondíciu. Počas druhého zápasu – východniarskeho derby medzi arcidiecézou Košice a diecézou Spiš, ktorý sa končí tesnou výhrou Spišiakov 3 : 2 nad favoritmi z Košíc, sa štadión plní ďalšími a ďalšími návštevníkmi, takže pred popoludňajšími zápasmi o bronzovú a zlatú medailu organizátori hlásia naplnenú kapacitu, teda takmer dvetisícštyristo divákov v hľadisku.

Pred finálovými zápasmi udeľuje hráčom i všetkým prítomným požehnanie spišský biskup František Trstenský, ktorý sa zároveň v drese s vlastným menom pomodlí s celým štadiónom modlitbu *Sláva Otcu* za dobrý priebeh turnaja i za zdravie ťažko chorého pápeža Františka. Hráčom pripomenie krédo „na ľade sme súperi, všade inde bratia“ a vyšle ich do zápasu úsmevným: „Korčuľujte v pokoji.“ Obaja tohtoroční finalisti si na príprave dali záležať a zapojili do nej aj profesionálov – mužstvu zo Spiša v tréningoch vypomáhal extraligový hráč HK Poprad Dávid Skokan, Banskobystričanom bývalý slovenský reprezentant Jaroslav Török.

V boji o bronzovú medailu vehementne povzbudzujeme mužstvo z Košíc, za ktoré hrajú aj jediní dvaja gréckokatolícki kňazi na turnaji – nováčik Vojtech Lakomý, správca farnosti vo Vyšnom Kazimíre,

a brankárska hokejová stálica Jozef Kavčák z farnosti Mikulášová. Práve otec Kavčák je pevnou oporou mužstva, predvedie niekoľko závideniehodných zákrokov, za ktoré by sa nemusel hanbiť ani profesionál, a dáva za pravdu tým, ktorí ho na jednom z minulých ročníkov nazvali „kňazským Dominikom Haškom“. Ani otec Vojto nezaostáva a počas svojej premiéry prihrávkou na gól napokon pomáha Košičanom k zisku bronzovej medaily. Ako nám po zápase v šatni priznáva, na korčule sa prvýkrát postavil až pred tridsiatkou a aj dnes hral krátko po chorobe, no jeho kondíciu i obratnosť pomáha skutočnosť, že sa roky venoval spoločenským tancom a pôsobil vo folklórnom súbore Zemplín. Príležitosť zahrať si hokej dnes vyhľadáva čo najčastejšie. Je zároveň jediným ženatým kňazom na celom turnaji. Otec Jozef, naopak, hráva hokej od malička a dodnes sa snaží kontaktovať s amatérskymi hokejistami a zlepšovať sa. S tímom kňazov, ktorí sa stretávajú na tréningoch každú nedeľu večer vo Vranove, hráva od roku 2017 a získal s nimi na tomto turnaji už tri zlaté medaily. Dôvod, prečo sa jeho zbierka tohto roka nenavýši o ďalšie zlato, vidí v tom, že prvý zápas hrali príliš opatrne a ustráchané. Neúspech zamrzí, ale ako poznamenáva pre TV Lux biskup Trstenský: „V športe si občas povieme: škoda, že sme nevyužili príležitosť, mohli sme byť majstri sveta. Aj jubilejný rok je takou príležitosťou, ktorú nám Boh dáva prostredníctvom Cirkvi. A my ju chceme využiť, pretože sa už nemusí zopakovať.“

Počas celého turnaja bol v hľadisku i na ľade prítomný aj spišský diecézny biskup František, ktorý nielen vhadzoval puk, ale aj udelil požehnanie.

Na ľad nastupujú hráči zo Spiša proti domácejmu mužstvu. Napätie graduje, atmosféra v hľadisku počas zápasu o zlatú medailu je na nerozoznanie od finálových zápasov profesionálneho hokeja – transparenky, bubny, pišťalky, skandovanie, počas ktorého nepočuť vlastné slovo, i spoločné odpočítavanie posledných sekúnd turnaja, na konci ktorého stojí ako víťaz domáce mužstvo HK Neosolium.

Nadšenie je na ľade i v hľadisku ohromné. Nezáleží na tom, či je hráč profesionál alebo amatér, obrovská radosť z výhry je rovnaká. Na rozdiel od bežného hokeja však badáme jednu odlišnosť – tu sa radosť, nadšenie a prajnosť zrkadlí aj v očiach porazených. Duchovným otcom a rehoľníkom sa darí naplňať výzvy Svätého Otca na Jubilejný rok 2025 a Bohu neodovzdávajú len duchovné dary, ale aj svoje talenty a koníčky. A nimi rovnako pomáhajú núdznym – počas turnaja sa pre Slovenský Červený kríž nazbiera suma 8 750 eur.

Po zápase v šatni s otcom Vojtom a otcom Jozefom

Na ceste k sv. Jurajovi

» Richard FUČKO, foto: Richard Fučko

Po ceste Slova do jubilejného chrámu v Poprade prišiel čas navštíviť aj jeden chrám Košickej eparchie. V zozname chrámov figuruje katedrála, pútnický Klokočov či bazilika minor v Michalovciach, známe z fatimských sobôt, a centrálne chrámy protopresbyterátov. V redakcii nás však najviac upútal práve Chrám sv. Juraja v Kráľovskom Chlmci.

Už pri zadávaní adresy do GPS-ka pútník zistí, že smeruje na správnu adresu – Hlavná 777/107 077 01 Kráľovský Chlmec. Toľko biblických sedmičiek nemôže človeka doviesť mimo. Za prvým kruhovým objazdom ma už čakal otec Daniel Dévald, rodák z Kráľovského Chlmca a diakon farnosti Michalovce, aby som sa v tomto dvojjazyčnom meste nestratil.

Aj keď sa chrám tiahne popri Hlavnej ulici, vstupnú bránu a dvere má z Ulice grófa Jozefa Majlátha, ktorého busta zdobí odbočku ku chrámu. Neďaleko sa nachádza aj grófova regionálna muzeálna expozícia. Po vstupe na farský dvor pútníka privíta veľký kríž s pamätnou tabuľou na rok 2000.

Pri dverách nás privítal miestny farár a protopresbyter Maďarského protopresbyterátu Jozef Vaszily, ktorý vo farnosti pôsobí od roku 2020.

Rodák z farnosti, diakon Daniel začal spomínať na jej históriu. Prvý kňaz pôsobiaci v Kráľovskom Chlmci ešte pred zriadením farnosti bol pre gréckokatolíkov z Iona Mukačevskej eparchie veľmi dobre známy otec Nikefor Jozef Petraševič. Po zriadení farnosti v roku 1996 ju spravoval otec Attila Vakles, neskôr otec István Mondok-Pálmai v spolupráci s kaplánom Petrom Kaškom.

Na začiatku sa gréckokatolíci stretávali na Námestí milénia v starej drevenej

budove *Zelovocu*, ktorý po presťahovaní chrámových priestorov presunul otec Vojtech Hornyák na košické sídlisko Nad jazerom, kde táto budova slúžila ako chrám až do roku 2018. Gréckokatolíci z Kráľovského Chlmca sa potom stretávali vo väčšej budove starého skladu, ktorá neskôr zhorela, ale v roku 2004 bola vystavaná z popola už ako gréckokatolícky chrám. V tom roku bol posvätený aj zvon, ktorý dal vyrobiť miestny kurátorský zbor iniciatívou kurátora Gábora Csicsváka. S finančnou podporou Maďarska bol chrám zrekonštruovaný do dnešnej podoby v roku 2019. Na tejto rekonštrukcii mal veľkú zásluhu aj miestny kurátorský zbor na čele s hlavným kurátorom Jánosom Hornyákom. Svätyňa nedávno dostala nový prestol – na objednanie kurátora Istvána Dévalda ho z dreva vytesal mladý umelec z regiónu Erik Trella, ikony na prestol napísal otec Roland Nosov, rodák z neďalekých Veľkých Slemeniec. Posvätil ho vladyka Cyril na odpustovú slávnosť sv. Juraja v apríli 2024.

Po vstupe do lode chrámu pútníka upúta miesto pre kantorov, ktorí obvykle kantujú maďarské bohoslužby – slovenčina zaznie v chráme dvakrát do týždňa. Po otvorení dverí ukrýva všetky potrebné knihy, brožúry, noty a pomôcky na dvojjazyčný spev liturgického pravidla.

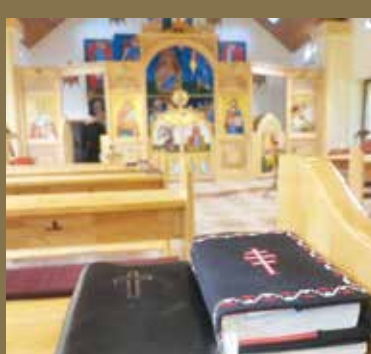
Impozantnou súčasťou chrámu je aj ikonostas – vyrezával ho spomínaný Erik

Trella a ikony napísal László Kárpáthy z Miškovca. Ikona svätého Juraja a svätého Mikuláša, ktoré farnosti daroval už nebohý pán Zoltán Müller, sú pôvodné, predtým viseli na stene chrámu. Ikonostas bol dokončený v roku 2019. Netradičný prvok sa nachádza na diakonských dverách – prvomučeník a diakon Štefan má na hlave vystrihanú tonzúru.

Cárske dvere okrem Navštívenia Bohorodičky zdobia aj Kristus Pantokrator a v spodnej časti sa nachádzajú autori svätých liturgií – Ján Zlatoústý, Bazil Veľký, Jakub, Pánov brat, a Gregor Veľký.

Vo svätyni pútník nájde viaceré ikony – svätého kráľa Štefana, svätého biskupa Hierotheosa, ktorému bol zverený uhorský ľud, Šalamúna, Dávida, Joachima a Annu. Na dverách do sakristie vyčnieva prorok Daniel a prorok Izaiáš. Nechýba Kristova tvár, Bohorodička na tróne s malým Ježišom či rozdávanie Eucharistie.

Farnosť Kráľovský Chlmec je podľa miestnych nielen centrom Maďarského protopresbyterátu, ale aj srdcom Medzibodrožia. Dá sa povedať, že Medzibodrožie ako región je istým spôsobom aj dedičom spirituality monastiera v Dámóci (vzdialeného 10 km), v ktorom ešte ako mnísi pôsobili maďarskí vladkovia Fülöp a Atanáz, a dlhé roky formovali, a povzbudzovali miestnych ľudí vo viere. V súčasnosti sa dvaja mladí z farnosti pripravujú na vstup do seminára.

Jubilejný rok slávnostne otvoril vladka Milan Chautur v sobotu 25. januára počas poobednej svätej liturgie za hojnej účasti veriacich. Na úvod slávnosti prečítal Vojtech Boháč, vikár pre maďarských veriacich Košickej eparchie, dekrét vladyku Cyrila Vasiľa, košického eparchiálneho biskupa, ktorým bol miestny Chrám svätého Juraja Veľkomučeníka vyhlásený za jedno z ôsmich pútnických miest jubilejného roka. Na slávnosti sa zúčastnili

aj kňazi Maďarského protopresbyterátu spolu s množstvom veriacich zo svojich farností. Po svätej liturgii nasledovalo agapé v spoločenskej miestnosti farnosti, kde veriacich čakalo príjemné posedenie s kňazmi a vladkom Milanom. Práve tento štýl farskej pohostinnosti je to, čo charakterizuje túto farnosť i fungovanie Maďarského protopresbyterátu. Aj bez jubilejného roka fungovali stretnutia kurátorov celého protopresbyterátu, budovanie spoločenstva s kňazmi spoza hraníc – tieto aktivity farnosť robieva aj naďalej, hostuje ich vo svojom jubilejnom chráme. Raz do mesiaca sa v chráme koná duchovný deň – v rámci svätej liturgie sa prihovori hosť a poobede pokračuje spoločný program – prichádzajú aj veriaci z okolia.

Keďže farnosť sa nachádza vo vinohradníckej oblasti, každoročne sa v nej počas februára koná súťažná prehliadka vinárskeho remesla spojená s ochutnávkou vín miestnych vinárov. Táto udalosť pod

vedením kurátora Sándora Ricza je už v tejto farnosti dlhoročnou tradíciou.

Maďarský protopresbyterát každoročne vydáva aj svoj kalendár, v ktorom má každá farnosť svoju fotku. Na jeho zadnej obálke čitateľ nájde chrámové sviatky a kontakty na všetkých kňazov slúžiacich v tejto oblasti.

Výnimočná príležitosť na návštevu jubilejného chrámu v Kráľovskom Chlmci sa naskytne pútnikom 26. apríla, keď o 15.00 h prijme diakon Daniel Dévald kňazskú vysviacku z rúk vysokopreosviateného vladyku Cyrila Vasiľa. Vysviacka bude v cirkevno-slovanskom jazyku, svätá liturgia v maďarskom jazyku. Jeho pamätné obrázky zdobí ikona vzkriesenia z Monastiera Vzkriesenia Pána v Dámóci a ikona Presvätej Bohorodičky, ochrankyne Medzibodrožia a Použia, z chrámu vo Veľkých Kapušanoch.

Spoločná fotografia gréckokatolíckych hierarchov Slovenska a Maďarska

Spoločné výročné zasadnutie Rady hierarchov Maďarska a Slovenska

» Nóra TÓTH, Vojtech BOHÁČ; Foto: Nóra Tóth / Eparchia Nyíregyháza

Maďarskí gréckokatolícki hierarchovia sa 19. marca stretli v Máriapócsi, aby spoločne so slovenskými gréckokatolíckymi biskupmi zasadli na rade hierarchov a oslávili 10. výročie založenia metropolie. Večer zaplnili baziliku veriaci a kňazi pri Liturgii vopred posvätených darov, na ktorej sa zúčastnili maďarskí a slovenskí biskupi a arcibiskupi.

GÖRÖGKATOLIKUS
METROPÓLIA

RADA HIERARCHOV
GRÉCKOKATOLÍCKEJ CIRKVI NA SLOVENSKU

Spomienka na založenie metropolie

Pred desiatimi rokmi, 19. marca 2015, pápež František založil Gréckokatolícku metropoliu v Maďarsku. Hlavné jubilejné oslavy sa uskutočnia v auguste počas veľkej púte v Máriapócsi. Pri príležitosti výročia sa v deň jeho založenia stretli v Máriapócsi gréckokatolícki biskupi na mimoriadnom zasadnutí, na ktorom sa zúčastnili aj predstavitelia Slovenskej gréckokatolíckej cirkvi. Diskutovali o dôležitých otázkach, ktoré sa týkajú oboch cirkví.

„Obe cirkvi sú si veľmi blízke. Slovenskí gréckokatolíci sa stali samostatnou metropoliou o sedem rokov skôr, takže

Liturgia vopred posvätených darov slávená otcom Andrásom Dobosom, rektorom gréckokatolíckeho seminára v Nyíregyháze

výmena skúseností pri formovaní nových pastoračných a teologických prístupov bola veľmi užitočná. Okrem geografickej blízkosti nás spájajú aj spoločné historické korene a aktuálne sociálne výzvy, ktoré si vyžadujú spoločný postup," povedal o stretnutí István Seszták, generálny vikár Hajdúdoržskej archieparchie.

Program dňa

Deň sa začal spoločnou modlitbou v mariánskej svätyni, po ktorej nasledovalo rokovanie rozdelené do dvoch sekcií.

Dopoludnia sa diskutovalo o používaní liturgických textov a publikácií pri udeľovaní iniciačných sviatostí, ako aj o vzťahu medzi podávaním Eucharistie deťom a prvým svätým prijímaním.

Popoludní sa rokovalo o otázkach týkajúcich sa kňazského života – ich modlitbového rytmu, formácie seminaristov, liturgického vzdelávania kňazov i veriacich, pastoraácie mládeže aj pastoraácie Rómov.

Na stretnutí sa zúčastnili traja maďarskí gréckokatolícki biskupi: arcibiskup metropolita Fülöp Kocsis, biskup Atanáz Orosz z Miškovca a biskup Ábel Szocska z Nyíregyházy. Zo Slovenska prišiel arcibiskup

metropolita Jonáš Jozef Maxim z Prešova, arcibiskup Cyril Vasil' z Košíc a pomocný biskup Milan Lach z Bratislavy. Prítomní boli aj generálni vikári jednotlivých eparchií: archimandrita Marko Durlák, otec Martin Mráz a vikár pre maďarsky hovoriacich veriacich Košickej eparchie otec Vojtech Boháč.

Slávnostná ďakovná liturgia

Vrcholom dňa bola večerná Liturgia vopred posvätených darov, pri ktorej sa spolu modlili biskupi, kňazi a veriaci z celého územia metropolie, aby spoločne poďakovali za desať rokov jej existencie. Bohoslužbu viedol otec András Dobos, rektor gréckokatolíckeho seminára v Nyíregyháze, a homíliu predniesol arcibiskup metropolita Fülöp Kocsis.

Vo svojom príhovore arcibiskup Fülöp privítal hostí a poďakoval veriacim, ktorí prišli osláviť „narodeniny“ metropolie. Poukázal na to, že v historickom kontexte sa desať rokov môže zdať ako dlhé obdobie, ale v porovnaní s 379 rokmi od Užhorodskej únie v roku 1646 je to len krátky okamih.

Pripomenul kľúčové historické udalosti, ktoré formovali Gréckokatolícku cirkev:

prvé slzenie mariánskej ikony v Máriapócsi v roku 1696, veľké zhromaždenie v Hajdúdorogu v roku 1868, púť do Ríma v roku 1900, kde päťsto maďarských gréckokatolíkov prednieslo svoje požiadavky priamo pápežovi, či založenie Hajdúdoržskej eparchie v roku 1912. K týmto historickým medzníkom sa teraz pridáva aj rok 2015, keď pápež František ustanovil metropoliu.

„Všetko toto je v Božích očiach len jediný okamih. Celá naša Gréckokatolícka cirkev je súčasťou Božieho plánu, rovnako ako život každého z nás. Našou úlohou je brať svoje poslanie vážne a prispôbiť svoje kroky Božiemu plánu," zdôraznil arcibiskup Fülöp.

V závere pripomenul, že mariánska ikona v Máriapócsi je symbolom jednoty a súdržnosti gréckokatolíkov bez ohľadu na hranice. „Mária spája nás všetkých. Jej slzy neboli len výrazom starosti o nás, ale aj radosti, že sme jej deti," dodal.

Na záver dňa sa účastníci stretnutia ešte neformálne porozprávali pred chrámom a spoločne si pripomenuli význam tohto výročia.

Vatican News

V Ríme oslávili sv. Cyrila a Metoda

RÍM ■ 14. februára sa v Bazilike sv. Klimenta v Ríme konala slávnosť sv. Cyrila a Metoda. Svätú omšu celebroval biskup Nového mesta a predseda Konferencie biskupov Slovinska Mons. Andrej Saje. V homílii vyzdvihol sv. Cyrila a Metoda ako apoštolov Slovanov: „Cyril a Metod sú vzorom toho, čo dnes nazývame inkulturácia, teda prenesenie zvesti viery do kultúry národa a jej vyjadrenie v jeho vlastnom jazyku. Obaja bratia zanechali významné dedičstvo, ktoré je pre Cirkev dodnes zdrojom inšpirácie.“ Na slávnosti sa zúčastnili aj krajanovia žijúci v Ríme a pútnici zo Slovenska, ktorí procesiou a modlitbou ruženca vzdali úctu svätému Cyrilovi pri jeho hrobe v dolnej bazilike. Zúčastnilo sa aj mnoho krajanov žijúcich v Ríme i pútnikov zo Slovenska na čele s Mons. Viliamom Judákom, nitrianskym biskupom. Spevom liturgiu sprevádzal mužský zbor In Spiritu z Vojnika v Slovinsku. Oslavy tento rok zorganizovalo Pápežské slovinské kolégium v Ríme v spolupráci so slovinským veľvyslanectvom.

Oslavy pokračovali v nedeľu 16. februára. V Pápežskom slovinskom ústave a kolégiu v Ríme za veľkej účasti krajanov žijúcich v Ríme i pútnikov zo Slovenska oslávili patrónov kostola a Domu sv. Cyrila a Metoda.

Svätú omšu celebroval Mons. Viliam Judák, nitriansky biskup a podpredseda KBS. V homílii vyzdvihol význam sv. vierozvestov počas národného obrodovania: „Slováci a Rím, to znie dosiaľ v našom svete i chápaní ako Slováci a Európa alebo Slovensko a Európa. Nech ako bolestné a tragické i smutné boli dlhé stáročia zápasov o slovenské bytie a národnú i politickú identitu Slovákov osvetľované cyrilo-metodským krížom, zostali nám trvale živými faktami na dejinných cestách slovenského vývoja.“ Na svätej omši sa zúčastnili desiatky kňazov a množstvo laikov, členov slovenskej komunity v Ríme. Prítomný bol aj veľvyslanec Slovenskej republiky pri Svätej stolici Juraj Priputen. (Martin Jarábek)

Josef Poltérňa

Vladyka Jonáš v Čechách

HRADEC KRÁLOVÉ ■ V sobotu 22. februára sa v Katedrále Zoslania Svätého Ducha v Hradci Králové uskutočnila biskupská vysviacka Mons. Prokopa Broža. 2. decembra 2024 ho Svätý Otec František vymenoval za pomocného biskupa Královohradeckej diecézy v Čechách. Hlavným svätiteľom bol královohradecký diecézny biskup Mons. Ján Vokál. Ďalšími spolusvätiteľmi boli kardinál Mario Grech, generálny sekretár Synody biskupov v Ríme, a plzenský biskup Tomáš Holub, ktorého so svätencom spája rodná obec Červený Kostelec.

Na tejto významnej udalosti, ktorá sa v Hradci Králové konala po 27 rokoch, sa okrem hlavy Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku zúčastnili aj ďalší slovenskí biskupi, a to vladyka Peter Rusnák, bratislavský eparchiálny biskup, Tomáš Galis, žilinský diecézny biskup, ordinár OS a OZ SR František Rábek a pomocný biskup Spišskej diecézy Ján Kuboš. Novovysvätený biskup Prokop si za svoje biskupské heslo vybral slová, ktoré Kristus adresuje apoštolovi Pavlovi: „Stačí ti moja milosť!“ (Michal Pavliško)

USA ■ Hlava Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi, arcibiskup Sviatoslav Ševčuk navštívil USA. V katedrále vo Filadelfii viedol 16. februára božskú liturgiu. V prihovore zdôraznil, že prišiel ako svedok utrpenia ukrajinského ľudu, ale aj ako posol nádeje pre Ukrajinu i celý svet. Božská liturgia bola slávená za účasti cirkevných predstaviteľov a Ukrajincov žijúcich v USA. Na ekumenickej modlitbe v Bazilike sv. Petra a Pavla vo Filadelfii bol okrem arcibiskupa Ševčuka aj filadelfský arcibiskup Nelson Perez, predstavitelia Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi, pravoslávni hierarchovia a rímskokatolícki biskupi z Pensylvánie. (TK KBS)

ŽENEVA ■ V sídle OSN v Ženeve predstavili 3. marca dokumentárny film Via Dolorosa, ktorý zachytáva dvetisícročnú prítomnosť kresťanov v Palestíne. Film prináša svedectvá o živote kresťanov, ktorých existencia je v súčasnosti vážne ohrozená. Premietanie sa konalo pod záštitou Svetovej rady cirkví a stálej misie Palestíny pri OSN. Jeruzalemský patriarcha Theophilos ocenil túto iniciatívu a upozornil na dramatický pokles kresťanskej komunity, najmä v Gaze, kde dnes žije menej ako šesťsto kresťanov. Veľvyslanec Palestíny pri OSN Ibrahim Khraishi zdôraznil, že kresťania sú neoddeliteľnou súčasťou palestínskej identity a že ich história nesmie byť vymazaná. (Zenit)

ISTANBUL ■ Ekumenický patriarcha Bartolomej I. z Konštantínopola poskytol optimistické hodnotenie rozdelenia medzi Rímom a Konštantínopolom z roku 1054. Podľa patriarchu sa napätie medzi cirkvami vyvíjalo postupne a „nie je neprekonateľné“. Komentár zaznel počas stretnutia s pútnickou skupinou z Nemeckej asociácie Svätej zeme v Istanbuli 12. marca 2025. Bartolomej vo svojich vyjadreniach zdôraznil, že rozdelenie medzi Pravoslávnu a Katolíckou cirkvou nebolo náhlým pretrhnutím v roku 1054, ale skôr postupným procesom. Vzhľadom na nadchádzajúce 1 700. výročie Nicejského koncilu z roku 325, ktorý ustanovil spoločný výpočet dátumu Veľkej noci, diskutujú cirkvi o možnosti vytvorenia spoločného dátumu na slávenie Veľkej noci. (CNA)

RÍM ■ V Bazilike svätého Petra sa 15. marca uskutočnila tradičná kajúca pobožnosť Statio Quaresimale, ktorá je súčasťou starobylej rímskej tradície. Počas štyridsiatich dní Pôstneho obdobia sa veriaci a pútnici stretávajú na modlitbu v rôznych chrámoch Ríma, ktoré uchovávajú relikvie mučeníkov. Procesia sa začala pri Logii svätej Veroniky, kde bola vystavená vzácna relikvia – Longinova kopija, ktorou rímsky stotník prebodol bok Ježiša Krista na kríži. Nasledovalo slávenie Eucharistie. Tento kajúci obrad pripomína veriacim význam Pôstneho obdobia ako času obrátenia, modlitby a duchovnej prípravy na Veľkú noc. (Vatican News)

Zuzana Mihajlová

Eparchiálny úrad v Maďarsku

MIŠKOVEC ■ Na pozvanie biskupa Miškoveckej eparchie vладыky Atanáza Orosza zamestnanci Eparchiálneho úradu v Košiciach na čele s arcibiskupom Cyrilom Vasiľom SJ vo štvrtok 6. marca navštívili Miškoveckú eparchiu. V Múzeu Otta Hermana si pozreli výstavu *Stáročné dedičstvo gréckokatolíkov* pri príležitosti 100. výročia ustanovenia Miškoveckého exarchátu a neskôr eparchie. Následne navštívili gréckokatolícke gymnázium. V miestnej katedrále sa pomodlili modlitbu šiestej hodinky a vypočuli si výklad vладыky Atanáza k novorealizovanej vnútornej výmaľbe katedrály v duchu východnej ikonografie. Nakoniec navštívili aj eparchiálny úrad, kde sa dozvedeli ďalšie informácie zo života susednej eparchie.

Miškovecký exarchát vznikol po prvej svetovej vojne, jeho prvým exarchom sa stal Antal Papp, bývalý mukačevský eparcha. Potvrdený bol pápežom Píom XI. v roku 1924. V roku 2015 pri reorganizácii Maďarskej gréckokatolíckej cirkvi pápež František povýšil apoštolský exarchát na eparchiu a pričlenil ju do Gréckokatolíckej metropolitnej cirkvi v Maďarsku. Jej biskupom je vладыka Atanáz Orosz. (TSKE)

the21film.com

Film o mučeníkoch

USA ■ Animovaný film *The 21* vzdáva hold 21 koptským kresťanom, ktorí boli brutálne zavraždení bojovníkmi ISIS na pláži v Líbii 15. marca 2015. Film vytvorili v spolupráci s koptskou komunitou. Zobrazuje príbeh unesenia, zadržiavania a popravy mužov na základe rozsiahlych výskumov a rozhovorov s rodinami a duchovnými. Za hudbu sú zodpovedné sestry Ayoubové, ktoré obohatili kompozície o koptské prvky. Práce na animácii trvali päť rokov a na projekte sa podieľalo viac než sedemdesiat umelcov z celého sveta. Film využíva aj ikonografiu, ktorej cieľom je zobrazovať duchovné víťazstvo mučeníkov. Film *The 21* možno sledovať zadarmo na webovej stránke filmu. Film je holdom mučeníkom, ktorí ukázali, čo znamená skutočná odvaha, učenie sa a svätosť v tvári smrti za vieru. (Vatican News)

25 rokov od aktu pokánia

VATIKÁN ■ Pred 25 rokmi, 12. marca 2000, došlo k historickej udalosti, keď pápež Ján Pavol II. počas svätej omše v Bazilike sv. Petra verejne ospravedlnil Cirkev za jej historické viny. Tento čin bol považovaný za výnimočný akt pokánia a pokory, ktorý mnohí nazvali „milníkom v histórii vzťahov medzi Židmi a kresťanmi“. Počas obradu pápež prečítal sedem vyznaní hriechov a prosil Boha o odpustenie za skutky, ako boli náboženské vojny, násilie krížiackych výprav, inkvizícia, prenasledovanie Židov, diskriminácia žien a nespravodlivosť voči chudobným. Každé priznanie viny bolo sprevádzané zapálením lampy na veľkom sedemramennom svietniku pred krížom zo 14. storočia, symbolizujúcim pokánia a zmierenie. Pápež v kázni zdôraznil, že Cirkev má morálnu povinnosť priznať svoje chyby a očistiť pamäť. Odkazoval na dokument Medzinárodnej teologickej komisie Pamäť a zmierenie: Cirkev a hriechy minulosti, ktorý slúžil ako teologický základ tohto aktu pokánia. „Ospravedlňujeme sa a prosíme o odpustenie,“ zdôraznil Svätý Otec vo svojom príhovore. Dnes, po štvrtstoročí, ostáva *mea culpa* Jána Pavla II. silným posolstvom pokánia a duchovného očistenia. Cirkev pokračuje v procese zmierenia a reflexie nad svojou úlohou v dejinách. Tento historický akt pripomína, že skutočná pokora a otvorenosť pravde sú nevyhnutnými krokmi na ceste k jednote a spravodlivosti. (TK KBS)

Emil Jaroš

Metodický deň pedagógov

PREŠOV ■ Gréckokatolícky arcibiskupský školský úrad Prešov organizoval v piatok 14. februára v priestoroch kňazského seminára v Prešove metodický deň pre pedagogických zamestnancov škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej a územnej pôsobnosti gréckokatolíckeho arcibiskupstva, ktorého témou boli vzťahy, vízie a stratégie. Stretnutie sa začalo Molebenom k bl. biskupovi Gojdičovi. Slova sa ujal vладыka Jonáš Maxim, ktorý vo svojej úvodnej prednáške *Vzťahy* poukázal prostredníctvom biblických textov, ale aj jedného z Vergíliových spevov eposu *Aeneis* na rôzne úrovne a perspektívy vo vzťahoch, v ktorých sa nachádzame – vo vzťahu k Bohu, k inému človeku a vo vzťahoch recipročne. Vладыka Jonáš svojou hlbokou duchovnou analýzou povzbudil prítomných k tomu, aby sa pokúsili zmeniť paradigma vzťahov a aby aj napriek rozdeľujúcim faktorom (povahovým, stavovským, generačným, intelektovým a pod.) upriamili svoj pohľad spoločným smerom, a to na „otvorené nebo“, a zjednotili sa v tom, čo ich spája, nie v tom, čo ich rozdeľuje, lebo proces vzájomných vzťahov je dynamický, prenikajúci aj v duchovnej sfére a zároveň statický, keďže jeho pevným centrom je Kristus. Po prestávke na vладыkove slová nadviazal riaditeľ školského úradu Damián Saraka živou prednáškou *Vízie a stratégie*, v ktorej vyzval všetkých, aby sa nebáli mať vízie a plniť si životné sny, lebo len tak sa môžeme posúvať vpred. Predostrel cirkevným školám rôzne výzvy a stratégie, ako postupovať a napredovať aj malými krokmi k veľkým cieľom. Zároveň poukázal na to, že naše školy napriek svojej misii musia byť miestom prijatia každého žiaka a každého rodiča bez rozdielu vierovyznania či iného názoru, a miestom, ktoré radi navštevujú. Záverečná prednáška patrila Michalovi Sopkovi, ktorý sa ako duchovný správca Spojenej školy bl. biskupa Gojdiča v Prešove vo svojej prednáške *Krízová situácia na škole – krízový intervenčný plán* podelil o svoje skúsenosti s prácou so žiakmi prechádzajúcimi ťažkými životnými situáciami. Predstavil pedagógom spôsoby, ako si všímať signály, ktorými deti podvedome upozorňujú na traumy, ktoré ovplyvňujú ich správanie, a načrtnol spôsoby, ako empaticky a zároveň profesionálne pracovať s deťmi s posttraumatickou stresovou poruchou. Učitelia zavŕšili toto stretnutie výstižným citátom: „Mám sen...“ a pokračovali v srdečnej debате pri spoločnom obede. (Eva Sopková)

Manželský večer v Kojšove

KOJŠOV ■ 11. februára 2025 prebehol v Dome kultúry v Kojšove manželský večer v rámci *Národného týždňa manželstva*. Osemnásť párov sa stretlo, aby sa pri dobrej večeri porozprávali a splnili tematické úlohy pri rozhovore na tému *Manželsťvo – beh na dlhú trať*. V piatich úlohách rozoberali potreby správnej kondície, ktorá je kľúčová pre vytrvalostný beh a dosiahnutie cieľa, v prenesenom význame slova schopnosť vo vytrvalosti, orientácii, rýchlosti, kondícii a koordinácii pocho-pili dôležitosť manželskej vernosti, rastu vzťahu, kreatívnej lásky, prioritách a jednote manželov. Po rozhovore manželské páry dostali od moderátora večera diplom víťazného behu. Druhá časť bola venovaná katechéze o rozdieloch v myslení a správaní muža a ženy a ich rozdielnosti, ktorú Boh ustanovil na to, aby sa manželia navzájom dopĺňali v živote. Túto tému prezentoval otec Peter Labanič so svojou manželkou Karin a občasný smiech, ako aj porozumenie na tvárach zúčastnených ukazovali blízkosť a hĺbku témy, ktorá hovorila o jednote muža a ženy v bohatstve jej rozdielnosti. Záver večera patrila modlitbe a požehnaniu na ďalšie dni a roky ľudí, ktorých Boh spojil, aby spoločne kráčali životom a ukazovali tajomstvo lásky Krista k svojej neveste Cirkvi sviatostným spôsobom v každodennom živote. (Tomáš Labanič)

Michal Hospodár ml.

V Košiciach oslávili sv. Cyrila

KOŠICE ■ Spolok sv. Cyrila a Metoda si v nedeľu 16. februára pripomenul výročie odchodu do večnosti sv. Cyrila. Členovia a priaznivci spolku sa stretli v Chráme sv. Petra a Pavla na košickom sídlisku Terasa. Svätá liturgia, ktorej predsedal arcibiskup Cyril Vasil' SJ, bola obetovaná za živých členov spolku. V úvode prítomných privítal Martin Mráz, protosynkel Košickej eparchie a predseda spolku. V homílii vладыka Cyril vychádzal z nedeľného evanjelia o márnoratnom synovi a jeho bratovi. Opačný je však príbeh sv. solúnskych bratov. Dôležité sú štyri rozmary putovania. Prvým je putovanie ako cesta oslobodenia sa od pomínutelných vecí. Druhým je chápanie osobnej cesty ako cesty pokory – zrieknutia sa sveta a život v kláštore. Tretí je rozmer služby. A nakoniec je dôležitá cesta vynaliezavosti alebo priekopníctva. Vďaka tejto odvahe sa reč našich predkov stala štvrtým liturgickým jazykom. V závere svätej liturgie otec Michal Hospodár, podpredseda spolku, zarecitoval úryvok z básne *Proglas*. Následne odovzdali pamätnú medailu Ivete Ivančencovej, novej zakladajúcej členke Spolku sv. Cyrila a Metoda. Na slávnosti nechýbali ani predstavitelia Domu Matice slovenskej v Košiciach. Celú slávnosť svojim spevom sprevádzal katedrálly zbor. (TSKE)

Dana Kirešová

Posviacka obnoveného chrámu

TOKAJÍK ■ V nedeľu 16. februára 2025 navštívil filiálku Tokajík vладыka Jonáš Maxim, prešovský arcibiskup metropolita. Prijal pozvanie posvätiť obnovený chrám a nový bohostánok. Chrám sv. Eliáša bol v roku 2023 značne poškodený zemetrasením. Bolo veľkým darom a Božou milosťou tento chrám opraviť, keďže Tokajík je počtom veriacich menšou dedinou. Lebo Bohu nič nie je nemožné.

Na úvod všetkých privítala starostka obce Jana Medvecová a správca farnosti Miňovce Lukáš Kireš. Pred svätou liturgiou arcibiskup Jonáš posvätil exteriér chrámu. V homílii vладыka Jonáš upriamil pozornosť na lásku otca, ktorý vyšiel v ústrety svojmu synovi, aby mu ukázal svoju milujúcu náruč. Aj napriek malému počtu veriacich sa celá slávnosť niesla v príjemnej rodinnej atmosfére. Slávnosť bola ukončená spoločným posedením v miestnom dome kultúry. (Dana Kirešová)

Lucia Kučová

Duchovná obnova vo farnosti

SULÍN ■ V rámci Jubilejného roka 2025 sa 21. až 23. februára konala vo farnosti Sulín duchovná obnova. Exerzitátorom bol otec Jozef Troja, redemptorista pôsobiaci v kláštore v Stropkove. Téma duchovnej obnovy bola *Pútnici nádeje*. Obnova sa začala modlitbou rozjímavého ruženca, nasledovala svätá liturgia a piatkový večer sa zakončil adoráciou pred Najsvätejšou Eucharistiou. V sobotu prebehli katechézy, medzi ktorými bola možnosť svätej spovede alebo duchovného rozhovoru. Nedeľa bola dňom zakončenia duchovnej obnovy s programom modlitby ruženca, slávením svätej liturgie a všetko sa zakončilo ďakovným akatistom. Veriaci farnosti sa s nadšením zúčastňovali na celom programe a s otvoreným srdcom počúvali témy, medzi ktorými sa hovorilo aj o modlitbe či svätej spovedi. Bol to naozaj čas milosti, povzbudenie a duchovného obohatenia. Farnosť je veľmi vďačná, že pred obdobím Veľkého pôstu sa mohla uskutočniť duchovná obnova, ktorú ponúkajú otcovia redemptoristi v rámci jubilejného roka. (Pavel Sirotňák)

Dávid Serbínik

Stretnutie so seniormi

SEČOVCE ■ V nedeľu 23. februára sa vладыka Cyril Vasiľ SJ stretol s kňazmi Košickej eparchie, ktorí sú v dôchodkovom veku, a s kňazskými vdovami. Tento rok sa stretnutie uskutočnilo v Chráme sv. Cyrila a Metoda v Sečovciach. V homílii vладыka Cyril vychádzal z nedeľného evanjelia o poslednom súde. Tak ako ekológia pozná výraz uhlíková stopa, aj ako kresťania si musíme klásť otázku, čo po nás ostane. Odpoveď ponúka evanjelium, keď pripomína, že po nás ostáva to, čo ostáva v Božej pamäti a v ľudskom srdci. Stopa, ktorú náš život zanecháva, nech vedie k dobru. V závere homílie poďakoval kňazom dôchodcom, ich manželkám a kňazským vdovám za každé dobro, ktoré zanechali počas kňazskej služby v srdciach ľudí. Po skončení svätej liturgie za všetkých prítomných kňazov poďakoval vладыkovi Vladimírovi Tomko. Pripomenul, že aj starí kňazi sa snažia byť užitoční pre Cirkev a pre svet. A to predovšetkým tichou modlitbou, ktorú dennodenne prednášajú z ústrania svojich domovov. (TSKE)

Richard Fučko

Stretnutie mladých kňazov

KLOKOČOV ■ Košická eparchia pozvala kňazov vysvätených pred menej ako desiatimi rokmi do pútnického domu v Klokočove. Stretnutie sa začalo 23. februára o 18.00 h voľnou besedou s vладыkom Cyrilom Vasiľom. Necelá dvadsiatka kňazov hodinu uvažovala o otázkach vладыku. Pýtal sa ich na identitu kňaza, či sa necítia iba ako „zamestnanci firmy“, ako dozrievala ich predstava o kňazskej službe, aké najväčšie sklamanie či pozitívne prekvapenie v kňazskej službe zažili, či už od hierarchie, spolubratov, alebo farníkov. Nechýbali ani túžby a plány v ďalšej blízkej budúcnosti a výzva – Kde sa vidíš o desať rokov? Nasledovala bohatá večera a neformálny večer plný spomienok a rozhovorov. Pracovné pondelkové ráno začali svätou liturgiou v miestnom chráme. Po raňajkách pokračovalo stretnutie prednáškou otca Jozefa Miňa, zodpovedného za permanentnú formáciu kňazov. Priblížil kňazom úlohy protopresbytera, farára a kaplána. Nápo-mocné boli aj príklady praktickej aplikácie do života. Otec Miňo priebežne odpovedal na otázky, ktoré prednáška podnietila. (Richard Fučko)

O. Z. molodý Rusný

Cer'kov z molodýma 2025

PREŠOV ■ S príchodom letného semestra sa v priestoroch vysokoškolských internátov Prešovskej univerzity odštartoval v pondelok 24. februára ďalší ročník projektu *Cer'kov z molodýma*. Práve takouto formou sa opäť chceli stretnúť prešovskí študenti aj pracujúci, ktorí túžia žiť vieru aj vo svojom študentskom meste a zažívať tak blízkosť Boha aj v spoločenstve iných mladých ľudí. Stretnutie sa začalo modlitbou mariánskeho molebenu v rusínskom jazyku s hosťom otcom Františkom Krajňákom, členom Spolku sv. Jána Krstiteľa. Po spoločnej modlitbe pokračovala prednáška, v rámci ktorej otec František obohatil prítomných svojimi zamysleniami o stupňoch dokonalosti. V úvode predstavil život pustovníka Jána Listvičníka a jeho dielo o tridsiatich stupňoch, ktoré vedú až k nebeskej bráne tých, ktorí sa rozhodnú žiť život s Bohom. Otec František podrobnejšie priblížil niektoré z týchto stupňov, ktoré môžu byť práve pre študentov a mladých veľmi obohacujúcimi a stať sa piliermi ich bežného života. Poukázal tak na začínajúci sa Veľký pôst ako na čas modlitby, možnosti stíšenia sa a prijatia pozvania, ktoré nám samotný Boh dáva. „Nesnažme sa byť dokonalí. Snažme sa byť jednoduchí a odovzdaní Bohu každý jeden deň tohto pôstu. Netlačme na seba a nedávajme si nespĺniteľné ciele. Obetujme mu viac ako zvyčajne, no najmä v obyčajnosti, ako jeho deti,“ povzbudil na záver prítomných. Podujatia duchovno-edukačného projektu *Cer'kov z molodýma* sú realizované s podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín. (Veronika Lešková)

Ďalšia AŠADKA

JUSKOVA VOLA ■ 21. – 23. februára sa v Gréckokatolíckom mládežníckom centre Bárka v Juskovej Voli uskutočnil víkend Archieparchiálnej školy animátora dobrovoľníka. Mladí sa v *Škole učeníka* vzdelávali v oblasti modlitby, liturgie a prehľbovali vzťah k Panně Márii pod vedením kňaza Martina Tkáča. V *Škole služby* budúci animátori spoznávali témy v oblasti nových trendov práce s mládežou a spoznávali jednotlivé charakteristiky generácií. V odbore štábista si mladí vyskúšali rôzne druhy techniky a napájania. Tému priblížil kňaz Rastislav Višňovský. V mediálnom odbore sa mladí vzdelávali v tvorbe krátkych videí, ich natáčaní, strihaní. Lektorom v tomto odbore bol Nikolas Fečunda. Počas víkendu mali mladí okrem vzdelávania a formácie v spoločenstve čas aj na spoločnú či osobnú modlitbu, možnosť prístupit' k sviatosti zmierenia a nechýbali ani aktivity plné zábavy a smiechu. (Patrik Maľarčík)

Animátori o spolupráci

DVORIANKY ■ 28. februára až 2. marca sa v Centre pre mládež v Dvoriankach uskutočnil druhý víkend animátorskej školy. Niesol sa v témach: *Tímová spolupráca* a *Vedenie stretnutia malej skupinky*. V piatok sa účastníci okrem vyrozprávania si nových zážitkov naučili nové hry a aktivity, ktoré môžu použiť ako animátori vo svojej službe. V sobotu privítali otca Michala Stuľaka, ktorý animátorom vysvetlil, aký je rozdiel medzi skupinkou a tímom, ako aj to, kto sú oni ako budúci animátori. Zároveň poukázal na to, ako môžu spolupracovať v tíme. Poobedný čas viedla Šteška Čepová, ktorá ukázala účastníkom, ako viesť skupinku, predstavila typy skupiniek a typy *stretiek*. Po večeri sa animátori stretli v chráme, kde sa spoločne pomodlili veľkú večiereň. Po nej bol zábavný program, ktorý pripravili samotní účastníci. V nedeľu po svätej liturgii sa účastníci naobedovali. Atmosféra druhého *animavíkendu* bola veľmi príjemná a všetci vyjadrili túžbu, že sa už tešia na ďalší *animavíkend*. (Mária Hrešková)

Denisa Jakáčková

Florbalový turnaj

MESTISKO ■ Húževnatosť, zanietenosť a túžba vyhrať. Aj tieto vlastnosti bolo vidno na pľubovke telocvične v Mestisku, kde sa v sobotu 1. marca stretlo vyše 80 detí na florbalovom turnaji *Svigi* (skratka protopresbyterátov Svidník a Giraltovece). V úvode turnaja sa mladým prihovril starosta Jaroslav Nagajda a poslanec VÚC Ján Vook. Po úvodnej modlitbe a požehnaní turnaja svidníckym protopresbyterom Radovanom Kuzmíakom sa začalo súťažiť. Turnaj sa odohral v dvoch kategóriách: 8 – 12 rokov a 13 – 18 rokov. Zúčastnilo sa na ňom štrnásť družstiev zložených z chlapcov a dievčat. V mladšej kategórii získala trofej farnosť Cernina, nasledovali farnosti Svidník, Hrabovčik, Mlynárovce, *Svigi mix* a výber *All star*. V staršej kategórii zvíťazilo družstvo farnosti Hrabovčik nad športovým celkom JKBK Kapišová. V tejto kategórii súťažili aj družstvá z farností Svidník, Fijaš, Kurimka a Ladomirová. Víťazi získali putovné poháre a každý zúčastnený bol obdarovaný symbolickou zlatou medailou. Organizátormi podujatia boli kňazi Matúš Verba a Marek Baran. (Matúš Verba, Marek Baran)

Rodiny s vladykom

PREŠOV ■ Spoločenstvo kňazských a laických rodín (SKALA) sa v prvý marcový deň stretlo s vladykom Jonášom, prešovským arcibiskupom metropolitom. Deň s vladykom je každoročným podujatím spoločenstva, na ktorom spoločenstvo prezentuje hlavne miestnej cirkvi aktivity za minulý rok a ponúka tak svoju pomoc pri budovaní Cirkvi. Na stretnutí sa zúčastnilo viac ako 70 členov. V priestoroch KPC sv. Jána Pavla II. po spoločnej modlitbe tretej hodinky všetkých privítal Peter Horváth, zakladateľ a líder Skaly. Po prezentácii zaznelo silné svedectvo manželov Filičkovcov, ktorí hovorili o tom, ako v tých najťažších chvíľach cítili modlitbovú podporu aj praktickú pomoc spoločenstva.

Vladyka vyjadril potešenie z toho, že spoločenstvo pomáha rastu vo viere celých rodín. Za osobitne krásne považoval, že už pri príchode videl množstvo detí. Vychádzajúc z tropára Syropôstnej nedele vzdal Bohu vďaka za to, že Boh s nami ako spoločenstvom i jednotlivcami láskavo zaobchádza. A rovnako tak, že toto láskavé Božie zaobchádzanie môžeme v spoločenstve medzi sebou zdieľať. Po slovách vladyku prijali dva páry záväzky spoločenstva po prvýkrát, čím potvrdili nielen svoju príslušnosť k Skale, ale pred ostatnými aj vladykom tak vyjadrili ochotu žiť podľa evanjelia. Ďalších devätnásť párov obnovilo svoje záväzky a prijalo osobitné požehnanie na ďalší rok. Peter Horváth za celé spoločenstvo odovzdal dar pre vladyku: financie do fondu na podporu chudobných rodín. Stretnutie sa skončilo obedom, no rozhovory a zdieľanie pokračovali do neskorého popoludnia. (Pavol Burda)

Timea Kolcunová

Miništrantský turnaj

JAKUBANY ■ Miništrantský turnaj v sobotu 1. marca v Jakubanoch priniesol deň plný športového nadšenia, súdržnosti a priateľskej atmosféry. Do turnaja sa zapojilo desať mužstiev z farností, ktoré boli rozdelené do dvoch kategórií – mladší miništranti (1.– 4. ročník ZŠ) a starší miništranti (5.– 9. ročník ZŠ). Počas celého dňa panovala skvelá atmosféra, ktorú umocňovalo povzbudzovanie fanúšikov a podpora kňazov. Zápas boli nielen o výsledkoch, ale aj o prehľbení priateľstiev a radosti zo spoločného stretnutia. Súťažili farnosti Čirč, Vislanka, Šarišské Jastrabie, Malý Lipník, Údol a Šambron. V mladšej kategórii obsadili prvé dve miesta tímy z farnosti Čirč. Hráči z farnosti Šarišské Jastrabie si vybojovali tretie miesto. V kategórii starších miništrantov triumfovali hráči z farnosti Čirč, striebornú priečku obsadila farnosť Šarišské Jastrabie a tretie miesto patrilo farnosti Malý Lipník. Organizátori ďakujú všetkým dobrovoľníkom a účastníkom za krásny deň plný radosti a férového súťaženia. (Simona Kolcunová)

Vanesa Hricutová

Mladí v GMC Bárka

JUSKOVA VOLA ■ 7. – 9. marca 2025 sa v Gréckokatolíckom mládežníckom centre Bárka v Juskovej Voli stretli deti a mladí z protopresbyterátov Bardejov a Hrabské. Na víkendovke sa zúčastnilo 64 mladých vo veku od 9 do 17 rokov, o ktorých sa staral tím animátorov pod vedením Simony Cmarovej, Michaela Pavla Ščecinu a kňaza Patrika Priputeny. V katechézach mladých obohatil aj otec Martin Kozej. Témou stretnutia bolo *Bežme v nádeji*, inšpirované slovami Svätého Otca na tento rok: „Tí, čo dúfajú v Pána, utekať budú a neustanú.“ Počas víkendu mali mladí možnosť zamyslieť sa nad svojím životným behom, jeho smerovaním a cieľom. Prekonávali prekážky a vytvorili si plán na dosiahnutie svojich cieľov. Víkendovým behom mladých sprevádzali rozhovory, aktivity, katechézy, modlitby a spoločenstvo. V nedeľu všetci účastníci symbolicky dobehli do cieľa, no veríme, že ich beh sa nekončí, a bude pokračovať aj po návrate domov, práve tam, kde sú povolani žiť svoju vieru. (Simona Cmarová)

KOŠICE ■ 22. februára sa v priestoroch eparchiálneho úradu už tradične konal farský karneval. Nesmelo chýbať predstavenie všetkých krásnych masiek od princezien a vojakov až po mačky a futbalistov. Po predstavení si účastníci užili súťaže, ktoré si pre nich pripravili animátori. Tieto súťaže sa striedali s tanečnými kolami plnými nielen eRko tancov, ale aj hudby, ktorá bola deťom blízka. Nesmelo chýbať skvelé občerstvenie, ktoré si pre deti spoločne pripravili animátori a rodičia. Týmto spôsobom ďakujú všetkým organizátorom a účastníkom za zábavne prežitý požehnaný čas. (R. Pintér)

KOROMLA ■ 23. februára sa v Dome kultúry v Koromli stretli malí i veľkí, mladí i starší v púťavých maskách. Gréckokatolícka farnosť s otcom Ľuboslavom Tóthom v spolupráci s obcou zorganizovali druhý ročník karnevalu. Na úvod sa predstavili postavičky zo zvieracej ríše, z rozprávkovej ríše i zaujímavo stvárnené postavy zo života. Radosť a smiech znel pestro upraveným prostredím domu kultúry. Po súťažiah a aktivitách pod taktovkou animátoriek Viky a Sárky sa všetci pustili do sladkých dobrot od miestnych žien i chutnej pizze od pani starostky a obecného zastupiteľstva. Fašiany sa aj tento rok vydarili. (M. Tothová)

KOŠICE ■ Kolégium sv. sedmopočetníkov začalo 25. februára letný semester seminárom s názvom *Politik a politika – komu to vlastne zverujeme svoje životy?* Podujatie otvoril vладыka Cyril. V príhovore zdôraznil dôležitosť politického vzdelania pre formovanie spoločnosti. Moderátor Ladislav Štefanec predstavil hostí – bývalého ministra školstva Martina Fronca a Pavla Bielika, niekdajšieho starostu bratislavskej Rače a poslanca Bratislavského samosprávneho kraja. Prednášajúci priblížili základné princípy politiky a podelili sa o svoje skúsenosti z verejného života. (M. Šimčák)

PREŠOV ■ 3. marca 2025 sa na pôde Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU v Prešove uskutočnilo stretnutie s Máriou Antóniou Strýčkovou zo Slavistického ústavu SAV, ktorá sa podujala preložiť z latinského jazyka prvú časť diela profesora Mikuláša Russnáka o pôstnej disciplíne Katolíckej cirkvi východného obradu. Dielo napísal v Prešove ešte v roku 1929 v rámci prípravy kodifikácie východného cirkevného práva. Preklad prvej časti diela prof. Russnáka sa realizuje v rámci projektu *Ad fontes liturgicos*, ktorý podporilo Dikastérium pre východné cirkvi v Ríme. (M. Mojzeš)

KOŠICE ■ 2. marca predstavili v Košiciach knihu *Gréckokatolícke osobnosti v brázde Metodovej*. Publikáciu vydala v spolupráci so Spolkom sv. Cyrila a Metoda Matica slovenská. Zostavovateľom a spoluautorom diela je podpredseda spolku Michal Hospodár. Spoločne s ďalšími ôsmimi spoluautormi predstavili životné osudy dvadsiatich významných dejateľov a nositeľov cyrilo-metodského odkazu v Gréckokatolíckej cirkvi v 20. storočí, ktorí historicky pokračovali v cyrilo-metodskej tradícii na Slovensku i v zahraničí. Publikácia prináša aj doteraz nepublikované fakty. (TSKE)

POPRAD ■ 8. marca sa veriaci z farnosti Ihľany a filiálky Spišská Belá zúčastnili na púti do jubilejného Chrámu sv. apoštolov Petra a Pavla v Poprade. Pútnikov privítal farár Matúš Nastišin. Nasledovala modlitba ruženca, liturgia, ktorú slávil otec Ján Bočkaj a Moleben k bl. P. P. Gobjdičovi. Počas programu veriaci pristúpili k sviatosti zmierenia. Na záver vytvorili družné spoločenstvo v neformálnych rozhovoroch. (J. Bočkaj)

SLOVENSKO ■ 16. marca na Slovensku slávil liturgie za dobrodinco Gréckokatolíckej cirkvi. Stalo sa to po prvýkrát od spustenia portálu dobrodinec.online. Za štrnásť dní od spustenia sa do projektu zapojilo viac ako 2 100 darcov a prispeli sumou viac ako 52 000 eur. Cieľom darcovskej platformy je finančná podpora pastorácie, platov duchovných, aktivít farností a ďalších pastoračných, charitatívnych a vzdelávacích projektov. (D. Dzurovčin)

Jubilejná púť veriacich

SVIDNÍK ■ 8. marca sa veriaci z obce Cernina a filiálnej obce Kurimka vydali na púť do Chrámu Božej múdrosti vo Svidníku, ktorý bol vyhlásený za jubilejný chrám. Táto púť sa konala v rámci jubilejného roka a pre všetkých prítomných bola hlbokým duchovným zážitkom.

Na úvod všetkých pútnikov srdečne privítal miestny farár, otec protopresbyter Radovan Kuzmiak. Program pokračoval spoločnou modlitbou Korunky k Božiemu milosrdenstvu, po ktorej nasledovala slávnostná svätá liturgia a panychida za zosnulých. Po liturgii sa veriaci spoločne pomodlili Moleben k Presvätej Bohorodičke. Na záver sa prihovoril a poďakoval otec Michal Zorvan ml., kaplán vo Svidníku.

Keďže 8. marec je zároveň Medzinárodným dňom žien, na prítomné ženy sa nezapadlo. Po modlitbách im boli ako prejav úcty a vďaky venované kvietky a medovníky. Vyvrcholením duchovného programu bola možnosť získať plnomocné odpustky. Celý deň sa niesol v duchu modlitby, spoločenstva a radosti, pričom všetci odchádzali naplnení duchovnou posilou a vďačnosťou. (Štefan Pacák)

Anetka Felková, Janka Godová

Nový ikonostas

BYSTRÉ ■ V nedeľu 9. marca 2025, v Prvú pôstnu nedeľu – Nedeľu ortodoxie, sa v Chráme sv. Jána Pavla II. v obci Bystré konala posviacka nového ikonostasu. V úvode slávnosti všetkých srdečne privítal starosta obce Ľubomír Hreha spoločne s farárom a hanušovským protopresbyterom Pavlom Semanom. Slávnostnú posviacku vykonal vysokopreosviatený vладыka Jonáš Maxim, prešovský arcibiskup metropolita, v prítomnosti duchovných otcov z protopresbyterátu Hanušovce nad Topľou, diakona, bohoslovcov, pozvaných hostí a veriacich farnosti.

Počas svätej liturgie vладыka Jonáš v homílii zdôraznil dôležitosť ikon v duchovnom živote. Pripomenul, že ikona je viac než len obraz – je miestom stretnutia, kde sa môžeme v tichosti zahľadiť do Ježišovej tváre a viesť s ním vnútorný rozhovor. Povzbudil veriacich, aby sa nebáli pristupovať k ikonám s vierou a otvoreným srdcom, pretože aj prostredníctvom nich môžu prehľbovať svoj vzťah s Bohom. V závere slávnosti domáci farár otec Pavol vyjadril poďakovanie Pánu Bohu, vладыkovi Jonášovi a všetkým, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom podieľali na budovaní tohto Božieho diela. Architektom a autorom ikon je Peter Vereščák a stolárske práce na ikonostase vykonal Miroslav Kebo. (Pavol Seman)

Štefan Pacák

Stretnutie miništrantov

BANSKÉ ■ V sobotu 8. marca sa uskutočnilo ďalšie stretnutie miništrantov Čemernianskeho protopresbyterátu, ktoré zorganizovali zodpovední za tamojšiu mládež v spolupráci s farnosťou Banské. Stretnutie miništrantov sa začalo v chráme modlitbou Kajúceho akatistu, ktorú viedol otec Peter Gavaľa, protopresbyter. Po modlitbe otec Peter Rusnák v krátkej katechéze priblížil účastníkom myšlienku, v ktorej poukázal na to, že Boh túži byť s človekom, a všetko, čo stvoril, stvoril z lásky. Následne miništranti pracovali vo svojich skupinkách s animátorkami a bohoslovcami. V skupinkách sa rozprávali aj o tom, kedy sa človek podobá Bohu a kedy zasa nie. Okrem toho sa zabavili rôznymi aktivitami, ktoré boli pre chlapcov pripravené. Po čase strávenom v skupinkách program pokračoval obedom v podobe pizze, po ktorom nasledovala športová časť, ktorá bola zároveň vyvrcholením programu.

Chlapci sa spolu s kňazmi a animátormi presunuli do telocvične tunajšej školy, kde si zahrali futbal a florbal. Veľká vďaka patrí kňazom, bohoslovcovi a animátorom, ktorí sa postarali o chod stretnutia. Vďaka patrí aj otcovi Pavlovi Chanáthovi a veriacim z Banského za prijatie a malé agapé. Chlapcom sa stretnutie veľmi páčilo a už teraz sa tešia na ďalšie spoločné chvíle. (Patrik Maľarčík)

Martina Semanová

Okrem ošetrovania stromov proti škodcom je začiatkom mesiaca čas na odstránenie glejotoku. Poškodené miesta vyrežeme až do zdravého dreva a viackrát ošetríme 4% roztokom octovej vody. Koncom mesiaca sejeme kríčkovú fazuľku, šalátové uhorky a nakladačky. Vysádzame sadenice šalátu, skorú kapustu, kel a kaleráb. Na viniči odstraňujeme mladé výhonky, ktoré vypučali zo spiacich očiek. Vysádzame aj teplomilnú zeleninu, ktorú pred výsadbou otužujeme. Na záhony vysádzame pripravené letničky.

- 1** V Bardejove sa narodil Emil Korba (1930), šéfredaktor Slova a Katolíckych novín. Sviatok sv. Jozefa Robotníka, patróna všetkých pracujúcich, je kresťanským sviatkom od roku 1955, keď mu pápež Pius XII. zasvätil tento deň.
- 4** Medzinárodný deň hasičov sa pripomína od roku 1999. Je pripomenutím piatich obetí, hasičov, ktorí za tragických okolností zomreli pri požiari v Austrálii.
- 8** Skončila sa druhá svetová vojna v Európe (1945), ktorá sa začala 1. septembra 1939.
- 9** Deň Európy spolu s vlajkou, hymnou, mottom a jednotnou menou je symbolom Európskej únie. 9. mája 1950 Robert Schuman prezentoval svoj návrh na vytvorenie organizovanej Európy, ktorá je nevyhnutná na udržanie mieru. Schumanova deklarácia sa považuje za začiatok budovania EÚ.
- 11** Ján Pavol II. vydal v Ríme encykliku Slavorum Apostoli o sv. Cyrilovi a Metodovi. Deň matiek sa slávi vďaka Američanke Anne Marie Jarvisovej. Keď jej v roku 1907 zomrela matka, začala viesť kampaň za vyhlásenie dňa venovaného matkám. O dva roky neskôr sviatok oslavovali v 45 štátoch USA a 8. mája 1914 bola druhá májová nedeľa Kongresom vyhlásená za Deň matiek. V Československu sa Deň matiek začal oslavovať v roku 1923 zásluhou Alice Masarykovej, dcéry prezidenta T. G. Masaryka.
- 14** Svätá liturgia za priateľov časopisu Slovo. Podporte aj vy náš časopis.
- 18** Založenie Rodiny Nepoškvrnenej (1975) v Martine Bernadetou Pánčiovou SMVS.
- 19** V Novej Belej (Poľsko) sa narodil pomocný biskup nemeckej arcidiecézy Freiburg im Breisgau Dominik Kaľata SJ (1925).
- 25** SNR zrušila všetky katolícke organizácie a spolky na Slovensku (1945). (Juraj Gradoš)

klin.sk

Kúsok slovenskej Brazílie

Najvyššia socha Krista na Slovensku je v Kline. Do výšky 9,5 m sa týči na Grape, odkiaľ pozerá na okolitú krajinu. Spod jeho nôh je krásny výhľad nielen na Klin, ale aj na Oravskú priehradu, Námestovo aj Roháče. Pri dobrom počasí dovidno až do Poľska. Monument na kopci Grapa v nadmorskej výške 686 metrov je vysoký 9,5 metra, rozpätie rúk má šírku 7 metrov, hmotnosť aj s podstavcom 23 ton. Je zatiaľ treťou kópiou slávnej brazílskej sochy na svete, druhou je 23 m vysoký Kristus Spasiteľ v portugalskom Lisabone.

V hale urobili železnú konštrukciu, zaliali ju do betónu a 1. mája 2008 vyviezli na kopec. Tam dve časti spojili a obložili yporom, sochu potom vytesal sekerou a motykou Peter Ganobjak. (klin.sk)

Slušne pri stole

Pri výchove si neustále musíme pripomínať, že nás spopod strapatých štítov veľmi pozorne sleduje niekoľko párov zvedavých detských očí, ktoré sledujú čo sa okolo nich deje. Ak chceme mať pozorné, taktné a dobre vychované deti, potrebujeme najprv poriadne zapracovať na svojich dospeláckych postojoch. Vráťme sa teda k stolovaniu. Niečo nové sa naučíme a oprášime zabudnuté.

Pri stole sedíme prirodzene. Nohy nevykladáme na druhú stoličku alebo dokonca na stôl. Mali by sme si dať pozor na rozličné pazvuky – mľaskanie, sľkanie, štrngotanie príbormi... Lakte sa pri jedení držia vedľa tela, nemali by sme ich opierať o stôl. Príbor držíme na konci a nikdy ho počas jedenia neuložíme vedľa taniera. Vždy na tanier. Ak chceme jedlo prerušiť s tým, že ešte budeme pokračovať, príbor uložíme na tanieri do tvaru kríža. Po dojedení príbor uložíme vedľa seba šikmo cez tanier. Nezabudnime pochváliť hostiteľku alebo toho, kto jedlo pripravoval, lebo to je niekedy jediná odmena za ich námahu.

Na záver si pripomeňme príbeh z evanjelia o Márii a Marte. Marta usilovne pripravovala jedlo, lebo chcela, aby sa hostia u nich cítili dobre. Mária si sadla a počúvala Ježiša. A on pochválil... Hostia k nám prichádzajú pre príjemný čas, nie pre dokonalé stolovanie. Človek má vždy prednosť pred jedlom. (Dada Kolesárová)

Výkopávky v Jeruzaleme | pvh.com

Výskum potvrdil Bibliu

Elisabetta Boarettová, profesorka na izraelskom Weizmannovom vedeckom inštitúte v Rehovote minulý rok na základe kombinácie rádiokarbónových dát s meraniami atmosférického rádiokarbónu z letokruhov vytvorila chronológiu starovekého Jeruzalema. Toto omnoho presnejšie datovanie archeologických nálezísk podporuje mnohé kľúčové udalosti v Biblii v súvislosti s mestom. Štúdia odhalila, že Jeruzalem bol osídlený medzi 12. a 10. storočím a na západ sa rozšíril v 9. storočí pred Kristom. Našli sa aj dôkazy o zemetrasení a o zničení Babylončanmi. (Juraj Gradoš)

archív famosti Prešov-Sekčov

Požehnané ratolesti

Práve v deň Kvetnej nedele sa svätia ratolesti – v našich podmienkach najčastejšie bahniatka, jahňady, prípadne palmové listy. Sprítomňujú tým slávnostný Ježišov vstup do Jeruzalema a tých, ktorí mávali ratolestami a kládli mu ich pod nohy. Kňaz ich žehná, „aby všetci, ktorí z nich dostanú, získali od Boha ochranu duše i tela. Nech sú prameňom našej spásy a zdrojom tvojej milosti všade, kde budú uložené“. Staré vetvičky môžeme zakomponovať do váz alebo spáliť. (Richard Fučko)

wikimedia.org / D.jmueller

Pápežský plat

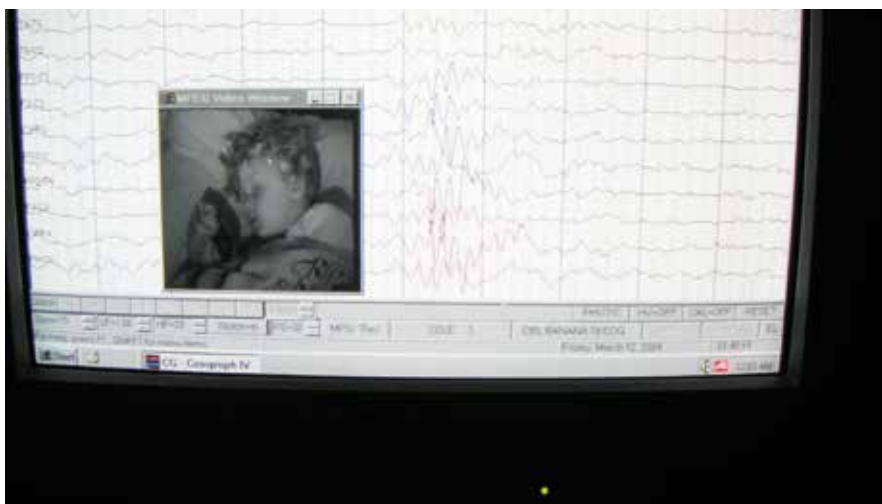
V rozhovore v minulom čísle ste sa mohli dozvedieť o tom, že plat gréckokatolíckeho kňaza na Slovensku je vo výške minimálnej mzdy. Vďaka svojej láskavej podpore cez portál www.dobrodinec.online sa aj vy podieľate na financovaní miezd našich duchovných, za čo vám veľmi pekne ďakujeme. Poďme však ďalej. Čo si myslíte, aký plat poberá samotný pápež? Možno sa tomu budete čudovať, ale pápežovi nie je čo závidieť.

Nasledujúca otázka je teda jednoduchá, koľko eur pápež zarába? Svoje odpovede nám zasielajte na mail: inzercia@casopisslovo.sk. (Miroslav Chorenžák)

Kolotoč svetla

20. apríla spustíme paschálny kolotoč – znamená to, že každý deň v týždni bude malá Veľká noc, malá nedeľa. Toto obdobie sa nazýva Svetlý týždeň. Počas 4. – 5. storočia sa slávenie Paschy predĺžilo z jedného dňa na celý týždeň. Je to akoby vyváženie Veľkého (strastného) týždňa k Veľkej noci. Spievame na svätej liturgii menlivé časti okrem prokimenú, aleluja a čítaní ako v deň Paschy vrátane spevu *Ktorí ste v Krista pokrstení*. Cárské (a niekde aj diakonské) dvere sú celý čas otvorené – symbolizujú otvorený raj. Ak sa v tomto období koná pohreb, kňaz je oblečený v kompletných rúchach bielej (svetlej) farby a mnohé texty z bežného pohrebu sú nahradené paschálnymi spevmi. Aj všetky požehnania kňaz udeľuje s ručným krížom.

Každý deň sa posúvame o liturgický hlas ďalej – niečo, čo sa deje na týždňovej báze, hlas sa posúva každú nedeľu, sa teraz točí dennodenne – v pondelok máme 2. hlas, v utorok 3. hlas... až v sobotu zakončíme posledným 8. hlasom, vychádzajúc 7. hlas a v nedeľu znova 1. hlas. Liturgický život sa zrazu spomalí a vstúpime do prípravy na Turíce. (Richard Fučko)

wikimedia.org / Jemaleddin Cole

30 sekúnd pred smrťou

Otázka smrti trápi človeka odnepamäti. Pre vedcov je smrť človeka záhadou, ktorá sa zdá z etického hľadiska ťažko skúmateľná. Podľa portálu LADBible došlo počas vyšetrenia známeho ako elektroencefalogram (EEG) k úmrtiu 87-ročného pacienta trpiaceho epilepsiou na infarkt. Vďaka tomu mohli vedci priamo zaznamenať aktivity mozgu po tom, čo mu prestalo biť srdce. „Prostredníctvom generovania oscilácií, ktoré sa podieľajú na obnovovaní spomienok, si mozog tesne pred smrťou možno naposledy pripomína dôležité životné udalosti,“ uviedol vedúci autor štúdie, doktor Ajmal Zemmar. Išlo však o ojedinelú možnosť výskumu. Podobné gama oscilácie vedci zistili aj u potkanov. Toto zistenie môže mať aj priamy dosah na stanovenie smrti, a teda aj darčovstva orgánov. (Juraj Gradoš)

Nazaret

Leží medzi Stredozemným morom a Genezaretským jazerom v nadmorskej výške 350 – 500 m n. m... Vzdialený asi 36 km od Haify, 30 km od Tiberiasu a 9 km od vrchu Tábor. Mesto sa rozprestiera uprostred zvlnenej krajiny pohoria Harej Nacrat (Nazaretské hory), ktoré južne od mesta vystupuje prudkým terénnym zlomom z rovinatej Jezraelskej nížiny. Je to krásna a úrodná oblasť, preto je právom nazývaná Kvet Galiley.

Popri pestrej prírode a bohatstve plodín, ktoré môžeme vidieť denne na mestskej tržnici, tu spoločne nažíva aj pestrá paleta kresťanských cirkvi: rímskokatolícka, pravoslávna, gréckokatolícka, arménska, anglikánska, koptská, maronitská, baptistická a ďalšie s príslušným množstvom cintorínov. Zodpovedá im aj množstvo kláštorov, chrámov, mešít a cirkevných i štátnych skál. Ulice sú pretkané hotelmi a ubytovaním pre pútnikov.

Cez Nazaret viedla starobylá obchodná cesta karaván z Egypta do Damasku.

Archív Mariána Gavendu

Za čias Ježiša Krista bol Nazaret bezvýznamnou obcou, mal asi 200 – 300 obyvateľov, ktorí nemali najlepšiu povesť (počas babylonskej okupácie sa premiešali s inými etnikami), čo prezrádza aj hanlivá narážka Natanaela v Jánovom evanjeliu: „Môže byť z Nazareta niečo dobré?“ (Jn 1, 46). Boh si však vyvolil práve túto bezvýznamnú usadlosť za miesto, kde žila Panna Mária, svätý Jozef a kde v zázračnej udalosti Zvestovania počala Božieho Syna. Podľa svedectiev evanjelií sa Svätá

rodina z Egypta vrátila do Nazareta (Mt 2, 23), Ježiš Kristus tu prežil detstvo i dospievanie (Lk 2, 40 – 52). Keď neskôr v tamojšej synagóge prečítal a vysvetlil Izaiášovo proroctvo, obyvatelia mestečka ho rozhorčene vyhnali z mesta (Lk 4, 16 – 30) a Ježiš odišiel do Kafarnaumu (Lk 4, 31). (spracované podľa knihy Mariána Gavendu *Zem, po ktorej kráča Boh*)

MÁJ ŠTVRTOK

1 PROROK JEREMIÁŠ

Kto počúva moje slovo a verí tomu, ktorý ma poslal, má večný život a nepôjde na súd, ale prešiel zo smrti do života. (Jn 5, 24)

Na každom pohrebe počúvame toto slovo, zamýšľame sa nad ním, kráčame s ním dobrovoľne v pohrebnom sprievode odprevádzajúc zosnulého na miesto jeho pozemského odpočinku. Nie tak dávno nútli ľudí kráčať v prvomájových sprievodoch a niesť rôzne heslá oslavujúce režim. Režim už dávno pominul, ale Kristovo slovo ostáva večne a znie jasne: „Kto počúva a verí ...“ Znamená to nielen počúvať Božie slovo, ale ho aj uskutočňovať vo svojom živote. Bolo by málo počúvať, ale nežiť ho, a zasa ako by som vedel žiť, keby som ho nepočul. Nech ma cieľ nášho života – večnosť s Bohom – pobáda k tomu, aby som svoj jedinečný život prežil s Bohom tak, aby som svojim životom už tu na zemi svedčil a zároveň potvrdil, že aj ten večný chcem prežiť iba s ním.

Liturgia: Sk 4, 23 – 31, zač. 12; Jn 5, 24 – 30, zač. 16; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); menlivé časti z Nedele o Tomášovi (HS: 233; PZ: 199; HP: 214)

MÁJ PIATOK

2 SVÄTÝ ATANÁZ VELKÝ

Lenže vy nechcete prísť ku mne, aby ste mali život. (Jn 5, 40)

Ešte len niečo pred vyše týždňom sme slávili slávne Kristovo Vzkriesenie – Nedeľu Paschy, plný radosti spievame tropár Paschy a navzájom sa pozdravujeme: Christos voskres a otázka znie, ako sa to prejavilo a prejavuje na našom živote. Neskôr v 10. kapitole u evanjelistu Jána budeme čítať: „Ja som prišiel, aby mali život a aby ho mali hojnejšie.“ Boh zo svojej strany robí pre človeka všetko možné i nemožné, ale nezmôže nič, ak je moje srdce zatvorené zvnútra. Môžem sa zdraviť Christos voskres aj každý deň, ak to nie je on, na kom staviam, je to iba póza.

Liturgia: Sk 5, 1 – 11, zač. 13; Jn 5, 30b – 6, 2, zač. 17 (radové); Hebr 7, 26 – 8, 2, zač. 318; Mt 5, 14 – 19, zač. 11 (svätému); predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); tropár z Nedele o Tomášovi a Atanázovi; *Sláva*, kondak Atanázovi, *I teraz*, z Nedele o Tomášovi; prokimen, *Aleluja* a pričasten z Nedele

o Tomášovi, prípadne aj Atanázovi; zdržanosť od mäsa (HS: 233, 377; PZ: 199, 356; HP: 214, 372)

MÁJ SOBOTA

3 ODCHOD DO VEČNOSTI PREPODOBNEHO OTCA TEODÓZA

To som ja, nebojte sa! (Jn 16, 20)

Vždy ma fascinovalo, ako je možné, že učeníci sa zľakli, keď videli Ježiša kráčať po mori a bližieť sa k lodi. Veď práve od neho čakali záchranu, on mal byť ten, kto ich vyslobodí z tejto skúšky. Ale človek často ako ten apoštol Tomáš, ktorého týždeň dnes zakončujeme, neuverí, kým neuvidí, kým sa nedotkne. A pritom nás Ježiš Kristus cez toto slovo pozýva uveriť mu a uvidieť ho aj v nepredvídaných a nečakaných situáciách, ktoré nás v živote postretnú a píše ich život sám, aby sme práve v nich videli, že toto je Božia vôľa. A že to práve túto situáciu, kríž či bolesť a chorobu mi Boh posielal do cesty, ktorá mi má ešte viac ukázať na neho, ba že je to on sám. Len sa vtedy netreba báť, ale uveriť mu, že aj túto situáciu má pevne v rukách a pod kontrolou.

Liturgia: Sk 5, 21 – 33, zač. 15; Jn 6, 14 – 27, zač. 19 (radové); Hebr 13, 7 – 16, zač. 334; Mt 11, 27 – 30, zač. 43 (Teodózovi); predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); tropár z Nedele o Tomášovi a prepodobnému; *Sláva*, kondak prepodobnému, *I teraz*, z Nedele o Tomášovi; prokimen, *Aleluja* a pričasten z Nedele o Tomášovi a prepodobnému (HS: 233, 188; PZ: 199, 145; HP: 214, 139)

MÁJ NEDEĽA

4 TRETIA NEDEĽA PO PASCHE – O MYRONOSIČKÁCH

Mária Magdaléna a Mária Jakubova i Salome nakúpili voňavé oleje a išli ho pomazať. (Mk 16, 1)

Vždy, keď sa povie myronosičky, vybaví sa mi vôňa myra – charakteristická pre svojou silnú, a pritom príjemnú arómu. Spája sa mi so svätým krstom, keď je v našej východnej cirkvi spolu s krstom slávené sväté tajomstvo myropomazania, pri ktorom je používané toto biskupom požehnané myro. Aj myronosičky si nakúpili a niesli k hrobu práve takéto aromatické oleje, ktorým sa zvyklo balzamovať mŕtve telo v židovskom národe. Tým chceli vykonať skutok milosrdenstva, urobiť poslednú možnú vec pre Ježiša Krista, ktorého milovali. Aké bolo ich prekvapenie, keď zbadali kameň

odvalený a uvideli mladíka v bielom, ako im zvestuje radostnú zvesť o zmŕtvychvstaní. Zrazu boli tieto oleje, toto myro nepotrebné, zostalo kúpené, ale nepoužité. Kupovali ho zbytočne? Nie, u Boha sa počíta úmysel, chceli urobiť posledný dobrý skutok Ježišovi, a preto na nich Cirkev až do dnešných dní nezabúda, ale venuje im celý jeden týždeň v období po Pasche. Prečo? Možno práve preto, aby aj náš život bol Bohu milou, príjemnou vôňou ako to myro. Nech pôjdeme kamkoľvek a budeme robiť čokoľvek, u ľudí, ktorých budeme stretať, zostáva po nás príjemná vôňa. Nie po parfumoch alebo deodorantoch, ale po milých slovách a dobrých skutkoch nášho života. Nech sme celkovým zjavom i my myronosičkami či myronosičkami v tomto svete.

Liturgia: Sk 6, 1 – 7, zač. 16; Mk 15, 43 – 16, 8, zač. 69; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); menlivé časti z Nedele o myronosičkách (HS: 234; PZ: 200; HP: 216)

MÁJ PONDELOK

5 MUČENÍCA IRENA

Pane, pod', kým mi dieťa neumrie! (Jn 4, 49)

Kráľovský úradník sa mohol ľahko dopočuť, čo sa udialo v Káne Galilejskej na svadbe, predtým ako tam bol Ježiš. A práve preto v tejto hraničnej situácii, keď jeho syn zomiera, ide za Ježišom a prosí o synovo zdravie. Nedbá na karhavé slová Ježiša: „Kým nevidíte znamenia a divy...“, ale ide svoje: „Pane, pod', kým mi dieťa neumrie!“ Nástojí na tom, aby ho uzdravil, aby šiel s ním, ale keď ho Ježiš ubezpečí, že syn žije, uverí. Problém niekedy nie je uveriť, ale byť vďačný po vyplnení prosby k Bohu a nebrať to ako samozrejmosť. On uveril spolu so všetkými, ktorí s ním bývali. A čo ty, veríš v neho nielen ty, ale aj celý tvoj dom? Či mám Pána a jeho moc len ako eso v rukáve, keď už všetko ostatné zlyháva? Je to moja prvá či posledná voľba?

Liturgia: Sk 6, 8 – 7, 5a. 47 – 60, zač. 17; Jn 4, 46b – 54, zač. 13; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna)

na Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); menlivé časti z Nedele o myronosičkách (HS: 234; PZ: 200; HP: 216)

MÁJ 6 UTOROK SPRAVODLIVÝ A VEĽMI TRPEZLIVÝ JÓB

Boží skutok je veriť v toho, ktorého on poslal. (Jn 6, 29)

Páči sa mi, keď si aj počas roka si pripomíname starozákonné postavy, o ktorých počúvame v chráme len počas pôstu či na parémiách najväčších sviatkov. Jedným z nich je aj spravodlivý a veľmi trpezlivý Jób, ktorý prišiel o všetko – deti, statky, majetky, okrem svojej uštipačnej ženy, ktorá ho vyzvala prekliatť Pána za všetko, čo mu spôsobil, ale aj tak na Pána nezanevrel. Práve v kríze, kríži či bolesti sa ukáže, ako verím. A toto je Boží skutok – uveriť, aj keď „mi nejde karta“, keď to nejde podľa mojich plánov, keď to ide opačným smerom, ako by som chcel. A predsa dôverovať a veriť Bohu aj napriek tomu všetkému prináša tomuto svetu svätcov, ako bol spravodlivý a veľmi trpezlivý Jób. Vtedy je skúška správnosti správna, ak zostávam spokojný a plný dôvery v Boha práve v časoch nepohody a nepriazne.

Liturgia: Sk 8, 5 – 17, zač. 18; Jn 6, 27 – 33, zač. 20; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); menlivé časti z Nedele o myronosičkách a Jóbovi (HS: 234, 378; PZ: 200, 358; HP: 216, 375)

MÁJ 7 STREDA SPOMIENKA NA ZNAMENIE ÚCTYHDNÉHO KRÍŽA V JERUZALEME

Ja som chlieb života. Kto prichádza ku mne, nikdy nebude hladovať, a kto verí vo mňa, nikdy nebude žízniť. (Jn 6, 35)

Nájdite jedného človeka, ktorý by si nevybral túto možnosť – byť nikdy hladný, smädný. Už by nikdy nebolo treba chodiť každé ráno po čerstvý chlieb do malých obchodíkov alebo raz za týždeň do veľkého reťazca. To by bral každý. Ale Kristus tu hovorí o inom hlade a inom smäde. O tom životnom, existenčnom. Koľko ľudí chodí po svete vyhladnutých, vyprahnutých životom a často nevedia ako ďalej. Budúcnosť je jedine Ježiš! S ním nebudeš nikdy hladný ani smädný, ale budeš mať radosť a pokoj, ktoré ti tento svet nikdy nemôže dať.

Liturgia: Sk 8, 18 – 25, zač. 19; Jn 6, 35 – 39, zač. 21; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom);

menlivé časti z Nedele o myronosičkách (HS: 234; PZ: 200; HP: 216)

MÁJ 8 ŠTVRTOK APOŠTOL A EVANJELISTA JÁN TEOLÓG

Čo sme počuli, čo sme na vlastné oči videli, na čo sme hľadali a čoho sa naše ruky dotýkali, to zvestujeme: Slovo života. (1 Jn 1, 1)

„Milujte sa,“ hovoril často dnešný evanjelista a ako jediný prirodzenou smrťou zomrelý apoštol Ján svojim žiakom pri stretávaní sa pri lámaní chleba. A keď už boli namrzení, že stále opakuje iba toto, nech im povie ešte viac, čo hovoril Majster, povedal im: „Ja som nič iné od neho nepočul, iba toto!“ Aj my veriaci často hľadáme niečo viac, ba dokonca cestujeme za tým do Medžugoria, Lúrd, Fatimy či na iné pútnické miesta a Presväta Bohorodička ani tam nepovie niečo nové, čo by už nebolo skôr zjavené jej Synom. Sv. Ján mal špeciálnu skúsenosť s Ježišom, pretože ležal Pánovi na hrudi pri Poslednej večeri, akoby toho najviac počul a nabral oveľa viac ako ostatní. Môžeme mu teda dôverovať, že čo napísal vo svojom evanjeliu, v troch listoch a v Zjavení – Apokalypse, je vlastne zhrnutím všetkého toho, čo ohlasoval svetu spolu s ostatnými apoštolmi – slovo života!

Liturgia: Sk 8, 26 – 39, zač. 20; Jn 6, 40 – 44, zač. 22 (radové); 1 Jn 1, 1 – 7, zač. 68b; Jn 19, 25 – 27; 21, 24 – 25, zač. 61 (Jánovi); predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti z Nedele o myronosičkách a Jánovi Teológovi (HS: 234, 380; PZ: 200, 359; HP: 216, 378)

MÁJ 9 PIATOK PRENESENIE OSTATKOV MIKULÁŠA DIVOTVORCU DO BARI

Kto bude jesť z tohto chleba, bude žiť naveky. (Jn 6, 51)

My dnes vieme, ako to Kristus myslel: sytenie sa jeho telom a krvou nás môže priviesť do večného života. Ale práve svätý Mikuláš nám ukazuje nový rozmer tohto výroku. Ten, kto sa pravidelne syti telom a krvou Ježiša Krista, má taký prežiarový život, že na skutky, ktoré koná, budú pamätať mnohé generácie aj po jeho smrti. Nezachovala sa síce ani jediná jeho kniha, jediný jeho výrok, a predsa pri mene sv. Mikuláš ľudia na celom pamätajú na dobro, ktoré konal. A to dokázal – ako opisuje štvrtkový kondak – „pre svoj dôverný styk s milosrdným Bohom“.

Liturgia: Sk 8, 40 – 9, 19a, zač. 21; Jn 6, 48 – 54, zač. 23 (radové); Hebr 13, 17 – 21, zač. 335; Lk 6, 17 – 23a, zač. 24 (sv.); predobra-

zujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); menlivé časti z Nedele o myronosičkách a z Prenesenia ostatkov; zdržanlivosť od mäsa (HS: 234, 381; PZ: 200, 361; HP: 216, 380)

MÁJ 10 SOBOTA APOŠTOL ŠIMON HORLIVEC

Toto vám prikazujem: Aby ste sa milovali navzájom. (Jn 15, 17)

Zaujal ma prívlastok apoštola Šimona Horlivec. Zelóta. Wikipédia vysvetľuje, že zelóti (gr. horliví) boli „židovské spoločenstvo, ktoré sa prísne pridŕžovalo Mojžišovho zákona, no malo silné politické zafarbenie, na rozdiel od apolitickej pasivity farizejov, hlásalo ozbrojený boj. Aj ich pomenovanie svedčí o politickej netrepezivosti. Ako netrepezliví, horliví nečakali na nastolenie Mesiášovho pozemského panstva Božou vôľou...“ Horlivosť apoštola Šimona do boja Kristus premenil na horlivosť k láske. A tak i my máme pretransformovať svoju horlivosť všetkými možnými smermi na horlivosť v láske k Bohu a blížnemu. Dokonca to prikazuje.

Liturgia: Sk 9, 19b – 31, zač. 22; Jn 15, 17 – 16, 2, zač. 52 (radové); 1 Kor 4, 9 – 16, zač. 131; Mt 13, 54 – 58, zač. 56 (ap.); predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); menlivé časti z Nedele o myronosičkách a apoštolovi (HS: 234, 383; PZ: 200, 362; HP: 216, 381)

MÁJ 11 NEDEĽA ŠTVRTÁ NEDEĽA PO PASCHE – O PORAZENOM BLAŽENÝ HIEROMUČENÍK VASIL HOPKO

Vstaň, vezmi si lôžko a choď! (Jn 5, 8)

Až príliš veľa paralel dnešného velikána našej Cirkvi bl. Vasiľa Hopka a porazeného z dnešného evanjelia. Bezmenný porazený bol chorý tridsaťosem rokov. Nevedel sa hnúť ani nemal nikoho blízkeho pri sebe. Bl. Vasiľ mal rok, keď prišiel o otca, ktorého zasiahol blesk, keď počas búrky rozháňal mraky zvonmi vo zvonici. Ako sedemročný prišiel k strýkovi na faru do Olšavice. Mama, ktorá odišla do USA za prácou, ho podporovala v štúdiách, pričom mala túžbu, aby prišiel za ňou a stal sa kňazom pre exarchát v Pittsburghu. No cesta do Ameriky bola zahataná viacerými ochoreniami i pobytom v nemocnici, aby sa Boh mohol osláviť v jeho živote tu na Slovensku. Aj jeho vyzval Kristus podobne ako ochrnutého z evanjelia: Vstaň, vezmi si lôžko a choď! Ako novokňaz bol poslaný do Prahy

k chudobným a študentom, potom pôsobil v Prešove ako špirituál v seminári, učiteľ na prešovských školách a tajomník bl. Gojdiča, aby bol neskôr ako profesor pastorálky a morálky a redaktor časopisu Blahovistník vymenovaný za pomocného biskupa pre Prešov. Hoci neslúžil ako pomocný biskup medzi veriacimi dlho, Boh si ním poslužil a dovolil mu trpieť za vieru – vzali ho do väzenia. Hoci sa nedožil rehabilitácie, je nám vzorom a dnes už aj mocným príhovorcom, aby sme aj my s Božou pomocou naplňali Kristove slová: Vstaň, vezmi si lôžko a choď.

Liturgia: Sk 9, 32 – 42, zač. 23; Jn 5, 1 – 15, zač. 14, (radové); 1 Pt 4, 12 – 5, 5, zač. 67; Lk 12, 32 – 40, zač. 67 (hieromuč.); predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); tropár tretieho hlasu, *Sláva kondak triódy; I teraz kondak Paschy; prokimen, Aleluja* a pričasten z triódy a hieromučeníkovi (HS: 236, 384, 192; PZ: 203, 364; HP: 218, 383)

MÁJ 12 PONDELOK BISKUPI EPIFANIOS A GERMANOS

Pane, a ku komu by sme išli? Ty máš slová večného života... (Jn 6, 68)

Po zakončení Ježišovej reči o Eucharistii mnohí skonštatovali, že je to silná reč, a opustili ho. Sv. Peter to povedal za nás všetkých, ktorí sme si už prešli hocičím, vyskúšali všeličo, hľadali kade-tade, pokúsili sa o to i ono, a nič nám neprineslo pokoj a radosť do srdca. Až život s Kristom a v Kristovi. Napriek tomu, že si to uvedomujeme a chápeme, vždy sa nájde chvíľa nepozornosti, ktorú zlý využije a zlanári nás na scestie, aby sme si znova a znova uvedomili, že nikde nie je tak dobre ako s Bohom. Len mnoho ľudí to ešte nevie a nechápe. A preto sme tu my, ktorí máme s Pánom skúsenosť, aby sme svojím životom svedčili o ňom a živote s ním.

Liturgia: Sk 10, 1 – 16, zač. 24; Jn 6, 56 – 69, zač. 24; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); menlivé časti z Nedele o porazenom (HS: 236; PZ: 203; HP: 218)

MÁJ 13 UTOROK MUČENICA GLYKÉRIA A Židia ho cez sviatky hľadali a hovorili: „Kdeže je?“ (Jn 7, 11)

A sú aj takí, ktorí ho hľadajú zo zisťných dôvodov. Ako napríklad Herodes, aby videl zázrak, alebo ako zástup ľudí na púšti, aby sa telesne nasýtili. Mnohí ho hľadajú ako zaujímavý predmet na diskusiu, ako

Aténčania, ktorí chceli počuť od sv. Pavla o novom učení, ale veľmi rýchlo to u nich „spľaslo“. Odpovedz si dnes na otázku: „Prečo hľadám Ježiša Krista ja? Takisto zo zisťných dôvodov či kvôli emócii? Ježiš naschvál nechcel ísť na sviatky, aby nechal ľudí sláviť ich v chráme a premýšľať nad tým, prečo ho vlastne hľadajú. Vezmi si i ty dnes chvíľu voľna, stíš sa a zamysli nad tým, prečo ho hľadáš a čo od neho očakávaš.

Liturgia: Sk 10, 21 – 33, zač. 25; Jn 7, 1 – 13, zač. 25; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); menlivé časti z Nedele o porazenom (HS: 236; PZ: 203; HP: 218)

MÁJ 14 STREDA POLOVICA PÄŤDESIATNICE MUČENÍK IZIDOR Ja ho poznám, lebo som od neho a on ma poslal. (Jn 7, 29)

Myslím si, že polčas v hre má svoje významné miesto. Človek môže nielen pozbierať sily do druhej polovice, ale má čas zistiť, či ide správnym smerom, a zvoliť stratégiu, čo by sa ešte dalo urobiť. Tak sa to deje aj v polovici Veľkého pôstu, keď je v strede chrámu vystavený Kríž, aby sa človek posilnil a upriamil pohľad na cieľ. Tak je to aj dnes v polovici Päťdesiatnice, keď smerujeme od Vzkriesenia k zavŕšeniu dejín spásy a Kristus po vystúpení do neba a zasadnutí po pravici Otca zosiela Svätého Ducha. I my sa otvorme jeho pôsobeniu a nezabúdajme, že „bez neho, nemôžeme nič urobiť“. Napodobňujeme Ježiša Krista, denne ho spoznávame cez jeho slovo, aby sme vedeli, kto sme a že ním sme posielaní medzi ľudí tohto sveta.

Liturgia: Sk 14, 6b – 18, zač. 34; Jn 7, 14 – 30, zač. 26; predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti z Polovice Päťdesiatnice (HS: 238; PZ: 205; HP: 220)

MÁJ 15 ŠTVRTOK PREPODOBNÝ PACHOMIOS A Ježiš im zasa povedal: „Ja som svetlo sveta. Kto mňa nasleduje, nebude chodiť vo tmách, ale bude mať svetlo života.“ (Jn 8, 12)

Prvé slová pri stvorení sveta boli: „Buď svetlo!“ Komentár ku Knihe Genezis píše, že „pre moderného čitateľa je problémom prvého dňa svetlo jestvujúce pred stvorením slnka“, ktoré bolo stvorené až na štvrtý deň. Dnes to pomenoval sám Kristus veľmi jasne. To on je tým svetlom sveta. A len ním osvetľovaný človek bude mať svetlo života potrebné v tomto rozhádanom, vojnami sužovanom a mnohými nepokojmi posti-

hovanom svete. Aké veľké ubezpečenie, ale aká veľmi slabá odpoveď z našej strany, keď ešte stále nesvietime ani len ako mesiac na oblohe.

Liturgia: Sk 10, 34 – 43, zač. 26; Jn 8, 12 – 20, 29 predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); menlivé časti z Polovice Päťdesiatnice; namiesto *Dôstojné* je sa spieva *Anjel zvestoval* a *Osvieť sa* (HS: 238; PZ: 205; HP: 220)

MÁJ 16 PIATOK PREPODOBNÝ TEODOR POSVÄTENÝ

A ten, ktorý ma poslal, je so mnou. Nenechal ma samého, lebo ja vždy robím, čo sa páči jemu. (Jn 8, 29)

Skúsenosť kňazov hovorí, že spolu s prijatím dekrétu biskupa prichádzajú aj milosti spojené s farnosťou či službou v Cirkvi. Ešte mocnejšie uistenie môže pociťovať každý veriaci o tom, že nie je na tomto svete sám. I keby sa všetci priatelia a rodina od neho odvrátili, má istotu, že Boh je s ním a nenechá ho samého. Koľko je dnes kresťanov, ktorí sú zaškrtnutím kolónok: krst, prvá svätá spoveď, sobáš presvedčení, že je to všetko, čo Boh od nich môže čakať a žijú si svoj vlastný život bez ohľadu jeho prikázania ani jeho slovo. Len vtedy môžem žiť v presvedčení, že je stále so mnou, keď robím všetko pre to, aby som sa mu páčil. Nie podlizavým spôsobom, falošne, ale úprimne, jednoducho, z lásky k nemu.

Liturgia: Sk 10, 44 – 11, 10, zač. 27; Jn 8, 21 – 30, zač. 30; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); menlivé časti z Polovice Päťdesiatnice; namiesto *Dôstojné* je sa spieva *Anjel zvestoval* a *Osvieť sa*; zdržanlivosť od mäsa (HS: 238; PZ: 205; HP: 220)

MÁJ 17 SOBOTA APOŠTOL ANDRONIK Každý, kto pácha hriech, je otrok. (Jn 8, 34)

Otrokárstvo, keď boli určití ľudia považovaní za podradných, hodných akurát vykonávať ťažké práce a drieť ako ťažné zviera, je už, vďaka Bohu, dávnou minulosťou. Dnes si to nevieme ani predstaviť. A predsa Kristus povie, že kto pácha hriech, je otrok. Veď predsa dnešný človek povie, že keď si robí, čo chce, cíti sa slobodný. A práve to je problém. Že len cíti, v skutočnosti je otrokom – tohto sveta, svojich vášní, svojho tela. Táto pravda sa ťažko počúva, ale Božie slovo nepustí: „Ak ostanete v mojom slove, budete naozaj mojimi učeníkmi, poznáte pravdu a pravda vás vyslobodí.“

Liturgia: Sk 12, 1 – 11, zač. 29; Jn 8, 31 – 42a, zač. 31; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); menlivé časti z Polovice Päťdesiatnice; namiesto *Dôstojné* je sa spieva *Anjel zvestoval* a *Osvieť sa* (HS: 238; PZ: 205; HP: 220)

MÁJ 18 NEDEĽA PIATA NEDEĽA PO PASCHE – O SAMARITÁNKE MUČENÍK TEODOT Z ANKYRY Daj sa mi napiť! (Jn 4, 8)

Keď má organizmus vody nedostatok, hrozia zdravotné problémy. Horšie sa vylučujú odpadové látky, znižuje sa sústredenosť, schopnosť regulácie telesnej teploty, ozývajú sa bolesti hlavy a znižuje sa športová výkonnosť. Už pri strate viac ako 1 – 2 % vody dochádza k zhoršeniu výkonu... Toto hovoria knihy a sami máme tú istú skúsenosť, keď sme smädní. To isté zažil Ježiš, keď čakal pri studni, aby sa napil. Jeho prosba spustila celú špirálu evanjelizácie, ohlásil dobrú zvesť. Jeho žiadosť smeruje ku každému z nás – chce sa napiť z nášho srdca, aby ho premieňal, aby sme už nikdy neboli smädní. Aby fungoval náš život, potrebujeme čerpať živú vodu, ktorú dáva Kristus. Skrze Svätého Ducha, ktorého zoslanie budeme onedlho sláviť, ale aj vo svojich sviatostiach, ktoré zveril Cirkvi. Buď plný živej vody, aby si ho ohlasoval ďalej, či už svojím životom alebo slovom, ako to urobila Samaritánka. Bez jej impulzu by ho dedičania nespoznali. Nezmeškaj ani ty príležitosť čerpať živú vodu a rozdávať ju ďalej. Možno práve dnes čaká niekto smädný práve na teba.

Liturgia: Sk 11, 19 – 26, 29 – 30, zač. 28; Jn 4, 5 – 42, zač. 12; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); menlivé časti z Nedele o Samaritánke a Polovice Päťdesiatnice (HS: 239; PZ: 206; HP: 221)

MÁJ 19 PONDELOK HIEROMUČENÍK PATRIK Vaším otcom je diabol a vy chcete plniť túžby svojho otca. (Jn 8, 44)

Už v 38. verši Kristus hovorí: „Aj vy robíte to, čo ste počuli od otca.“ A v 41. verši zasa: „Vy robíte skutky svojho otca.“ Až to vygradoval do jasnej reči, keď priamo pomenúva, že ich otcom je diabol. Kristus ide do priameho konfliktu, lebo inak sa už nedá. Toto priame slovo platí aj pre nás. Kto je твоjim otcom? Ak ti to nie je jasné, jednoznačnou odpoveďou sú naše skutky. A tie sa už vyvrátiť nedajú.

Liturgia: Sk 12, 12 – 17, zač. 30; Jn 8, 42 – 51, zač. 32; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); menlivé časti sú z Polovice Päťdesiatnice, namiesto *Dôstojné* sa spieva *Anjel zvestoval* a *Osvieť sa* (HS: 238; PZ: 205; HP: 220)

MÁJ 20 UTOROK MUČENÍK TALLELAIOS Veru, veru, hovorím vám: Prv ako bol Abrahám, Ja Som. (Jn 8, 58)

Aj vlastným deťom vravím: porovnávajte sa s lepšími, či už v učení, športe, či hudbe, aby ste napredovali, a nie s horšími, aby ste vynikali a zároveň sa uspokojili, že ste najlepší, a začali stagnovať. Problémom Židov bolo, že si mysleli, že vybrali najťažší kaliber, aký mohli, na porovnanie s Ježišom: Abraháma. Ich problémom však bolo, že nevedeli, že idú porovnávať človeka s Bohom, ktorý v jednej vete nielen určil vek Abraháma i svoj, ale sa aj hneď predstavil tým slávnym menom, ktoré bolo zjavené už Mojžišovi v kriu. Hovorí sa, že vždy, keď sa pozriete na slnko, všetky tieň padnú za vás. Keby sme aj my mali neustále na pamäti, kto je naším Bohom, aký mocný, veľký, koľkých trápení a strachov by sme sa zbavili.

Liturgia: Sk 12, 25 – 13, 12, zač. 31; Jn 8, 51 – 59, zač. 33; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); menlivé časti sú z Polovice Päťdesiatnice, namiesto *Dôstojné* sa spieva *Anjel zvestoval* a *Osvieť sa* (HS: 238; PZ: 205; HP: 220)

MÁJ 21 STREDA ZAKONČENIE POLOVICE PÄĎDESIATNICE APOŠTOLOM ROVNÍ KONŠTANTÍN A HELENA Je tu chlapec, ktorý má päť jačmenných chlebov a dve ryby. Ale čo je to pre toľ- kých!? (Jn 6, 9)

Náš problém je, že vždy chceme maximum od druhých a niekedy aj od seba. A potom rezignujeme ako apoštol Andrej, ale čo je to pre druhých, keď už predsa len našli chlapca s piatimi chlebmami a dvoma rybami. Keď Ježiš videl ich snahu, náznak, túžbu aspoň niečo urobiť a ponúknuť aj to málo, povie: „Usaďte ľudí!“ a koná veľký zázrak. Ani od nás nežiada hotové odpovede, maximálne nasadenie, ale hľadá snahu ponúknuť aspoň to, čo môžeme, ostatné doplní a zavíši on. Aj sv. Konštantín so svojou matkou Helenou robili, čo mohli. Mali moc, tak

zastavili krviprelievania a prenasledovanie kresťanov, budovali nové chrámy, sv. Helena našla sv. Križ. Takisto robili len to, čo mohli, a ostatné zavíšil Pán. Dnes si ich uctievať ako apoštolom rovných. Ponúkame Bohu aj my to málo, čo máme – svoje srdce. Po ničom inom netúži. Pre nás sa to zdá málo, pre Boha všetko.

Liturgia: Sk 13, 13 – 24, zač. 32; Jn 6, 5 – 14, zač. 18 (radové); Sk 26, 1 – 5, 12 – 20, zač. 49; Jn 10, 1 – 9, zač. 35b (sv.); predobrazujúce antifóny a blaženstvá; tropár z Polovice a svätým, *Sláva kondak svätým, I teraz kondak z Polovice, prokimen, Aleluja* a pričasten z Polovice a svätým; namiesto *Anjel zvestoval* sa spieva 9. irmos z Polovice (HS: 238, 184; PZ: 205, 140; HP: 220, 135)

MÁJ 22 ŠTVRTOK MUČENÍK BAZILISK Vy však hovoríte: „Vidíme.“ A tak váš hriech ostáva. (Jn 9, 41)

Koľko ľudí povie: „Ja sa nespovedám, lebo nemám žiadne hriechy.“ Svätí otcovia učia, že vidieť vlastné hriechy je veľmi ťažké. Tomu, kto vraví, že nemá hriechy, treba pripomenúť, že len ťažko vníma človek zlý vzduch v izbe, ak je v nej dlhý čas. Časom privykne. Až keď príde niekto zvonku a spozná, aký zlý vzduch je vnútri, uteká von, aby sa nadýchal. Ako je dobré a zdravé pravidelne doma vetrať, tak je dobré a zdravé duchovne vetrať v našom vnútri. Len človek tvrdého srdca môže potom povedať, že vidí, keď je zjavné, že je slepý a jeho hriech ostáva. Nechajme sa oslepovať Božou láskou každý deň, aby sa už skončilo to naše bohorovné videnie.

Liturgia: Sk 14, 20b – 27, zač. 35; Jn 9, 39 – 10, 9, zač. 35a; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); menlivé časti z Nedele o Samaritánke (HS: 239; PZ: 206; HP: 221)

MÁJ 23 PIATOK PREPODOBNÝ VYZNÁVAČ MICHAL

Otec ma preto miluje, že ja dávam svoj život, a zasa si ho vezmem. Nik mi ho neberie, ja ho dávam sám od seba.
(Jn 10, 17 – 18)

Hovorí sa, že deti sa rodia ako egoisti a rodičia majú celé detstvo na to, aby z nich vychovali altruistov – namiesto na seba myslieť na druhých. Vraj keď sa to dieťa nenaučí v detstve, bude celý život egoistom. Život sám potvrdzuje axiómu: milovať a byť milovaný je najvyššie šťastie v živote. Kristus sám je toho nádherným príkladom

vo vzťahu s nebeským Otcom. Aj dnes vo svojom slove nás učí, ako správne žiť. Silvano Fausti to pomenúva presne: „Preto je milovaným Synom, dokonale naplnením Otcovej lásky.“ Dáva svoj život nezištne, sám od seba, ako sme sa presvedčili pred takmer štyridsiatimi dňami, keď sme prežívali jeho utrpenie, agóniu na kríži, ktorá priniesla slávne vzkriesenie a život.

Liturgia: Sk 15, 5 – 34, zač. 36; Jn 10, 17 – 28a, zač. 37; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); menlivé časti z Nedele o Samaritánke; zdržanlivosť od mäsa (HS: 239; PZ: 206; HP: 221)

MÁJ SOBOTA

24 PREPODOBNÝ SIMEON

Ja im dávam večný život. Nezhynú nikdy a nik mi ich nevytrhne z ruky. (Jn 10, 28)

Tieto slová silno pripomínajú slová z nedele, keď Kristus hovorí Samaritánke pri studni: „Ale kto sa napije z vody, ktorú mu ja dám, nebude žižniť naveky. A voda, ktorú mu dám, stane sa v ňom prameňom vody prúdiacej do večného života.“ (Jn 4, 14) Nikto a nič nám nemôže dať večný život okrem Ježiša Krista! Toto potrebujeme pochopiť a prijať za svoje, a neutiekať sa k rôznym bôžikom, nech už budú akokoľvek zaujímaví, pretechnizovaní a všeličím poozdobovaní. Stále to len bude ďalšia pasca zlého, ako nás odvieť od toho, ktorý jediný dáva večný život. Slová sv. Augustína sú preto vždy aktuálne: „Nespokojné je naše srdce, Pane, kým nespočinie v tebe.“

Liturgia: Sk 15, 35 – 41, zač. 37; Jn 10, 27 – 38, zač. 38; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); menlivé časti z Nedele o Samaritánke (HS: 239; PZ: 206; HP: 221)

MÁJ NEDEĽA

25 ŠIESTA NEDEĽA PO PASCHE – O SLEPOM TRETIE NÁJDENIE HLAVY JÁNA KRSTITEĽA

A povedal mu: „Chod', umy sa v rybníku Siloe,“ čo v preklade znamená: Poslaný. On šiel, umyl sa a vrátil sa vidiaci. (Jn 9, 7)

Slepý človek je totálne závislý od pomoci druhých. Jasné, ak má niečo zautomatizované, vie to naspamäť urobiť aj sám. Ale ak nepozná terén, hrozí mu pád, ak nie zranenie. Kristus urobil blato, potrel ním oči slepeho a poslal ho umyť sa do rybníka Siloe. Slepý nelamentuje, ako tam pôjde, neprosí nikoho o pomoc. Tak veľmi túži

vidieť, že riskuje pád a zranenie. Prekvaňuje ho, ako dokázal ísť na nové miesto bez toho, aby videl. Kristus takto „naslepo“ posielal aj nás na nové miesta, na ktorých sme nikdy neboli, aby sme najprv my videli jeho veľké diela a potom cez veľké diela, ktoré sami zažijeme, videli aj iní. Potrebne je len jedno – uveriť. Treba mať v srdci veľkú túžbu vidieť a chcieť vidieť tie veľké diela, ktoré má Pán pre teba pripravené. Nech svojim životom ukazujeme svetu to, čo sme dnes spievali v kondaku o slepom: „Ty jediný si svetlo všetkých, čo prebývajú v temnotách.“

Liturgia: Sk 16, 16 – 34, zač. 38; Jn 9, 1 – 38, zač. 34 (radové); 2 Kor 4, 6 – 15, zač. 176; Mt 11, 2 – 15, zač. 40 (sv.); predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); menlivé časti z Nedele o slepom a Jánovi (HS: 241, 155; PZ: 208, 109; HP: 224, 110)

MÁJ PONDELOK

26 APOŠTOL KARPOS

Neuvedomujete si, že je pre vás lepšie, ak zomrie jeden človek za ľud, a nezhynie celý národ. (Jn 11, 50)

Koľkokrát máme skúsenosť, že zlo, ktoré sa nám či našim blízkym udialo, Boh nakoniec obrátil na dobro. I keď sa to nezdalo a chcelo to čas. Aj v tomto prípade Kajfáš vyriekol proroctvo, ktoré malo a stále má nedozeriace dôsledky nielen pre celý izraelský národ, ale i pre pohanov. Je dobré, že to dnes vieme a môžeme sa z toho poučiť. V čase nepriazne a v čase, keď sa nám zdá, že sa proti nám obrátil celý svet, byť presvedčený o tom, že Boh má náš život pevne v rukách a aj zlo, ktoré sa v našom živote práve deje, vie obrátiť v dobro. Mať v ňom istotu, akú mal aj včerajší slepec, keď sa na Ježišovo slovo, stále slepý, šiel umyť do rybníka Siloe.

Liturgia: Sk 17, 1 – 15, zač. 39; Jn 11, 47 – 57, zač. 40; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); menlivé časti z Nedele o slepom, bez kondaku Paschy (HS: 241; PZ: 208; HP: 224)

MÁJ UTOROK

27 HIEROMUČENÍK TERAPONT

Veru, veru, hovorím vám: Ak pšeničné zrno nepadne do zeme a neodumrie, ostane samo. Ale ak odumrie, prinesie veľkú úrodu. (Jn 12, 24)

Každý rok sa to deje znovu a znovu. Berieme automaticky, že sa na jar sadí a seje, aby bola úroda. Nebolo by z nej však nič,

keby si zrno povedalo: „Neodumriem, veď ja chcem predsa žiť!“ Až keď odumrie, prináša nový život. Kristus vzťahuje túto pravdu z prírody na seba a my vieme, akú to prinieslo úrodu. Obrovskú v každom ohľade. Problémom však je, že málo na to pamätáme a ešte menej si berieme príklad do života. Často sme ako tie zrná, ktoré si povedali: „A just neodumriem, prečo práve ja by som mal/-a...“ Nechápeme, že práve toto prináša do nášho života plnosť.

Liturgia: Sk 17, 19 – 28a, zač. 40b; Jn 12, 19 – 36a, zač. 42a; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); menlivé časti z Nedele o slepom, bez kondaku Paschy (HS: 241; PZ: 208; HP: 224)

MÁJ STREDA

28 ZAKONČENIE PASCHY PREPODOBNÝ NIKITA

Lebo ľudskú slávu mali radšej ako Božiu slávu. (Jn 12, 43)

Dnes zakončujeme najväčší sviatok cirkevného roka – svätú Paschu, ale jej dobrú zvesť o vzkriesenom Kristovi, na ktorom stojí celá naša viera, nesme ďalej, aj keď sa prestávame pozdravovať Christos vzkresie. Teraz príde šedá každodennosť a práve tam má znieť z našich životov a slov radosť z viery v Ježiša Krista, aby svet uvidel a uveril. Aby sme sa nedali strhnúť svetom ako židia, ktorí „ľudskú slávu mali radšej ako Božiu slávu“. Je smutný pohľad na kresťana, ktorý nemá zrak upretý na Krista. A práve zajtrajší sviatok nám to znovu pripomenie: byť nohami na zemi, ale srdcom a duchovným pohľadom v nebi, kde je náš domov. A Kristus odchádza pripraviť nám miesto.

Liturgia: Sk 18, 22 – 28, zač. 41; Jn 12, 36 – 47, zač. 43; úvod ako v samotný deň Paschy; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným pripivom); tropár 5. hlasu, Sláva kondak o slepom, I teraz

Ikona svätého Nikity, Nanebovstúpenia Pána | J. Paul Getty / rawpixel.com

kondak Paschy. Prokimen, *Aleluja* a pričasten z Nedele o slepom. Namiesto *Dôstojné* je sa spieva *Anjel zvestoval*; prepustenie s krížom; po skončení liturgie sa odkladá plaščenica (HS: 241, 229; PZ: 208, 194; HP: 224, 209)

MÁJ 29 ŠTVRTOK NANEBOVSTÚPENIE NÁŠHO PÁNA, BOHA A SPASITEĽA JEŽIŠA KRISTA

Zdvihol ruky a požehnal ich. Ako ich žehnal, vzdialil sa od nich a vznášal sa do neba. Oni sa mu klaňali a s veľkou radosťou sa vrátili do Jeruzalema. Stále boli v chráme a velebili Boha. (Lk 24, 50 – 53)

Keď sa s nejakým človekom, s ktorým mi je dobre a ktorého mám rád, lúčim a viem, že sa nevráti, smútim, ak nie rovno plačiem. Mám dojem, že dnešný prikázaný sviatok má v sebe zopár paradoxov: Kristus odchádza do neba, ale neopúšťa nás. Vzniesol sa do neba, a učeníci sú napriek tomu plní radosti. Aj dnešný kondak niektoré spomína: „Splnil si svoje poslanie na zemi – a zjednotil si ľudí s nebešťanmi, Kriste. – Slávne si vystúpil na nebesá. – Ale nás si neopustil. – Ostal si s nami, čo ťa milujeme, ako si sľúbil: – Ja som s vami! Kto teda proti vám!?“ To je Božia logika, na tú sme s ľudskou logikou krátky. Keď sa to tak vezme, život veriaceho človeka je takisto plný paradoxov a dnešný sviatok nám to dokazuje. Apoštoli ukazujú, ako to má byť: veriaci, ktorý žije tu na zemi radostne, v spoločenstve ostatných

veriacich má žiť nohami pevne na zemi, starať sa o potreby blížnych, ale myslou, srdcom a duchovným zrakom hľadá už hore – tam, kde je jeho domov, kam smerujeme každú minútu nášho pozemského života v plnom vedomí, že nie sme sami. Postoj Presvätej Bohorodičky zostáva pre nás všetkých exemplárny: „Postoj Márie je vždy postojom modlitby. Ona sa nepozerala na ikone sviatku hore, ale na Cirkev, aby jej pripomínala nutnosť bdelosti, modlitby – apoštolom i nám všetkým.“ V očakávaní Pánovho návratu, ako píše apoštolský exarcha v Grécku Manuel Nin.

Liturgia: Sk 1, 1 – 12, zač. 1; Lk 24, 36 – 53, zač. 114; menlivé časti z nanebovstúpenia; **myrovanie; prikázaný sviatok** (HS: 243; PZ: 210; HP: 225)

MÁJ 30 PIATOK PREPODOBNÝ IZÁK

Ja som cesta, pravda a život. (Jn 14, 6)

Nie tak dávno bola veľkým hitom v domácnostiach tzv. káva tri v jednom. Každý sa predbiehal, aby ju mal doma, ale nedalo sa to rovnať čerstvo pomletej káve. Aj pri spotrebičoch platí zásada, že čím samostatnejší spotrebič, tým lepšie. No zjavne pri Bohu to neplatí, dnes ti Ježiš Kristus ponúka samého seba ako komplexný balík pre tvoj, keďže sám je tým životom v plnosti a hojnosti. Veď práve preto prišiel, aby sme mali život a mali ho hojnejšie. On je tou jedinou nemennou večnou pravdou, ktorá sa nikdy nemení.

Liturgia: Sk 19, 1 – 8, zač. 42; Jn 14, 1 – 11a, zač. 47; predobrazujúce antifóny a blažen-

stvá (alebo prvá a druhá antifóna sviatku a tretia každodenná s pripivom sviatku); vchod: ... čo si slávne vstúpil na nebesia...; ostatné menlivé časti z Nanebovstúpenia; zdržanlivosť od mäsa (HS: 244; PZ: 211; HP: 226)

MÁJ 31 SOBOTA APOŠTOL HERMAS

Ak ma milujete, budete zachovávať moje prikázania. (Jn 14, 15)

Niet ničoho na svete, čo by nevedel prekonať milujúci pre svoju milovanú. A tak to je aj v kresťanstve. A ako vraví známa reklama: „Keď ju miluješ, nie je čo riešiť!“ Dnes sa mnohí vyhovávajú na to, že Božie i cirkevné prikázania sú ťažké a staromódne. Ale sv. Ján v prvom zo svojich listov napísal: „Lebo láska k Bohu spočíva v tom, že zachovávame jeho prikázania. A jeho prikázania nie sú ťažké.“ (1 Jn 5, 3) Základnou otázkou je, či som zamilovaný alebo nie som. Ak nie som, je mi všetko ťažké, a môžu mi dávať rôzne pádne argumenty. Ale ak som, ani ten najväčší protiargument ma neodradí od toho, aby som miloval svojho Pána a nasledoval ho, hoci by to bolo „cez hory i cez oheň...“

Liturgia: Sk 20, 7 – 12, zač. 43; Jn 14, 10b – 21, zač. 48; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna sviatku a tretia každodenná s pripivom sviatku); vchod: ... čo si slávne vstúpil na nebesia...; ostatné menlivé časti z Nanebovstúpenia; zdržanlivosť od mäsa (HS: 244; PZ: 211; HP: 226)

Peter Lach

PRE MUŽA

Vstupujeme do prežívania udalostí Veľkého týždňa, keď Pán Ježiš chce s nami prejsť cestou zo smrti do života. Podobne ako Mojžiš prešiel cez Červené more spolu s Izraelitmi z egyptského otroctva, aj nás chce Pán Ježiš vyslobodiť z otroctva hriechu. Počul som raz príbeh, v ktorom sa rozprávali traja chlapi o tom, akých vplyvných ľudí poznajú ich otcovia, vďaka ktorým dokážu mnoho vecí vybaviť. Jeden z nich povedal: „Môj ocko pozná Boha, a ten dokáže vybaviť všetko!“ Ježiš sa pred plnením Božej vôle nezastavil, do centra pozornosti nedal rany, hriechy, ale lásku Otca, a to mu dodávalo silu a odvahu plniť Božiu vôľu. Človek často zápasí s rôznymi útokmi, vlastnými ranami, hriechmi a možno si niekedy povie, že ísť ďalej nemá zmysel. Pozrime sa v týchto dňoch na svoj život, na všetko, čo potrebujeme zmeniť. Nehľadajme vinníka, ale upriamme svoj zrak na Pána. Mojžiš, Jozue a mnohí iní dokázali robiť prechod preto, lebo bol s nimi Boh. Vstaňme s Kristom zo všetkých pádov, pozdvihnime zrak na neho a v dôvere Otca kráčajme od hriechu k milosti, od starého k novému, zo smrti do života, lebo on naozaj dokáže vybaviť všetko, predovšetkým našu spásu, ktorá je v ňom samotnom.

PRE ŽENU

Máme pred sebou dni Veľkého týždňa. Možno sa nájdeme v obraze ženy, ktorá si hneď povie, „že to utieklo veľmi rýchlo“, či si odškrtneme zo zoznamu ďalší deň splnených odriekaní, alebo ozaj voláme spolu s jeruzalemskými deťmi „Hosana!“ Či už sa nachádzame v jednom z týchto obrazov, alebo nie, pre každú z nás platí pozvanie od Krista ísť s ním na Golgotu. Neprehlušme Pánov hlas nákupným zoznamom veľkonočných dobrôt v akcii alebo rozpisom umývania okien. Stíšme sa, zastavme sa a prijmime rozhodnutie ísť s ním a za ním, aj keď je späť s odhodlaním zanechať okovy hriechov, ktoré nosíme v srdci, či s odovzdaním akýchkoľvek pochybností o svojom manželstve, materstve či povolaní, s ktorými často zápasíme. Prijmime výzvu týchto dní, rozjímajúc nad Kristovým utrpením, vypratať špinu hriechu a očistiť svoje srdcia, aby sme v nich začuli Boží hlas a jeho volanie. Vchádzame teda do udalostí Veľkého týždňa a je len na nás, či sa budeme ako Izraeliti opúšťajúci Egypt obzerať späť na život v otroctve alebo dôverujúc Pánovi vkročíme suchou nohou cez more s pohľadom upreným na nebo. (Andrea a Patrik Maľarčíkovci)

Cesta do Emaus

Cesta dvoch apoštolov do Emaus, ktorú spomína vo svojom evanjeliu sv. Lukáš (24, 12 – 35), a ktorá sa v našich chrámoch číta na veľkonočný utorok, je nielen historickou skutočnosťou, ale i veľkým symbolom životného budovania nie dvoch, ale všetkých vyznavačov Evanjelia. Symbolizuje teda i našu životnú cestu.

Symbolizuje životný súmrak – podvečer, v ktorom sa uberáme, aby sme došli k svetlu večného života. Symbolizuje naše stretnutie so Spasiteľom, ktorého nepoznávame, ktorému často nerozumieme, ktorého nechceme pochopiť. Všetci sa ponáhľame do večných Emaus. Všetci sa tam uberáme so zármutkom a neistotou v duši.

Historické Emausy ležia západne od Jeruzalema, asi 2 a pol hodiny cesty pešky. Bol to dosť dlhý čas na to, aby si tí dvaja učeníci z Evanjelia cestou mnohé objasnili, uľavili, porozprávali sa i požalovali.

Našu vlastnú cestu do večných Emaus nemôžeme merať ani na hodiny, ani na kilometre. I na našej ceste nás sprevádza On. I nám sa dáva poznávať. I nám otvára svoje Písma. I pre nás láme chlieb Života. Ide len o to, aby sme ho pochopili a prijali, aby sme vedeli ako títo dvaja emauskí učeníci dôverne a zo srdca povedať: Pane, zostaň...

Mám rád tiché súmraky v ktoromkoľvek kraji. Velebné podvečery detstva mi nikdy nevymiznú z pamäti ani zo srdca. To bol čas, keď do rozjaseného bezstarostného detského hrania a zábavy zaznel starostlivý hlas otca alebo matky: Deti, podďte domov,

treba ísť spať... Nemá, ale vnútorne vždy živá ozvena tohto volania má dosiaľ verne sprevádzať životom ako pripomienka, že raz v onom poslednom živote súmraku zaznie volajúci hlas nebeského Otca, ktorý bude neodvolateľne volať k návratu do večného domova.

Myslím si, že tieto pocity by nás mali plne ovládať a nielen pri čítaní evanjelia na veľkonočný utorok. To bude naše priblíženie sa k večným Emausám, kedy ten, ktorý nás životom sprevádzal ako Spasiteľ, sa stane našim sudcom a odmeňovateľom. Pochopme to v jasnom a optimistickom svetle radostného veľkonočného sviatku. Nebojme sa vlastného životného súmraku, vlastného životného podvečera. Naučme sa odriekať a vyznávať: Pane, zostaň s nami... (Dr. Emil Korba, Slovo 1975/4, s. 7)

Pirohy

Lipkať pirohy v nedeľu dopoludnia nie je práve najrozumnejšie. Náboženské povinnosti, spánok do pol ôsmej, prípravy na návštevu, koláč, veď to všetci dobre poznáte. Aj neprezieravé sľuby však treba plniť, a keďže som už v sobotu vyčerpala víkendový prídel mäsa, do misy miesiča som nasypala kilo hrubej múky, rozklepla vajíčko, odmerala potrebné množstvo vody, štipku soli a zapla stroj. Rozhodne nie je dobrý nápad lipkať pirohy v čase, keď je jednoduchšie využiť recepty typu Eintopf, čiže všetko alebo takmer všetko nakrájať a nastrúhať do jedného hrnca a nechať „dôjsť“ za sprievodu nádhernej hudby tichého syčania poistky tlakového hrnca. Výskumy nielen amerických vedcov uvádzajú kuchyňu ako najnebezpečnejšie miesto na hádku. Je na mne, či zareagujem alebo prejdem niektoré poznámky a tvorivé nápady mojej najbližšej rodiny mlčaním. Tentoraz neodolal pokušeniu manžel. Ako hlavný sponzor našej spoločnej domácnosti si dovolil položiť hneď dve impertinentné poznámky: Či by som nemohla tie pirohy urobiť „mekčejšie“ a či som niekedy jedla pirohy so sušenými hruškami, ktoré robila jeho babka.

Po prvej otázke som sa urazila. Odpoveď na druhú bola, logicky, nie, no pre pokoj v dome som následne prvú otázku vyhodnotila ako rečnícku. Kým sa manžel venoval zušľachtovaniu svojho zovňajšku, zaparila som pár sušených hrušiek, zomlela ich a rozdelila na štvorčeky vláčneho cesta. Dcéra miluje pirohy so slivkovým lekvárom, my dvaja s bryndzou. Ešte sprážiť slaninku a hotovo!

Nedeľný obed sa niesol v pokojnej a uvoľnenej atmosfére. Level pirohov, aké varili naše babičky, možno raz dosiahnem aj ja. Dovtedy len spomienky... (Marta Gromošová)

Zamestnanec mesiaca

Jedna z nových rubrik mesačníka nesie názov *Svätý mesiac*. Náš liturgický kalendár je plný mien kresťanov, ktorí žili nielen v prvých storočiach, ale aj v minulom storočí, ktorých by sme dnešným jazykom vedeli označiť za zamestnancov mesiaca. V reči Cirkvi – svätými. Každý z nich sa vyznamenal pevnou vierou, neochvejnou nádejou a bláznivou láskou – aj preto sa niektorí nazývajú *blázní pre Krista*. Niektoré dni majú aj viacerých svätých, každého s jeho vlastným príbehom života s Bohom. Redakcia Slova vyberie stále jedného, ktorý v danom mesiaci oslavuje svoj sviatok, aby ho takto priblížila čitateľovi. Odporúčam si pozrieť aj svätého toho dňa, keď sa človek narodil, bol pokrstný, prípadne prijal nejakú inú sviatosť, a takto získa patróna kresťanského života, manželstva alebo aj kňazstva.

Zároveň je v dolnej časti krátky výber z nejakého dokumentu Magistéria Cirkvi – v tomto jubilejnom roku spoločne čítame útržky z buly pápeža Františka *Nádej nezahabuje*, ktorou ohlásil jubilejný rok a načrtnol jeho základné línie a ciele. Počas celého Jubilejného roka 2025 prečítame bulu až do konca, aj keď v skrátenje podobe. (Richard Fučko)

Pomôcky: Atala, Siä, Of, Ask, Kaa, All, Ea	Oteše	Uderila	Malá vila		Armádný telovýchov- ný klub	Darček	Psi zápach	Internat. Journal of Audiology	EČV Košíc	Autor: Vladimír Komanický	Staral sa	3 ▼	Lekár lečiaci alopaticky
Odbor telesnej výchovy				Rôsol						Lámka			
				Austrálska speváčka									
1 ▶										Niečo stočené			
										Ski			
Telesné pozostatky svätcov									Dezinfekč- ná látka				
									České mesto				
Značka bicyklov					Kód anglič- tiny			Obchod zastarale					
					Od, po an- glicky								
Kráčala				Osobné zámeno				Okrem inéno			Duša v Egypte		
				Mesto, z gréčtiny				Sídlo zraku			Stránil sa		
Boh mesta Endu			Citoslovce				V poriadku			Bývanie			
			Žena				Poškod' rýpaním			Kilogram			
	Grécka bohyňa pomsty	Počas			Umelecký sloh							Argón, znáška	Príprav rúbaním
		Pulz			21,1 kg v Dánsku							Slovenská rieka	
Planétka						Malá roľa							
						Ono							
2 ▶								Oblial					
Biskup								Pozýval					

C	B	S	V	A	L	Y	N	I	V	Y	O	E	H	I	N	P
Á	E	S	K	I	A	N	A	A	T	B	A	P	C	Í	O	Ň
K	A	P	O	T	A	C	A	S	S	A	C	A	V	D	O	Y
J	O	Í	A	A	I	M	Y	M	T	Ľ	I	I	M	L	R	O
S	S	P	K	R	S	C	R	K	M	Ž	R	E	D	A	E	S
N	O	A	E	B	T	S	E	A	I	A	T	O	V	T	L	V
L	O	M	I	L	O	S	R	D	E	N	S	T	V	O	M	S
A	O	I	R	B	P	Ž	I	I	Š	B	Ú	L	V	I	L	L
P	Á	A	E	R	A	A	A	D	A	R	H	O	O	O	S	A
E	S	T	A	N	I	C	A	L	D	S	T	A	V	E	C	O
T	Á	K	U	D	I	A	A	O	L	S	A	E	N	Á	É	R
R	Y	A	U	L	K	D	D	R	O	T	S	E	R	B	N	T
A	S	Ľ	U	D	A	K	B	Y	R	O	C	P	O	U	A	A

Tajničku osemsmerovky tvorí 39 nevyškrtaných písmen.

Autor: Marek Pataky. **Legenda:** AORTA, BALADA, BRATIA, CYSTY, ESTOR, HANBA, KADIDLO, KAPOTA, LEPOK, LOPATA, ĽUDIA, MARŽA, MASLO, MERICA, MIEŠADLO, OBETÁR, OHRADA, OSIVO, PAMIATKA, PETRA, PODMET, POMER, PRÁCA, PRAKY, RIADY, RIASA, RIEKA, RYBKA, SAUNA, SCÉNA, SEKTA, SENEC, SLAMA, SLOVESO, SLOVO, SĽUDA, SOPKA, SRDCE, STANICA, STAVEC, STOPA, STRAPEC, SVALY, ULICA, ÚNIKY, ÚSTRICA, ÚTVARY, VINYL, ŽIACI, ŽIDIA, ŽĽABY.

ÚTRŽKY

Istý novovymenovaný biskup sa pápežovi Jánovi XXIII. na súkromnej audiencii sťažoval, že jeho povinnosti mu už nedajú spať. „Och,“ povedal Ján XXIII., „so mnou to bolo v prvých dňoch môjho pontifikátu rovnaké. Ale potom som vo sne uvidel svojho anjela strážneho a ten mi zašepkal: ‚Giovanni, kto vedie Cirkev – ty či Svätý Duch?‘ ‚Svätý Duch.‘ ‚No vidíš. Takže ty, Giovanni, môžeš pokojne spať.‘“

Lietajúci balón sa pomaly vznášal nad krajinou. Navrch mu sadol vtáčik. Po chvíli sa pýta balóna: „Neprekáža ti, že musíš so sebou vliecť ten kôš a vrecia s pieskom? Veď sú hrozne ťažké. Mohol by si vzlietnuť oveľa vyššie, keby si nemal toľko bremien.“ „No, niečo pravdy na tom je,“ zasípel balón, „ale keby som stúpil vyššie a vyššie, tam je riedky vzduch a praskol by som. Som teda vďačný za tú záťaž, lebo ma udržiava pri zemi a môžem pokojne cestovať svetom.“

Počas stretnutia medzi Stalinom a Churchillom padol návrh, aby sa na povojnových rokovaníach zúčastňoval i Vatikán. Stalin však bol proti a posmešne sa opýtal: „Koľko divízií má pápež?“ Keď sa o tom dozvedel Pius XII., poznamenal: „Pán Stalin stretne moje divízie v nebi.“ (vyberá a spracúva Adriana Matoláková)

**Ráno
robím cirkus
a večer
divadlo.**

Celý svet je naruby – najlepší rapper je beloch, najlepší golfista je černoch a Nemecku sa nechce do vojny.

Dvaja arabskí šejkovia stoja v galérii pred obrazom Narodenie Pána a jeden z nich hovorí: „Tí kresťania sú ale divní! Na šaty nemajú, spia v chlieve na slame, ale nechajú sa namaľovať od Rembrandta!“

Stretnú sa dve kamarátky na autobusovej stanici.

„Kam cestuješ?“ pýta sa jedna.
„Do Dunajskej Stredy,“ odvetí druhá.
„Teraz vo štvrtok?“

„Žijem v Bratislave už tak dlho, že som chytil východniarsky prízvuk.“

Leží muž na smrtelnej posteli a žena stojí vedľa neho. Muž hovorí: „Žena moja, stála si pri mne, keď som bol chorý, bola si pri mne, keď nám ukradli auto, bola si pri mne vtedy, keď nám do tla zhorel dom, aj teraz si tu pri mne... Tak si tak hovorím, či mi ty, babizňa, nenosíš smolu?“

Hovorí sa, že drogám by ste mali povedať nie.
Ale myslím si, že keď sa s drogami rozprávate,
je už trochu neskoro.

Nikdy neposudzuj človeka podľa jeho priateľov! Spomeň si na Judáša.

Aký blahoslavený je na titulnej fotke aprílového čísla časopisu Slovo?

Akú rybu obviňujú biblickí komentátori
z toho, že prehltla proroka Jonáša?

Kedy sa vyberie Milan Kolcun na potulky
na košícký Luník IX?

Aká je adresa jubilejného gréckokatolíckeho chrámu v Kráľovskom Chlmcí?

Kolko váži najvyššia socha Krista na Sloven-
sku, ktorá sa týči na Grape?

Stačí vyhľadať tie správne slová. V legende máte štyri údaje: skratku knihy, číslo kapitoly, číslo verša a poradie slova.

A B C D E F G H I J K L M N O P

LEGENDA: **A:** Prís 10, 3, 8; **B:** Ž 7, 12, 7; 1 Kr 20, 13, 5; **C:** Ezd 2, 40, 6;
D: Sir 26, 20, 2; **E:** Sdc 9, 16, 11; **F:** 2 Sam 8, 6, 5; **G:** Job 11, 20, 4; Joz 19, 50,
 3; **H:** Gal 3, 25, 6; **I:** 2 Sol 2, 1, 11; **J:** Prís 30, 8, 3; 2 Sam 22, 6, 3; **K:** Est 1,
 6, 20; **L:** Nah 1, 8, 2; **M:** 1 Tim 6, 16, 4; **N:** 1 Sam 19, 10, 5; **O:** Ez 32, 29, 17;
P: Est 2, 9, 5; Dt 25, 4, 1

Pravidlá: v mriežke vyplňte štvorce farbami. Vďaka stĺpcov a nadradmi či stĺpcami sú uvedené dĺžky farebných úsekov, ktoré sú prerušované bielymi úsekmi bez označenia ich dĺžky. Vaším cieľom je zložiť celý obrázok a zaslať do redakcie, čo zobrazuje. Obrázok je rozdelený na štyri časti, takže vaše odpovede čakáme po aprílovom čísle.

Vylosovano ilustrovanou knihou *Ikony anjelov* od Ivana Benčeva.

Riešenia zasielajte na adresu:
SLOVO, Hlavná 3
080 01 Prešov
alebo inzercia@casopisslovo.sk.

Správne riešenia z čísla február 2025:

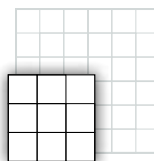
Krížovka: Ty si náš život i nové vzkresenie.

Osemsmerovka: Za korupciu platia vždy iba chudobní.

Medzi riadkami: 1. antikoncepcia a celibát; 2. Ja som svetlo sveta (Jn 8,12); 3. ukulele; 4. stopy; 5. 2021

V marcovom losovaní bola zo všetkých riešení vylosovaná pani **Kvetoslava Vrabľová** z Korunkovej.

Z riešiteľov *Biblickej doplňovačky* sme za prvý štvrtrok vylosovali pani **Annu Vatraľovú** zo Svidníka, ktorá získava *Rodinnú Bibliu*.

[illegible]

DAROVALI NA SLOVO

Vladimír Kolcun, Košice, 10 eur; Helena Kulhová, Radvaň nad Laborcom, 8 eur; Kristína Novotná, Košice, 13 eur; Margita Györgyová, Košice-Krásna, 8 eur; bohužnámy, Sabinov, 73 eur; Marek Vozár, Kaluža, 13 eur

Všetkým darcom vyslovujeme veľkú vďaku na *mnohaja i blahaja lita*.

JUBILEÁ KŇAZOV

Jaroslav Matol'ák – 1. máj – 50 rokov života;
Pavol Dancák st. – 4. máj – 60 rokov života;
Damián Saraka – 5. máj – 50 rokov života;
Michal Hospodár – 7. máj – 60 rokov života;
Tomáš Vaszilý – 17. máj – 50 rokov života

Srdečne blahozeláme a prajeme *mnohaja i blahaja lita*.

BLAHOŽELÁME

26. marca 2025 oslávil jubilejných 70 rokov náš rodák z Okružnej, niekdajší protosynkel Košickej eparchie otec **Vladimír Tomko**. Milý otec Vlado, aj my

tvoja rodina, blízki, priatelia i známi sa pripájame k mnohým gratulantom a ďakujeme spolu s tebou za dar života, kňazského povolania i za tvoju vrúcnosť, nadhľad a dôvtip pri našich stretnutiach. Sme radi, že nikdy neodmietneš účasť na slávení svätých liturgií v našom chráme a niet bariéry, ktorá by stála medzi tebou a ľuďmi rozličného veku. Nech dobrý Pán naďalej sprevádza tvoje kroky na všetkých cestách – necestách, láskavá ruka Božej Matky nech bdie nad твоjim srdcom a vedie ťa stále bližšie k Synovi.

Z úprimného srdca hojnosť požehnania a zdravia žičia veriaci z Okružnej spolu s duchovným otcom Markom Belejom.

Drahý náš duchovný otec **Marek Hreňo**, 29. marca oslávite svoje vzácne 45. narodeniny. Pri tejto príležitosti prijmite naše srdečné blahozelenie. Do ďalších rokov života vám pra-

jeme pevné zdravie, veľa lásky a rodinnej pohody. Nech vás vo vašej kňazskej službe Pán Boh požehnáva, Pán Ježiš posilňuje, Duch Svätý osvecuje a Panna Mária ochraňuje, aby vás táto práca naďalej naplňala šťastím a radosťou.

Na mnohaja i blahaja lita!

vaši vďační veriaci z Baškoviec

„Budete vo všetkom obohatení na všestrannú štedrosť, a tak sa bude našim prostredníctvom vzdávať vďaka Bohu.“ (2 Kor 9, 11)
S veľkou vďakou v srdci chceme zablahozelať našej

mamke, babke a prababke **Anne Vazúrovej** z Nižného Žipova k jej 95. narodeninám, ktorých sa dožila 31. marca 2025. Ďakujeme vám za obetavú lásku a vieru, ktorú ste celý život preukazovali svojim najbližším, za milé privítania a povzbudivé slová, ktorými ste nikdy nešetrili. Svojou tridsaťročnou službou ste ako kantorka v tunajšom chráme denne prispievali k dôstojnému sláveniu bohoslužieb a boli tak účastná na aktívnom živote farnosti. Nech vás Pán obdarí zdravím, pokojom a radosťou každý deň. Vyprosujeme vám Božie požehnanie a ochranu našej nebeskej Matky.

dcéry Júlia a Anna s rodinami, vnúčatá a 11 pravnúčat

Drahý duchovný otec **Jozef**, začiatkom mesiaca, 3. apríla, si slávil krásnych 33 rokov života – plnosť Kristovho veku. Do tvojej kaplánskej služby na sídlisku Košice-Západ ti

vyprosujeme u nebeského Dobrodinca všetky potrebné milosti a pomoc Svätého Ducha, obzvlášť múdrosť a rozvahy. Preži tento prvý rok kňazstva nasledujúc Krista, aby sa stal alfou a omegou твоjih dní. Prajeme ti, aby si využíval svoje dary a talenty na budovanie Košickej eparchie, priblíženie tebe zverených veriacich bližšie ku Kristovi a rast v osobnej svätosti.

Na príhovor svätého Jozefa, tvojho nebeského ochrancu, ti spievajú *Mnoho rokov* spolubratia – košickí kapláni Sergi Sabov a Richard Fučko.

SPOMÍNÁME

6. marca 2025 uplynulo 19 rokov od úmrtia nášho drahého starkého **Šimona Brondoša** a 2. apríla 2025 uplynie 7 rokov, čo nás navždy opustila naša milovaná starká **Milena Brondošová** z Vernára. Tí, ktorí ste ich poznali, prosím, venujte im tichú spomienku a modlitbu.

smútiaca rodina
*Večná vám pamiatka
a blažený pokoj!*

SPOLOK SV. CYRILA A METODA

Jubilanti – máj

50 rokov: Beáta Ihnatová, Dlhé Klčovo
60 rokov: otec Pavol Dancák, Prešov; Peter Havrila, Sečovce; otec Michal Hospodár, Košice-Západ; PhDr. Janka Mašlejová, Sliač; Milan Ondko, Ďačov; Gabriela Rusinová, Kručov; Ján Čontoš, Vranov nad Topľou
70 rokov: Kveta Bačová, Moravany; Melánia Berezňaninová, Ruská Bystrá; Štefánia Berinštetová, Nižný Hrabovec; Helena Jancurová, Fijaš; Mária Jusková, Kuzmice; Eva Júnová,

Sobrance; Anna Kačerová, Prievidza; Anna Krajňaková, Levoča; Ján Lemeš, Košice- Nad jazerom; Božena Pašková, Sečovská Polianka; Marta Petříková, Košice-Západ; Ján Senaj, Svidník; Mária Sevková, Choňkovce; Mária Urbanová, Trebišov

75 rokov: Božena Andrusová, Sobrance; Anna Baranová, Hanušovce nad Topľou; Ján Hromo, Hažín nad Cirochou; Olga Kolesárová, Sečovce; Mária Paníková, Svidník; Bartolomej Truchan, Sačurov; Mária Vasilenková, Vranov-Juh; Kvetoslava Zubková, Vranov-Čemerné; Mária Záhorská, Milhostov; Anna Zalomová, Priekopa

80 rokov: Mária Hrabčaková, Vranov-Lomnica; Mária Kmecová, Dlhé Klčovo; Helena Kmecová, Dlhé Klčovo; Helena Kovalčová, Rakovec nad Ondavou; Mária Koľadová, Košice- Západ; Marta Lucová, Ložín; Helena Matiová, Rakovec nad Ondavou; Katarína Sentivanová, Stakčinská Rostoka

85 rokov: Emil Dančo, Vlača; Mária Fečová, Giraltovce; Anna Micikašová, Humenné-Pod Sokolejom; Anna Mišová, Choňkovce; Mária Pelechová, Rakovec nad Ondavou

90 rokov: Anna Klimová, Kuzmice; Juraj Lešo, Pozdišovce; Juraj Paľo, Moravany

OZNAMY

V sobotu 17. mája 2025 Spolok sv. Cyrila a Metoda organizuje jednodňovú poznávaciu púť k 1140. výročiu odchodu do večnosti sv. Metoda. Cieľovou stanicou púte je Výšina sv. Metoděje pri Uherskom Hradišti, kde bude na základoch veľkomoravského chrámu z 9. stor. slávená svätá liturgia vладыkom Cyrilom Vasilom a sprievodný program. Cena za osobu na dopravu a občerstvenie je 30 eur. Podrobnejšie informácie možno získať v ústredí spolku v Michalovciach.

Kláštôr redemptoristov v Stropkove; duchovnecssr@gmail.com

16.05. – 18.05. **Mariánska duchovná obnova pre všetkých;** exercitátor: otec Pavol Tomko CSsR; príspevok na duchovnú obnovu je 60 eur za osobu; prihlásiť sa môžete na uvedený e-mail

INZERCIA

Rekonštrukcie striech a veží chrámov. Nové strechy. Demontáž a likvidácia azbestu. Vypracovanie potrebnej projektovej dokumentácie. www.svestav.sk. Mobil: 0905 437 209, mejl: svestav@svestav.sk

Ručne písané ikony. www.ikony.sk

Fy **DUDAS** ponúka:

- elektrické pohony zvonov
- lineárny a magnetický pohon zvonov
- diaľkové ovládanie zvonov (GSM)
- zvonové drevené a oceľové konštrukcie
- nové zvony a srdcia zvonov
- vežové hodiny a kladivá zvonov
- opravu starých systémov

e-mail: jandudas@teraz.de
tel.: **0907 268 344**, www.zvonydudas.sk

Požehnaný čas Paschy v Jubilejnom roku 2025

vyprosujeme všetkým čitateľom

„Prestieraš mi stôl
pred očami mojich protivníkov.
Ležeš mi olej na hlavu
a kalich mi naplňaš až po okraj.“
(Žalnm 23, 5)

Lutina, bazilikalutina.sk, 051/459 62 31

Každý štvrtok: Akatist k sv. Mikulášovi (17.30 h)

03.05. **Fatimská sobota**: posvätný ruženec (09.15 h); **svätá liturgia** s modlitbou za-svätenia sa Neпоškvrnenému Srdcu Panny Márie (10.00 h)

11.05. **Svätá liturgia** s modlitbami za oslobodenie a uzdravenie

25.05. **Svätá liturgia** s pozvaným hosťom (10.00 h na hore)

Michalovce, bazilikaredepmoristi.sk, 0902 275 145

16.05. **Svätá liturgia**, Moleben k sv. Gerardovi s uctením si relikvií prvého stupňa sv. Gerarda a požehnaním šatkou (18.00 h)

25.05. Moleben k bl. Metodovi (17.20 h); **svätá liturgia** s modlitbami za uzdravenie (18.00 h)

Klokočov, klokočovgrkat.sk, 0911 105 908

03.05. **Fatimská sobota + púť mladých**
09.05. **Večer chvál** (18.00 h)

10.05. Deň lekárov a zdravotníkov s vladkom Milanom Lachom: ruženec (08.30 h), tretia hodinka + prednáška (09.00 h), **archijerejská svätá liturgia** (09.30 h)

18.05. Nedeľa požehnania rodín: **svätá liturgia** s požehnaním rodín (09.00 h)

22.05. Adorácia, **svätá liturgia** s modlitbami k sv. Charbelovi za uzdravenie (18.00 h)

Litmanová, horazvir.sk, 0903 982 828

Každý deň: **svätá liturgia** (10.30 h)

01., 08., 15., 22., 29.05. Modlitby – Légia NČ

03.05. **Fatimská sobota**: modlitba večeradla (09.30 h), **svätá liturgia** (10.30 h)

04.05. **Malá púť**

cenacolo.sk, cdv_slovakia@hotmail.com

Klub Prešov: +421 907 197 990

Ruženec za závislých: pondelok (17.00h) v Chráme sv. Petra a Pavla v Poprade; streda (18.00h) v budove Kláštora Sancta Mária v Prešove; štvrtok (17.15 h) v Chráme Božej múdrosti vo Svidníku

koinoniapo.sk, koinonia ján krstiteľ

prešov; Komunitný dom Záborské

Nedeľa a sviatky: **svätá liturgia** (09.30h) na Youtube

Štvrtok: **Večer chvál a modlitieb za uzdravenie** (18.00h) na Youtube

romskamisja.sk, savore.sk, 0915 951 081

03.05. **Spoločné stretnutie** – Sol'

04.05. **SAVORE KURKE** (14.00 h) Sigord

23. – 25.05. **SLUŽINAHA** – formácia pre chlapcov

SKALA – Spoločenstvo kňazských a laických rodín, www.skalarodin.sk, 0911 711 328

11.04. **Liturgia** za rodiny a členov spoločenstva, Nový Ruskov

13.04. **Chvály oblasti Trebišov** – Kostol Sedembolestnej Panny Márie, Vojčice (16.30 h)

25.04. **Chvály oblasti Stará Ľubovňa** – Chrám Matky ustavičnej pomoci, Stará Ľubovňa (19.15 h)

27.04. **Chvály oblasti Bardejov/Svidník** – Chrám sv. Demetra, Rovné (15.00 h)

27.04. **Chvály oblasti Košice** – Chrám Nanebovstúpenia Pána, Belža (16.00 h)